

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з науково-педагогічної діяльності
_____ <u>І. Б. Ковтун</u>
(підпис) (ініціали, прізвище)
26 травня 2021 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАКТИКА ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА»
для підготовки фахівців на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право
за заочною формою навчання**

Розробники навчально-методичних матеріалів:

Викладачі дисципліни –

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент
_____ М. Б. Гарієвська

24 травня 2021 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент
_____ О. М. Трач

24 травня 2021 року

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент
_____ С. О. Якимчук

24 травня 2021 року

СХВАЛЕНО:

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу
25 травня 2021 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри _____ С.Д.Гринько
25 травня 2021 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський
26 травня 2021 року

Погоджено методичною радою університету 27 травня 2021 року, протокол
№ 8.

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун
27 травня 2021 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	2
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
1.2.	Лекції	4
1.3.	Семінарські заняття	7
1.4.	Самостійна робота студентів	34
1.5.	Контрольна робота	41
1.6.	Тематика курсових робіт	45
1.7.	Підсумковий контроль	46
2.	Схема нарахування балів	49
3.	Рекомендовані джерела	51
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	97

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Практичні аспекти процесу доказування у цивільному судочинстві	16	2	4	-	-	10	13	1	2	-	-	12
2.	Практичні аспекти застосування засобів доказування у цивільному судочинстві	20	4	6	-	-	10	18	2	2	-	-	12
3.	Практичні аспекти відкриття провадження у цивільних справах	14	2	2	-	-	10	15	1	2	-	-	12
4.	Практичні аспекти розвитку провадження у цивільних справах	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12
5.	Практичні аспекти закінчення провадження у цивільних справах	14	2	2	-	-	10	14	1	1	-	-	12
6.	Практичні аспекти оскарження та перегляду судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили	14	2	2	-	-	10	15	1	2	-	-	12
7.	Практичні аспекти перегляду судових рішень у цивільних справах, що набрали законної сили	16	2	4	-	-	10	15	1	2	-	-	12
8.	Практичні аспекти виконання судових рішень у цивільних справах	10	-	-	-	-	10	16	-	-	-	-	16
	Всього годин:	120	16	24	-	-	80	120	8	12	-	-	100

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Практичні аспекти процесу доказування у цивільному судочинстві.	1
1.1.	Поняття і мета доказування в цивільному судочинстві.	
1.2.	Суб'єкти доказування та їх класифікація у цивільному судочинстві.	
1.3.	Правила розподілу обов'язків по доказуванню.	
1.4.	Поняття предмету доказування. Факти, що складають предмет	
1.5.	доказування у цивільному судочинстві.	
1.6.	Обставини, які не підлягають доказуванню.	
1.7.	Стадії процесу доказування у цивільному судочинстві.	
1.8.	Забезпечення доказів у цивільному судочинстві.	
2.	Практичні аспекти застосування засобів доказування у цивільному судочинстві	2
2.1.	Поняття та суть показань свідків. Класифікація показань свідків.	
2.2.	Процесуальна форма показань свідків.	
2.3.	Письмове опитування учасників справи як свідків.	
2.4.	Процесуальний порядок отримання і дослідження показань свідків. Імунітет свідків.	
2.5.	Процесуальний порядок оцінки показань свідків у цивільному процесі.	
2.6.	Поняття, ознаки та види письмових доказів.	
2.7.	Процесуальний порядок збирання та подання письмових доказів.	
2.8.	Процесуальний порядок витребування та забезпечення письмових доказів.	
2.9.	Процесуальний порядок дослідження та оцінки письмових доказів.	
2.10.	Поняття та ознаки речових доказів.	
2.11.	Процесуальний порядок подання, дослідження та оцінки речових доказів.	
2.12.	Процесуальний порядок повернення речових доказів.	
2.13.	Поняття та сутність висновку експерта.	
2.14.	Співвідношення висновку експерта із висновком спеціаліста та експерта з питань права.	
2.15.	Порядок призначення експертизи у цивільному процесі.	
2.16.	Вимоги щодо змісту та форми висновку експерта.	
2.17.	Процесуальний порядок дослідження і оцінки висновку експерта судом.	
2.18.	Поняття та суть електронних доказів. Види електронних доказів.	
2.19.	Подання, дослідження та оцінка електронних доказів.	
2.20.	Зберігання та повернення електронних доказів.	
3.	Практичні аспекти відкриття провадження у цивільних справах	1
3.1.	Право на пред'явлення позову та порядок його реалізації.	
3.2.	Процесуальні документи, якими ініціюється провадження у справі.	
3.3.	Відкриття провадження у справі: поняття, значення та процесуальні наслідки.	
3.4.	наслідки.	
3.5.	Процесуальні документи суду, що постановляються на стадії відкриття провадження у справі.	
4.	Практичні аспекти розвитку провадження у цивільних справах	1
4.1.	Судове засідання як процесуальна форма судового розгляду, його процесуальне оформлення.	

4.2.	Процесуальні документи, що складаються учасниками справи.	
4.3.	Процесуальні документи суду, спрямовані на розвиток провадження у цивільній справі.	
4.4.	Процесуальні документи суду, якими оформляються ускладнення в цивільному процесі.	
5.	Практичні аспекти закінчення провадження у цивільних справах	1
5.1.	Процесуальні документи, якими оформляється закінчення провадження у цивільній справі без вирішення справи по суті.	
5.2.	Рішення суду як процесуальний документ. Особливості підготовки та складання рішень судів по справах позовного та окремого проваджень.	
5.3.	Судовий наказ особливості його підготовки та складання. Законна сила судового наказу.	
6.	Практичні аспекти закінчення провадження у цивільних справах	1
6.1.	Здійснення права на перегляд, скасування судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, у суді першої інстанції.	
6.2.	Процедури перегляду, скасування судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.	
6.3.	Реалізація судом першої інстанції повноважень щодо перегляду, скасування судових рішень, що не набрали законної сили.	
6.4.	Здійснення права апеляційного оскарження судового рішення у цивільних справах	
6.4.1.	Рішення та ухвала як самостійні об'єкти оскарження.	
6.4.2.	Суб'єкти права апеляційного оскарження. Суб'єкти, що наділені правом апеляційного оскарження незалежно від участі у суді першої інстанції.	
6.4.3.	Процесуальна форма, строки, порядок здійснення права апеляційного оскарження.	
6.5.	Правовий статус учасників справи в апеляційному провадженні.	
6.6.	Доказування в суді апеляційної інстанції.	
6.7.	Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.	
6.8.	Процедура розгляду справи судом апеляційної інстанції:	
6.8.1.	Відкриття апеляційного провадження: передумови, порядок, процесуальна форма, склад процесуальних дій.	
6.8.2.	Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.	
6.8.3.	Розгляд справи судом апеляційної інстанції: процесуальні форми, склад процесуальних дій.	
6.9.	Здійснення повноважень судом апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги.	
7.	Практичні аспекти перегляду судових рішень у цивільних справах, абрали законної сили	1
7.1.	Здійснення права касаційного оскарження судового рішення у цивільних справах: об'єкти оскарження, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.	
7.2.	Правовий статус учасників справи в касаційному провадженні.	
7.3.	Доказування в суді касаційної інстанції.	
7.4.	Межі та процедура розгляду справи судом касаційної інстанції:	
7.4.1.	Відкриття касаційного провадження: передумови, порядок, процесуальна форма.	

7.4.2.	Підготовка справи до касаційного розгляду: процесуальна форма. Порядок та підстави призначення справи до судового розгляду.	
7.4.3.	Розгляд справ судом касаційної інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.	
7.4.4.	Підстави та порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду.	
7.5.	Здійснення повноважень судом касаційної інстанції за результатами розгляду скарги.	
7.6.	Здійснення права на перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими, виключними обставинами: об'єкти перегляду, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.	
7.7.	Правовий статус учасників справи у провадженні за нововиявленими, виключними обставинами.	
7.8.	Доказування в суді, що здійснює перегляд судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами.	
7.9.	Процедура перегляду судових рішень за нововиявленими, виключними обставинами.	
7.10.	Здійснення повноважень судом, що переглядає судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами.	
	Усього	8

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1-2

Тема 2. Практичні аспекти застосування засобів доказування у цивільному судочинстві

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Поняття та суть показань свідків. Класифікація показань свідків.
- 2.2. Процесуальна форма показань свідків. Відмінності показань свідків та пояснень сторін, третіх осіб та їх представників.
- 2.3. Письмове опитування учасників справи як свідків.
- 2.4. Процесуальний порядок отримання і дослідження показань свідків. Імунітет свідків.
- 2.5. Процесуальний порядок оцінки показань свідків у цивільному процесі.
- 2.6. Поняття, ознаки та види письмових доказів.
- 2.7. Порівняльний аналіз письмових доказів з речовими та електронними доказами.
- 2.8. Процесуальний порядок збирання та подання письмових доказів.
- 2.9. Процесуальний порядок витребування та забезпечення письмових доказів.
- 2.10. Процесуальний порядок дослідження та оцінки письмових доказів.
- 2.11. Поняття та ознаки речових доказів.
- 2.12. Процесуальний порядок подання, дослідження та оцінки речових доказів.
- 2.13. Процесуальний порядок повернення речових доказів.
- 2.14. Поняття та сутність висновку експерта.
- 2.15. Співвідношення висновку експерта із висновком спеціаліста та експерта з питань права.
- 2.16. Порядок призначення експертизи у цивільному процесі.
- 2.17. Вимоги щодо змісту та форми висновку експерта.
- 2.18. Процесуальний порядок дослідження і оцінки висновку експерта судом.
- 2.19. Поняття та суть електронних доказів. Види електронних доказів.
- 2.20. Подання, дослідження та оцінка електронних доказів.
- 2.21. Зберігання та повернення електронних доказів.

Аудиторна письмова робота

1. Підготувати проекти процесуальних документів:

- заяви про виклик свідка;
- заяви про призначення експертизи;
- клопотання про витребування оригіналу письмового доказу;
- клопотання про витребування оригіналу електронного доказу.

2. Вирішити задачі:

1. Іванов пред'явив позов до своєї колишньої дружини про передачу йому на виховання їх неповнолітнього сина Сергія. Позивач в якості доказів представив письмові свідчення сусідів по будинку, в яких містилися відомості, які підтверджували факт негативного впливу матері на сина. Суддя, заслухавши пояснення сторін, ознайомившись з письмовими показами сусідів, задовольнив позовні вимоги Іванова.

Чи можуть письмові покази свідків розглядатися в якості доказів у справі? Які докази будуть належними для таких категорій справ?

2. Хмельницький міськрайонний суд розглядає цивільну справу за позовною заявою Іванової Олени Іванівни до Іванова Максима Йосиповича про стягнення аліментів на дитину. Позивач звернулася 28.02.2018 до суду із заявою про стягнення аліментів на дитину й у судовому засіданні заявила, що відповідач був записаний батьком її дитини з її слів. Доказами, якими вона підтверджувала свої вимоги, є покази свідка Петрова Ф. О. Відповідач і його представник у судовому засіданні заперечили проти позову, просили викликати у судове

засідання іншого свідка, Сидоренка О. М., і заявили зустрічний позов — про спростування батьківства. У зв'язку з цим відповідач заявив клопотання про призначення у справі експертизи, наприклад, судово-медичної (імунологічної) експертизи на підтвердження батьківства. Заслухавши думку сторін у справі, суд дійшов висновку, що клопотання відповідача не підлягає задоволенню, оскільки позивачка вже мала на руках результати медичної експертизи, висновки якої можна було б використати в суді. Призначення нової експертизи істотно затягнуло б розгляд справи, враховуючи, що для її проведення потрібно багато часу і суд мав би зупинитися на час проведення експертизи.

Проаналізуйте дії суду. Хто саме визначає, в якому порядку досліджуються докази у справі? Чи можуть учасники процесу оскаржити такі дії суду? Якщо так, проаналізуйте, в якому порядку? Хто визначає вид експертизи та питання, що ставиться перед експертом?

3. 21 серпня 2018 року Іванова Тетяна Борисівна подала до суду позов до Петрова Ігоря Миколайовича про стягнення боргу за розпискою. До позовної заяви додала копію розписки Петрова І. М. проте, що він взяв у борг у Іванової Т. Б. 20 000 грн на термін до 10 серпня 2018 р. У судове засідання Іванова Т. Б. не з'явилась, просила розглянути справу за її відсутності. Відповідач також у судове засідання не з'явився, хоча був повідомлений належним чином, про причини неявки не повідомив.

Чи може суд задовольнити позов на підставі наданого позивачем доказу? Аргументуйте відповідь.

4. У червні 2018 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до ОСОБА_2 про стягнення грошових коштів, зазначаючи, що у травні 2015 року на її замовлення ОСОБА_2 було виготовлено два металопластикових вікна.

Посилаючись на невиконання відповідачем взятих на себе зобов'язань у встановлений строк та неповернення отриманих коштів, позивач просила суд стягнути з ОСОБА_2 на її користь 1575 грн суму попередньої оплати товару; 559,13 грн інфляційних втрат; 141,10 грн 3 % річних, а всього: 2275,23 грн.

Рішенням суду від 06 лютого 2019 року у задоволенні позову відмовлено.

Апеляційна скарга обґрунтована тим, що висновки суду першої інстанції щодо недоведеності факту існування між сторонами невиконаних договірних зобов'язань, не відповідають обставинам справи, наданим доказам, зокрема протоколу допиту свідка ОСОБА_3 та листуванню сторін в соціальній мережі, яким суд не надав відповідної правової оцінки, обмежившись поясненнями відповідача, а також суперечать положенням чинного законодавства України, що регулює спірні правовідносини.

Дайте оцінку належності та допустимості доказів у цій справі.

5. У липні 2019 року ОСОБА_1 звернулася до суду до ОСОБА_2 про стягнення аліментів на утримання неповнолітніх дітей та заборгованості за аліментами.

Крім того, позивач просить стягнути з відповідача аліменти за минулий період, починаючи з січня 2016 року по липень 2019 року, у розмірі 73 305 грн.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що 2 червня 2004 року між сторонами було зареєстровано шлюб, за час перебування в якому у них народилось двоє дітей - дочка ОСОБА_5 та син ОСОБА_4, які на даний час є неповнолітніми, проживають з матір'ю та та перебувають на її утриманні.

Із січня 2016 року і до дня звернення до суду з цим позовом відповідач ухилявся від надання грошової допомоги на утримання дітей, про що свідчить її переписка з ним у месенджері «Viber», а тому з нього підлягають стягненню аліменти на утримання дітей за минулий період.

Дайте оцінку належності та допустимості доказів у цій справі.

6. Банашко В.Г. працювала поваром-бригадиром їдальні, з нею була укладена угода про повну матеріальну відповідальність. Наказом завідуючого їдальнею вона була звільнена з

роботи у зв'язку з утратою довіри.

Не погоджуючись зі звільненням, Банашко В.Г. звернулася до суду з позовом про зміну формулювання причини звільнення. До початку першого судового засідання позивачка подала до суду письмову заяву про зміну позовних вимог та просила поновити її на роботі і стягнути з відповідача заробітну плату за час вимушеного прогулу.

Визначте предмет доказування у даній справі.

7. До суду звернулася Лалаш Р.І. з позовом до ФОП Корнієнко Н.В. з позовом про захист прав споживача. Свої позовні вимоги позивачка обґрунтувала тим, що вона придбала у відповідача меблі на загальну суму 20000 грн. У зв'язку з тим, що меблі мають суттєві недоліки, які не можна усунути, позивачка просила суд розірвати договір купівлі-продажу між нею та відповідачем, стягнути з відповідача вартість меблів у розмірі 20000 грн та моральну шкоду в розмірі 5000 грн.

Своєю ухвалою суд відмовив у відкритті провадження у справі, вказавши, що позивачка не може звертатися з позовною заявою, яка містить декілька вимог, тому її заява не може бути розглянута в порядку цивільного судочинства.

Визначте предмет доказування у даній справі.

8. У березні 2019 р. до Хмельницького міськрайонного суду звернулась Коваленко С.В. до Коваленка О.М. з позовом про поділ спільно нажитого майна, яке складається з 2-х кімнатної квартири та автомобіля BMW, вимагаючи при цьому повернення автомобіля BMW, який Коваленко О.М. подарував Антоненко І. О. без згоди Коваленко С. В.

При вирішенні питання щодо відкриття провадження у справі за зазначеним позовом судом з'ясовано, що відповідач Коваленко О.М. вже звертався раніше до Хмельницького міськрайонного суду до своєї колишньої дружини Коваленко С.В. з позовом про поділ спільно нажитого майна, але під час слухання справи від позову відмовився. Відмова від позову була прийнята судом, провадження у справі закрито. Ухвала про закриття провадження у справі набрала законної сили.

На підставі того, що є така, що набрала законної сили, ухвала суду про закриття провадження у справі у зв'язку з відмовою позивача від позову в спорі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, суддя постановив ухвалу, якою відмовив у відкритті провадження у справі за позовом Коваленко С.В.

Визначте предмет доказування у даній справі.

9. Між батьком і сином 5 лютого 2018 року було укладено договір дарування квартири. Батько очікував, що за цей подарунок він і далі буде проживати у цій квартирі і син буде його доглядати, про що син йому давав усну обіцянку. Однак в квітні син звернувся до батька з вимогою про звільнення квартири, зазначаючи, що він не зобов'язувався доглядати батька і ніякої обіцянки він не давав. Батько змушений був звернутися до суду з позовом про визнання договору дарування недійсним. Суд залишив позовну заяву без руху, так як позовна заява не відповідає встановленим вимогам (не було додано договору дарування квартири та не сплачено судовий збір).

Визначте предмет доказування у даній справі.

10. У березні 2019 року Лисенко П. П. звернувся до суду з позовом до приватного акціонерного товариства «Європейський страховий альянс» (далі ПрАТ «Європейський страховий альянс») про відшкодування майнової шкоди.

Лисенко П. П. зазначив, що 25 лютого 2018 року з вини Дубова Р.М., який керував автомобілем марки ЗАЗ 1102, сталася ДТП, унаслідок якої його автомобілю марки «Nissan Teana» завдано технічних пошкоджень.

Посилаючись на те, що між Дубовим Р.М. та ПрАТ «Європейський страховий альянс»

укладено договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, проте страховик відмовив їй у виплаті страхового відшкодування з підстави відсутності судового рішення із зазначенням ступеня вини кожного з водіїв та розміру належного відшкодування. Лисенко П.П. просив стягнути з ПрАТ «Європейський страховий альянс» 29 тис. 637 грн майнової шкоди.

До позовної заяви не було додано копії усіх доказів.

Визначте предмет доказування у даній справі.

11. До суду звернувся Петренко А.Т. з позовною заявою до Петренка В.В. та Петренка М.В. про визнання права власності на майно в порядку спадкування.

Петренко А.Т. посилався на те, що його батькові Петренку Т.Д. належав на праві власності будинок, який він заповів в рівних частках йому і його брату Петренко В.Т. Але Петренко В.Т. помер до моменту відкриття спадщини.

Після смерті батька позивач звернувся до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини. Крім того, із заявами про прийняття спадщини після свого діда звернулися Петренко В.В. та Петренко М.В., які є дітьми померлого брата Петренка В.Т.

Нотаріус відмовив позивачу у видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом на все майно померлого, зазначивши, що ½ частини спадкового майна не охоплено заповітом, а тому спадкування цього майна здійснюється за законом.

Петренко А.Т. просив визнати за ним у порядку спадкування за заповітом право власності на ½ частину спірного будинку і ¼ частину цього будинку визнати за ним у порядку спадкування за законом.

Зі змісту позовної заяви не вбачалося вартості спірного будинку.

Визначте предмет доказування у даній справі.

12. Відкрите акціонерне товариство «Універсал Банк» (далі – ВАТ «Універсал Банк») звернулося до суду із позовом до Морозова С.П. про стягнення заборгованості. Свої вимоги позивач обґрунтовував тим, що відповідач неналежно виконував свої обов'язки за кредитним договором і ним було направлено письмове повідомлення з вимогою про дострокове погашення всієї заборгованості, а тому рішенням суду з нього уже було стягнуто заборгованість у сумі 417 853 грн та звернуто стягнення на предмет іпотеки – житловий будинок. Проте рішення суду не виконано.

На підставі вищевикладеного ВАТ «Універсал Банк» просив стягнути з відповідача на свою користь заборгованість за кредитним договором, а саме: заборгованість за відсотками та підвищеними відсотками в сумі 17000,86 доларів США, інфляційні збитки в сумі 125 439 грн, три відсотки річних у сумі 14 159 грн та судові витрати.

Визначте предмет доказування у даній справі.

13. Шевцова Л.П. звернулася до суду з позовом до ТОВ «Агрофірма «Аршиця» про витребування земельної ділянки з незаконного користування.

Позивачка зазначала, що відповідно до державного акта на право власності на землю вона є власником земельної ділянки. 2 січня 2014 року вона та ТОВ «Агрофірма «Аршиця», уклали договір оренди земельної ділянки терміном на 5 років. 19 червня 2015 року договір оренди зареєстровано у відділі Держкомзему Хмельницького району Хмельницької області.

Посилаючись на те, що в січні 2019 року строк дії договору закінчився, проте на її прохання повернути земельну ділянку відповідач відповів відмовою (оскільки п. 37 договору оренди земельної ділянки передбачено, що цей договір набирає чинності після його підписання сторонами та державної реєстрації), позивачка просила задовольнити позов, не вказавши підстави для звільнення від сплати судового збору.

Визначте предмет доказування у даній справі.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: доказування, диспозитивність, змагальність, докази, пояснення сторін, показання свідка, імунітет свідків, письмовий доказ, речовий доказ, висновок експерта, електронний доказ.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Студентам варто звернути увагу на істотні зміни внаслідок редакції ЦПК України в жовтні 2017 року щодо пояснень сторін, третіх осіб та їх представників, які на даний момент втратили статус самостійного засобу доказування. У зв'язку з цим необхідно розмежовувати правову природу показань свідка, пояснень сторін, третіх осіб та їх представників, дані ними у якості свідків, та письмових пояснень сторін та третіх осіб. У разі допиту сторін, третіх осіб та їх представників як свідків необхідна згода на проведення допиту, у разі письмового опитування учасників справи особа зобов'язана надати відповіді.

Слід звернути увагу, що законодавством передбачено, що умовою ініціації процесу залучення свідка можливе з ініціативи учасника справи або особи, що може набути статусу позивача, і відповідно реалізується шляхом подання відповідної заяви про виклик свідка або заяви про забезпечення доказів.

Студентам варто врахувати, що при перевірці допустимості й належності такого засобу доказування як показання свідка необхідний індивідуалізований підхід до кожної справи.

При підготовці до даного семінарського заняття слід проаналізувати ст. 63 Конституції України, яка звільняє особу від відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів. Також закон встановлює перелік осіб, які не підлягають допиту як свідки взагалі.

Варто пам'ятати, що кожен письмовий доказ повинен бути поданий до суду в оригіналі або належним чином посвідченій копії. Учасники справи мають право подавати письмові докази в електронних копіях, посвідчених електронним цифровим підписом, прирівняним до власноручного підпису. Електронна копія письмового доказу не вважається електронним доказом.

Варто звернути увагу, що чинне цивільне процесуальне законодавство встановлює спеціальний порядок зберігання, огляду, дослідження та повернення речових доказів.

Згідно з ЦПК України в редакції від 03.10.2017 року електронні докази визнаються самостійним засобом доказування. Поняття електронних доказів, закріплене у статті 100 ЦПК України, не є досконалим, бо містить невизначені за змістом тотожні поняття (зокрема, «електронні докази у паперових копіях» = «паперова копія електронного доказу», «електронні документи» = «документи в електронній формі»), що спричиняє виникнення помилок під час правозастосування. ЦПК України до електронних доказів відносить електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі.

Проблема допустимості електронних доказів полягає в таких особливих характеристиках останніх, як відсутність матеріальної форми виразу та значна вразливість, що полягає в можливості зміни їх змісту без очевидних ознак.

Проблема достовірності електронних доказів полягає у відсутності визначення у ЦПК України дефініції оригіналу та копії електронного доказу, що ускладнює процедуру подачі електронних доказів до суду. Основним способом підтвердження допустимості електронного доказу є електронний підпис.

Порівняльний аналіз письмових доказів, з речовими та електронними, вказує на те, що вони мають як спільні ознаки, так і відмінні. Спільними рисами, які об'єднують ці види доказів є однаковий порядок щодо витребування, збирання, оцінки та повернення електронних, речових і письмових доказів. Пропри це дані засоби доказування є досить різними. Речові докази відрізняються від письмових не своїм змістом, а якістю, властивостями, відмінними ознаками, а

також тим, що їх неможливо замінити. Електронні докази на відміну, від письмових доказів не мають матеріальної форми.

Щодо природи висновку експерта варто відмітити, що експерт не закріплює у письмовому вигляді певну існуючу інформацію, він отримує під час дослідження нові фактичні дані, яким надає професійну оцінку, після чого вони стають доказами. Висновок експерта відображає перебіг та отримання нової інформації за допомогою спеціальних знань.

Також потрібно враховувати, що зі змінами ЦПК України регламентація процесуальної форми отримання висновків експерта та їх перевірки зазнала більшої конкретизації та істотних змін з урахуванням запровадження нових та удосконалення існуючих інститутів цивільного процесуального права. Зокрема, звернути увагу на порядок проведення експертизи на замовлення учасників справи.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Практичні аспекти відкриття провадження у цивільних справах.

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Право на пред'явлення позову та порядок його реалізації.
- 3.2. Процесуальні документи, якими ініціюється провадження у справі.
  - 3.2.1. Вимоги до позовної заяви;
  - 3.2.2. Вимоги до заяви про видачу судового наказу;
  - 3.2.3. Вимоги до заяв по справах окремого провадження;
- 3.3. Порядок забезпечення позову.
- 3.4. Відкриття провадження у справі: поняття, значення та процесуальні наслідки.
- 3.5. Процесуальні документи суду, що постановляються на стадії відкриття провадження у справі.
  - 3.5.1. Ухвала про залишення заяви без руху;
  - 3.5.2. Ухвала про відкриття провадження у справі;
  - 3.5.3. Ухвала про відмову у відкритті провадження у справі;
  - 3.5.4. Ухвала про забезпечення позову;
  - 3.5.5. Ухвала про відмову у видачі судового наказу.

Аудиторна письмова робота

Підготуйте позовну заяву¹ (фабулу справи взяти з задач поданих нижче).

1. «А.» перебуваючи з «В.» у шлюбі, придбала у спільну власність двокімнатну квартиру. У 2018 р. їх шлюб було розірвано та визначено порядок користування спірною квартирою. 8 липня 2020 року «А.» отримала від «В.» заяву, посвідчену приватним нотаріусом, згідно з якою їй повідомлялось, що «В.» має намір продати належну йому на праві власності частку в квартирі за 125000 грн. «А.» рекомендованим листом 5 серпня 2020 року повідомила нотаріуса про бажання придбати належну «В.» частку в квартирі. Однак 12 вересня 2020 року «В.» повідомив, що продав свою частку в квартирі «С.». Які дії має вчинити «А.» для захисту свого порушеного права?
2. «М.» уклала договір майнового співстрахування свого авто із трьома страховиками. Умовами договору було передбачено, що один із співстраховиків представляє інших співстраховиків у відносинах із страхувальником «М». 30 березня 2020 року автомобіль

¹ Примітка: обсяг та зміст процесуальних документів, повинен відповідати фабулі справи та тактиці, яку обрано для участі у процесі.

«М» було викрадено, в результаті чого настав страховий випадок. Проте, у виплаті страхового відшкодування «М.» було відмовлено. Із яким позовом «М.» слід звернутися до суду для найбільш ефективного захисту своїх порушених прав?

3. «П.» уклав з «І.» договір оренди гаражу, який належить на праві приватної власності «І.», строком на три роки. Внаслідок сильної бурі гараж був пошкоджений настільки, що загрожував обвалом, а для його відновлення та використання за призначенням необхідно було терміново провести роботи з капітального ремонту. «П.» звернувся до «І.» з проханням здійснити такий ремонт. «І.» відмовився, посилаючись на те, що у погіршенні технічного стану будівлі його вини немає. «П.» здійснив зазначений капітальний ремонт за власний рахунок та зарахував ці витрати у рахунок орендної плати. «І.» звернувся до суду з позовом про стягнення з «П.» сум, зарахованих ним у рахунок орендної плати. Вирішіть спір.
4. Громадянка «С.» звернулася з позовом до суду до колишнього чоловіка з вимогою про стягнення аліментів з нього. У позовній заяві вона зазначила, що півроку тому, вона розлучилася із чоловіком через те, що він постійно зраджував її. Вона є особою пенсійного віку, пенсії не вистачає, а через хворобливий стан здоров'я вона не може працевлаштуватись. У позовній заяві також зазначалось, що колишній чоловік займає високу посаду, отримує понад 60000 грн на місяць, нікому аліменти не сплачує, відтак має змогу утримувати її. Позивачка просила стягувати на її користь 6000 грн щомісяця. Яке рішення прийме суд?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: позов; письмові заяви учасників справи; позовна заява та процесуальний порядок пред'явлення позову; забезпечення позову; заяви про видачу судового наказу; заяв по справах окремого провадження; відкриття провадження у справі; відмова у відкритті провадження; повернення позовної заяви; залишення заяви без руху; ухвала суду.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення відкриття провадження у справі. Відкриття провадження у справі пов'язане із наявністю у особи права на позов та процесуальним порядком його здійснення.

Слід приділити увагу поняттю та значенню права на судовий захист, права на звернення до суду та відмежовувати їх від права на позов.

Поняття права на позов відноситься до числа найбільш складних процесуальних категорій. Закон вживає поняття «право на позов» і «позов» у різних значеннях, не визначаючи їх змісту. Як і позов, право на позов повинно бути єдиним. Право на позов об'єднує у собі два повноваження: право на пред'явлення позову і право на задоволення позову, які виступають у їх єдності. Необхідно з'ясувати зміст вказаних правових категорій.

Право на пред'явлення позову — це право на звернення з вимогою до суду за захистом, право на порушення його діяльності по здійсненню правосуддя в цивільних справах. Право на задоволення позову — це право на одержання захисту, право на позитивне вирішення справи. Здійснення права на пред'явлення позову залежить від обставин процесуально-правового характеру, право на задоволення позову обумовлюється матеріально-правовими і процесуально-правовими обставинами. Наявність права на пред'явлення позову встановлюється одноособово суддею при прийнятті позовної заяви. Наявність права на

задоволення позову встановлюється судом після розгляду справи в судовому засіданні та відображається в ухваленому ним рішенні. Відсутність права на пред'явлення позову є підставою для відмови в прийнятті позовної заяви. Відсутність права на задоволення позову веде до ухвалення рішення про відмову в задоволенні позову.

Слід уміти розрізнити передумови права на пред'явлення позову і умови здійснення права на пред'явлення позову (процесуальний порядок здійснення права на пред'явлення позову).

До передумов права на пред'явлення позову належать: процесуальна правоздатність позивача; процесуальна заінтересованість особи; належність справи до цивільної юрисдикції суду; правовий характер вимоги позивача; відсутність рішення, що набрало законної сили, ухваленого зі спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність ухвали суду закриття провадження у справі, яка набрала законної сили, між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність судового наказу, що набрав законної сили, за тими самими вимогами; відсутність у провадженні суду справи щодо спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав; відсутність рішення третейського суду; відсутність рішення суду іноземної держави, визнаного в Україні, за тотожним позовом. Необхідно звернути увагу на наслідки встановлення судом відсутності передумов права на пред'явлення позову.

Складовими процесуального порядку здійснення права на пред'явлення позову є: дієздатність позивача; дотримання правил про підсудність; дотримання належної форми та змісту позовної заяви. Необхідно звернути увагу на наслідки встановлення судом порушення порядку здійснення права на пред'явлення позову.

Важливо засвоїти вимоги щодо форми та змісту позовної заяви. Слід звернути увагу на копії, які додаються до позовної заяви, зокрема, копії позовної заяви та копії всіх документів, що даються до неї. Вони додаються відповідно до кількості відповідачів та третіх осіб. Потрібно засвоїти перелік категорій справ, з яких не додаються копії документів.

При опрацюванні навчального матеріалу за темою необхідно визначити поняття забезпечення позову. Необхідно з'ясувати підстави для забезпечення позову. Потрібно звернути увагу на те, що забезпечення позову можливе й до подання позовної заяви до суду. Разом з тим це покладає на особу, яка подала таку заяву про забезпечення позову, обов'язок подати відповідну позовну заяву протягом десяти днів з дня постановлення ухвали про забезпечення позову, а у разі подання заяви про арешт морського судна – тридцяти днів з дня постановлення ухвали про забезпечення позову. Належну увагу слід приділити процедурі розгляду заяви про забезпечення позову, виконанню ухвали про забезпечення позову, а також про зустрічне забезпечення. Студент має проаналізувати процедуру заміни виду забезпечення позову, застосування кількох видів забезпечення позову, скасування заходів забезпечення позову.

Необхідно засвоїти вимоги, які можуть виступати предметом розгляду у справах наказного провадження.

Доцільно також проаналізувати динаміку змін до ЦПК України, щоб зрозуміти які саме процесуальні документи видаються у наказному провадженні, а також визначення його суб'єктного складу.

Студент повинен засвоїти вимоги, що ставлять до змісту заяви про видачу судового наказу, розмір судового збору за її подання, правила визначення підсудності. Необхідно приділити увагу порядку розгляду заяв про видачу судового наказу.

Законодавцем визначено перелік категорій справ, які розглядаються в порядку окремого провадження. Студент повинен їх засвоїти та звернути увагу на справи, які лише поійменовані ЦПК України, однак їх розгляд визначається іншими нормативними актами.

Процесуальною формою звернення особи до суду у справах окремого провадження є заява. До учасників справи відносяться заявник, заінтересовані особи. Необхідно з'ясувати хто може виступати вказаними суб'єктами процесуальних правовідносин. Характерною ознакою окремого провадження є те, що заявником може виступати лише визначене законом коло осіб. Студент повинен засвоїти правовий статус цих осіб, маючи на увазі те, що в цьому виді цивільного судочинства відсутні інститути нерозривно пов'язані із позовом. Неможливим у цьому виді судочинства є заочний розгляд справи. Проте не виключається застосування

інституту процесуальної співучасті. Також є можливою відмова від заяви, а в окремих випадках зміна предмету або підстави заяви. В науковій літературі, у зв'язку з незастосуванням в окремому провадженні інститутів пов'язаних з позовом, наявна дискусія щодо можливості застосування в цьому виді цивільного судочинства норм, що регламентують забезпечення позову.

Необхідно звернути увагу на строк, протягом якого суддя наділений правом вирішувати питання про відкриття провадження у справі або про відмову у відкритті провадження у справі, момент з якого провадження вважається відкритим.

На стадії відкриття провадження у справі суд вправі постановити наступні види ухвал: про відкриття провадження у справі, про залишення заяви без руху, про повернення позовної заяви, про відмову у відкритті провадження у справі, про об'єднання справ в одне провадження, про роз'єднання позовних вимог. Слід з'ясувати підстави, зміст, правові наслідки постановлення вказаних ухвал.

При ознайомленні із змістом ухвали про відкриття провадження у справі необхідно звернути увагу на те, що в ній вказується дата, час та місце підготовчого засідання, якщо справа буде розглядатися в порядку загального позовного провадження, або дата, час і місце проведення судового засідання для розгляду справи по суті, якщо справа буде розглядатися в порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін, результат вирішення заяв і клопотань позивача, що надійшли разом із позовною заявою, якщо їх вирішення не потребує виклику сторін, строк протягом якого відповідач вправі надати відзив на позов, строки для подання відповіді на відзив та заперечень, якщо справа буде розглядатися за правилами спрощеного позовного провадження, строк надання пояснень третіми особами, яких було залучено при відкритті провадження у справі, веб-адреса сторінки на офіційному веб-порталі судової влади України в мережі Інтернет, за якою учасники справи можуть отримати інформацію щодо справи, що розглядається.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Практичні аспекти розвитку провадження у цивільних справах.

Тема 5. Практичні аспекти закінчення провадження у цивільних справах.

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Підготовче провадження його мета та завдання.
- 4.2. Судове засідання:
  - 4.2.1. підготовче засідання;
  - 4.2.2. процесуальна форма судового розгляду, його процесуальне оформлення.
- 4.3. Процесуальні документи, що складаються учасниками справи:
  - 4.3.1. Заяви по суті справи
(відзив на позовну заяву, відповідь на відзив, заперечення, пояснення третьої особи щодо позову або відзиву, зустрічний позов);
  - 4.3.2. Заяви з процесуальних питань
(заяви про відводи, клопотання про залучення до участі у справі спеціаліста, перекладача, особи, яка надає правову допомогу, або про залучення до участі у справі на боці заявника третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору тощо).
- 4.4. Процесуальні документи суду, спрямовані на розвиток провадження у цивільній справі:
  - 4.4.1. Практичні аспекти судового виклику та повідомлення.
  - 4.4.2. Практичні аспекти об'єднання в одне провадження кількох однорідних позовних та роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження.
- 4.5. Практика врегулювання спору за участю судді.
- 4.6. Процесуальні документи суду, якими оформляються ускладнення в цивільному процесі:

4.6.1. Відкладення розгляду справи та перерва у її розгляді.

4.6.2. Зупинення провадження у справі.

5.1. Процесуальні документи, якими оформляється закінчення провадження у цивільній справі без вирішення справи по суті:

5.1.1. Залишення заяви без розгляду;

5.1.2. Закриття провадження у справі (у зв'язку з смертю фізичної особи, яка була однією зі сторін у справі, за умови, що спірні правовідносини не допускають правонаступництва; у зв'язку із відмовою позивача; у зв'язку із укладенням мирової угоди).

5.2. Рішення суду як процесуальний документ. Особливості підготовки та складання рішень судів по справах позовного та окремого проваджень. Види судових рішень.

5.3. Судовий наказ особливості його підготовки та складання. Законна сила судового наказу.

Аудиторна письмова робота

- 1. Підготуйте відзив на позовну заяву (фабулу справи взяти з задач до 3 семінару).**
- 2. Підготуйте повне рішення суду (фабулу справи взяти з задач до 3 семінару).**

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: підготовче провадження; судове засідання; підготовче засідання; процесуальна форма судового розгляду, його процесуальне оформлення; заяви по суті справи; відзив; відповідь на відзив; зустрічний позов; заперечення проти позову; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву; заяви з процесуальних питань; судовий виклик та повідомлення; об'єднання в одне провадження кількох однорідних позовних та роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження; практика врегулювання спору за участю судді; відкладення розгляду справи та перерва у її розгляді; зупинення провадження у справі; судове рішення; рішення суду; ухвала суду; постанова суду; судовий наказ; законність рішення суду; обґрунтованість рішення суду; нарадча кімната; законна сила; додаткове рішення; роз'яснення рішення; описка; явна арифметична помилка; преюдиційність рішення суду; вступна частина рішення суду; описова частина рішення суду; мотивувальна частина рішення суду; резолютивна частина рішення суду; окрема ухвала.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення підготовки справи до судового розгляду як стадії цивільного процесу, її мету та завдання. При цьому слід звернути увагу на термінологічну неточність допущену законодавцем при регламентації цієї стадії. Зокрема відповідна глава ЦПК має назву «Підготовче провадження».

При опрацюванні матеріалу з вказаної теми слід звернути увагу на те, що більшість процесуальних дій, що складають зміст стадії підготовки справи до судового розгляду вчиняється у формі підготовчого засідання, яке повинно бути розпочато не пізніше ніж через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі.

Слід підкреслити, що підготовче засідання виступає основною процесуальною формою підготовки справи до судового розгляду, проте вона можлива також у формі одноособових дій судді. Зокрема проведення попереднього судового засідання є обов'язковим у всіх справах, що

розглядаються за правилами загального позовного провадження. При розгляді справ в порядку спрощеного позовного провадження підготовче засідання не проводиться.

Конкретні дата і час підготовчого засідання призначаються суддею з урахуванням обставин справи і необхідності вчинення відповідних процесуальних дій. Також суд повинен враховувати час, потрібний для повідомлення осіб, які беруть участь у справі.

Слід звернути увагу на те, що проведення підготовчого засідання може бути відкладено, тому при аналізі матеріалу доцільно з'ясувати підстави настання такого виду ускладнення. Необхідно також приділити належу увагу вивченню процесуального порядку проведення підготовчого засідання.

З'ясування змісту вказаної стадії процесу необхідно здійснювати шляхом виділення та аналізу процесуальних дій судді щодо підготовки справи до судового розгляду та процесуальних дій інших суб'єктів процесуальних правовідносин щодо підготовки справи.

Необхідно засвоїти, які дії вчиняються судом з метою врегулювання спору до судового розгляду та які зміни в позовному спорі можуть відбутися на цій стадії процесу, які їх правові наслідки.

У разі якщо спір не врегульовано, діяльність усіх учасників процесу в попередньому судовому засіданні спрямовується на створення умов для майбутнього правильного та швидкого розгляду і вирішення конкретної цивільної справи.

Необхідно звернути увагу на правові наслідки невиконання особами, які беруть участь у справі, обов'язку повідомлення про зміну місця проживання (перебування, знаходження). Відповідно до ст. 131 ЦПК України, у разі відсутності заяви про зміну місця проживання або місцезнаходження судова повістка надсилається учасникам справи, які не мають офіційної електронної адреси та за відсутності можливості сповістити їх за допомогою інших засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію повідомлення або виклику, на останню відому судові адресу і вважається доставленою, навіть якщо учасник судового процесу за цією адресою більше не проживає або не знаходиться.

Також слід приділити увагу на судові рішення, що їх ухвалює суд у підготовчому засіданні.

При опрацюванні матеріалу щодо врегулювання спору за участю судді, слід опрацювати підстави та порядок призначення цієї процедури. Необхідно ознайомитись із змістом зустрічей, що призначаються судом та проводяться із сторонами у формі спільних та/або закритих нарад. Вивчаючи порядок врегулювання спору за участю судді, потрібно мати на увазі, що така процедура проводиться протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня постановлення ухвали про її проведення і строк проведення врегулювання спору за участю судді продовженню не підлягає.

Необхідно дослідити способи захисту відповідача від заявленого позову, шляхом аналізу їх поділу на загальні та спеціальні способи. Загальні способи захисту впливають із ст. 43 ЦПК України. До спеціальних способів слід віднести відзив, заперечення проти позову, зустрічний позов. У відзиві відповідач викладає заперечення проти позову, подані ним до суду після одержання ним копії ухвали про відкриття провадження у справі та позовної заяви. У запереченні відповідач викладає свої пояснення, міркування і аргументи щодо наведених позивачем у відповіді на відзив пояснень, міркувань і аргументів і мотиви їх визнання або відхилення. При вивченні зустрічного позову необхідно з'ясувати сутність та значення вказаного способу захисту, мету та порядок подання зустрічного позову, умови його прийняття, темпоральні межі здійснення вказаного права. Потрібно звернути увагу на те, що за зустрічним позовом первісний відповідач набуває процесуального статусу позивача, а первісний позивач — відповідача. Однак повного процесуального статусу позивача відповідач може набути лише у випадку відмови первісного позивача від заявленої вимоги та прийняття її судом. Право на подання зустрічного позову може бути здійснене у строк, встановлений судом, який не може бути меншим п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі.

Судовий розгляд є самостійною і важливою стадією цивільного процесу. Вона суттєво відрізняється від стадії відкриття провадження у справі, підготовки справи до судового розгляду за метою, завданнями, змістом вчинюваних процесуальних дій, значенням та ін.

Правові норми, які регулюють порядок судового розгляду, діють не тільки у позовному, але й в окремому провадженні з певними винятками та доповненнями.

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття та значення судового розгляду. Основним завданням суду у цій стадії процесу є правильний і швидкий розгляд і вирішення цивільної справи по суті. Саме на стадії судового розгляду суд безпосередньо досліджує і оцінює зібрані у справі докази, встановлює обставини, що мають суттєве значення для правильного вирішення справи, застосовує норми матеріального права і вирішує справу по суті, підтверджуючи наявність чи відсутність прав та обов'язків сторін.

Необхідно з'ясувати у якій формі проводиться судовий розгляд, у чому полягає зміст вказаної стадії, розмежовувати вказані правові категорії. Потрібно з'ясувати співвідношення понять «судовий розгляд» та «судове засідання». При ознайомленні із строками розгляду справи слід звернути увагу на їх тривалість, початок перебігу, можливість подовження.

При ознайомленні з процесуальною формою розгляду та вирішення цивільних справ слід звернути увагу на структуру судового засідання. Процесуальні дії, які вчиняються на стадії судового розгляду, утворюють частини судового засідання, кожна з яких має свою мету, значення, зміст. Студент повинен засвоїти, які процесуальні дії вчиняються в відповідній окремій частині судового засідання, послідовність їх вчинення. При опрацюванні матеріалу, що стосується відкриття розгляду справи по суті, необхідно звернути увагу на наслідки неявки в судове засідання особи, яка бере участь у справі. Аналізуючи процесуальні дії, що вчиняються під час з'ясування обставин справи та дослідження доказів, студент повинен засвоїти, що порядок дослідження доказів визначається судом залежно від змісту спірних правовідносин і в разі потреби може бути змінений. Необхідно звернути увагу на поняття судових дебатів, відмежовувати промови осіб, які беруть участь у справі, від пояснень. Студент повинен приділити увагу питанню повернення суду до з'ясування обставин у справі, зокрема, умовам, процедурі, етапу (частині судового засідання) на якому можлива реалізація вказаного повноваження.

При опрацюванні матеріалу за даною темою студентам слід знати, що у науці цивільного процесуального права немає єдиного розуміння щодо сутності заочного розгляду справи. Найбільш поширеними є твердження, що — це форма судового розгляду; відповідно до протилежної позиції — він не є самостійною формою судового розгляду; він виступає самостійним видом провадження. Тому при підготовці до заняття необхідно ознайомитись із наявними в науковій літературі точками зору щодо значення заочного розгляду справи, продумати свою позицію щодо цього питання. Потрібно виділити характерні риси заочного розгляду справи, з'ясувати чим він відрізняється від розгляду справи в загальному порядку.

Особливу увагу необхідно приділити умовам заочного розгляду справи. Ними є: 1) належне повідомлення відповідача про час і місце судового засідання; 2) неявка відповідача в судове засідання без поважних причин або без повідомлення причин; 3) відсутність відзиву відповідача; 4) згода позивача на заочний розгляд справи.

Доцільно проаналізувати і особливості безпосередньої процедури судового розгляду. Специфіка заочного розгляду цивільної справи полягає в тому, що в його рамках неможливою є зміна позивачем предмета або підстави позову, розміру позовних вимог.

У ході розгляду та вирішення цивільної справи подекуди виникають обставини, які унеможливають її подальший розгляд, тобто ускладнення у ході судового розгляду справи. При вивченні вказаного питання слід з'ясувати поняття ускладнення у ході судового розгляду справи, їх форми, види та підстави. Ускладнення, що виникають у ході судового розгляду справи, відрізняються підставами, строками, наслідками. У таких випадках проголошується перерва в судовому засіданні, розгляд справи відкладається або провадження у справі зупиняється, закривається, або ж заяву залишають без розгляду.

Студент повинен з'ясувати суть кожної із вказаних процесуальних дій, мету, підстави та правові наслідки їх вчинення.

Студент повинен розмежовувати оголошення перерви в судовому засіданні та відкладення розгляду справи. Рекомендується порівняти ці два інститути і виявити їх відмінні ознаки. Завершення вивчення питання про відкладення розгляду справи та зупинення

провадження у справі рекомендується здійснювати порівнянням цих двох інститутів і виявленням їх відмінних ознак.

При вивченні питань про зупинення провадження у справі та залишення позову без розгляду особливу увагу слід зосередити на підставах та правових наслідках цих дій. Аналізуючи підстави закриття провадження у справі слід звернути увагу на винятки, коли рішення третейського суду не виступає підставою для настання вказаного виду ускладнення. Необхідно звернути увагу на те, що наявність ухвали про закриття провадження у справі у зв'язку з прийняттям відмови позивача від позову, не позбавляє відповідача в цій справі права на звернення до суду за вирішенням цього спору. Слід провести порівняння вказаних інститутів.

Необхідно засвоїти яким чином здійснюється фіксування ходу судового розгляду. Звернути увагу на те, що суд під час судового розгляду справи здійснює повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу. Одночасно з проведенням фіксування технічними засобами секретарем судового засідання ведеться протокол судового засідання. Вивчаючи питання про протокол судового засідання, необхідно з'ясувати суть і зміст цього документа, порядок його складання, внесення зауважень та порядком їх розгляду.

Слід з'ясувати які інститути позовного провадження не застосовуються в наказному провадженні.

Необхідно засвоїти вимоги, які можуть виступати предметом розгляду у справах наказного провадження.

Доцільно також проаналізувати динаміку змін до ЦПК України, щоб зрозуміти які саме процесуальні документи видаються у наказному провадженні, а також визначення його суб'єктного складу.

На відміну від позовного провадження суд при розгляді справ в порядку окремого провадження, з метою з'ясування обставин справи, може за власною ініціативою витребувати необхідні докази. В окремому провадженні не застосовуються положення про межі судового розгляду.

Провадження по кожній справі, що віднесена до окремого провадження, відбувається відповідно до загальних правил цивільного судочинства, правил, що притаманні окремому провадженні в цілому, а також тих, що характеризують виключно певну категорію справ. Специфіка провадження по кожній категорії справ регулюється шляхом визначення процесуальних винятків та доповнень до загального порядку розгляду справ.

Студент повинен звернути увагу на те, що для певних справ окремого провадження встановлені спеціальні строки розгляду, засвоїти їх.

Під час вивчення зазначеної теми потрібно з'ясувати поняття, суть та види судових рішень. Студент повинен з'ясувати співвідношення понять «судові рішення» та «рішення суду». Потрібно звернути увагу на форми та види рішень. Відповідно до норм ЦПК України судові рішення викладаються у вигляді рішення, ухвали, постанови, судового наказу. При опрацюванні матеріалу, що стосується рішення суду, слід зупинитись на аналізі його поняття, дослідити наявні в науковій літературі класифікації, зокрема, залежно від: способу захисту права та правових наслідків, які вони викликають; обсягу питань, які вони вирішують; частин, з яких складаються; стадій, на яких ухвалюються; викладення резолютивної частини.

У питанні про сутність судового рішення слід виходити з наступного. Суть рішення суду полягає у тому, що воно є актом правосуддя у цивільних справах, яким здійснюється захист суб'єктивного права та правопорядку у цілому.

Рішення суду повинне відповідати вимогам, встановленим законом. Вивчаючи це питання необхідно встановити в чому виражається законність та обґрунтованість рішення. Рішення є незаконним, якщо суд неправильно застосував норми матеріального права або порушив норми процесуального права. Необґрунтованість рішення полягає у неповному з'ясуванні судом обставин, що мають значення для справи; недоведеності обставин, що мають значення для справи; невідповідності висновків суду обставинам справи.

Слід чітко з'ясувати, що конкретно повинно бути викладено судом у кожній частині рішення суду. При аналізі порядку ухвалення судового рішення необхідно приділити увагу складанню неповного рішення, питанням, які вирішує суд під час ухвалення вказаного процесуального документу. Студент повинен з'ясувати значення проголошення рішення суду.

При наявності підстав, які вказані у законі, суд звертає увагу на негайне виконання. Негайне виконання рішення не слід змішувати з виконанням рішення, яке вступило у законну силу з моменту його ухвалення.

По питанню про законну силу судового рішення у науковій та навчальній літературі висловлені різноманітні точки зору. Студенту рекомендується уявити суть наукового спору і продумати свою позицію щодо цього питання. Студент повинен уявити способи набрання рішенням законної сили, її межі.

Вивчаючи способи усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив, студент повинен розмежовувати опіску та арифметичну помилку. Студент повинен засвоїти, хто може виступати суб'єктом ініціювання відповідного способу усунення недоліків, з'ясувати порядок вирішення вказаних питань. Необхідно зупинитись на аналізі підстав ухвалення додаткового рішення.

Рекомендується уважно вивчити питання про ухвали суду. Тут особливу увагу звернути на поняття і види ухвал, маючи на увазі, що у підручниках дані різноманітні класифікації ухвал суду першої інстанції. Студенту необхідно уявити, в чому полягає відмінність рішення суду від ухвали суду першої інстанції, а також від постанови.

При вивченні окремих ухвал суду необхідно проаналізувати зміст статті ЦПК України і уявити, у яких випадках і у якому порядку суд виносить окремі ухвали, який порядок реагування на їх постановлення.

Студенту рекомендується з'ясувати суть наукового спору і продумати свою позицію щодо законної сили ухвал суду.

Відповідно до ЦПК України судовий наказ виступає процесуальною формою судового рішення. В науковій літературі склалась різні підходи щодо визначення сутності, правової природи судового наказу. Необхідно з'ясувати критерії розмежування рішення та судового наказу.

Слід звернути увагу на сутність правових колізій щодо визначення змісту судового наказу, запропоновані в літературі шляхи їх подолання. Важливим напрямом у підготовці до теми є підготовка судового наказу за обраною студентами фавулою справи.

На окрему увагу заслуговує проблемне питання вручення копії судового наказу боржникові для створення умов для подальшого подання заяви про його скасування. Не безпроблемними є питання обчислення процесуальних та службових строків у цьому випадку. В судовій практиці наявні проблеми щодо процедури вирішення заяви про поновлення пропущеного процесуального строку на оскарження боржником виданого судового наказу.

Необхідно з'ясувати строки, порядок набрання судовим наказом законної сили. Слід звернути увагу на те, що після набрання судовим наказом законної сили виконавчий лист не видається. Необхідно проаналізувати процедуру скасування судового наказу, його правові наслідки. Важливим напрямом у підготовці до теми є підготовка судових рішень за обраною студентами фавулою справи.

Семінарське заняття 5

Тема 6. Практичні аспекти оскарження та перегляду судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили

Питання для усного опитування та дискусії

6.1. Здійснення права на перегляд, скасування судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, у суді першої інстанції.

- 6.2. Процедури перегляду, скасування судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
- 6.3. Здійснення судом першої інстанції повноважень щодо перегляду, скасування судових рішень, що не набрали законної сили.
- 6.4. Здійснення права апеляційного оскарження судового рішення у цивільних справах: об'єкти оскарження, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
- 6.5. Правовий статус учасників справи в апеляційному провадженні.
- 6.6. Доказування в суді апеляційної інстанції.
- 6.7. Процедура розгляду справи судом апеляційної інстанції:
  - 6.7.1. Відкриття апеляційного провадження: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
  - 6.7.2. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
  - 6.7.3. Розгляд справи судом апеляційної інстанції: процесуальні форми, склад процесуальних дій.
- 6.8. Здійснення повноважень судом апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги.

Аудиторна письмова робота

1. Підготувати проекти процесуальних документів:

- заява про перегляд заочного рішення судом першої інстанції;
- заява про скасування судового наказу;
- апеляційна скарга на заочне рішення;
- апеляційна скарга на додаткове рішення;
- апеляційна скарга на ухвалу суду;
- відзив на апеляційну скаргу на рішення суду;
- заява про забезпечення доказів судом апеляційної інстанції;
- заява про забезпечення позову судом апеляційної інстанції;
- заперечення на заяву про забезпечення доказів судом апеляційної інстанції;
- заперечення на заяву про забезпечення позову судом апеляційної інстанції;

2. Підготувати проекти процесуальних документів:

- заява про відкликання апеляційної скарги;
- заява про приєднання до апеляційної скарги;
- заява про відмову від апеляційної скарги;
- заява про визнання апеляційної скарги;
- доповнення до апеляційної скарги;
- заява про поновлення строку апеляційного оскарження.

3. Вирішити задачі:

1. При розгляді справи про виселення відповідач заявив клопотання про відкладення справи на 3 дні. Суд це клопотання задовольнив і призначив нове засідання через тиждень. У нове засідання позивачка не з'явилася, але попередньо письмово повідомила, що в цей час у неї співбесіда щодо працевлаштування і вона не може її пропустити і просила суд відкласти розгляд справи.

Суд визнавши причини неявки позивачки неповажними відмовив у задоволенні її клопотання, за згодою відповідача провів заочний розгляд.

Чи законні такі дії суду?

2. При розгляді справи за позовом заводу до С. про стягнення відшкодування за нестачу товару, який він транспортував до магазину «Корона» у підготовчому засіданні відповідач заявив клопотання про те, щоб суд зобов'язав магазин «Корона» подати до суду акт, складений магазином, в якому зазначено, що нестача товару сталася у результаті того, що він був

відвантажений у недоброякісній тарі. До отримання відповіді магазином суд оголосив перерву. У підготовче засідання відповідач не з'явився і не повідомив про причини неявки (із матеріалів справи вбачається, що йому вручена повістка про день, час і місце слухання справи). Отримавши згоду позивача суд провів заочний розгляд і ухвалив заочне рішення у справі, яким позов задовольнив частково. Копію заочного рішення на сьомий день після його проголошення було направлено рекомендованим листом відповідачу.

Через двадцять один день після відправлення заочного рішення в суд надійшла заява від відповідача про перегляд заочного рішення. Суд відмовив у прийнятті даної заяви у зв'язку з порушенням відповідачем строку звернення.

Чи правомірні дії суду?

3. По справі за позовом Миронова до заводу про поновлення на роботі, стягнення заробітної плати за вимушений прогул та моральної шкоди суд ухвалив заочне рішення, яким позовні вимоги задовольнив частково. Відповідач подав до суду заяву про перегляд заочного рішення, яка була прийнята судом до розгляду. При розгляді заяви про перегляд заочного рішення представник відповідача послався та надав суду докази, які підтверджували поважність причин неявки представника відповідача у судові засідання при розгляді справи, а також надав докази, які мали істотне значення для правильності вирішення справи.

Визначте підстави для скасування заочного рішення за результатом розгляду судом заяви про перегляд заочного рішення. У якому порядку може оскаржити дане рішення позивач?

4. Суд, розглянувши заяву боржника про скасування судового наказу, постановив ухвалу, якою скасував судовий наказ. Копії ухвали надіслав стягувачу та боржнику у строк, встановлений законом. Стягувач не погодився з цією ухвалою та подав на неї скаргу.

Чи правомірні дії стягувача?

5. Сульженко було визнано недієздатним на підставі рішення суду. Він протягом одного року і одинадцяти місяців періодично лікувався в психіатричній лікарні. Проте на думку його сусіда Миронова жодних покращень стану здоров'я у Сульженка не відбулось і тому він продовжує не усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними. Миронов побоюючись завершення строку дії рішення про визнання Сульженка недієздатним, що нікому буде нести відповідальність за його дії, подав до суду заяву у строки визначені ЦПК щодо продовження дії рішення ще на два роки.

Які дії має вчинити суд?

6. Суд ухвалив рішення про обмеження цивільної дієздатності Ковалю. Його піклувальником через півроку була подана заява про поновлення дієздатності Ковалю. Суд не відкрив провадження за заявою у зв'язку із тим, що до неї не додано висновку лікаря-психіатра про припинення зловживання Ковалем азартними іграми.

Чи правомірні дії суду?

7. ТОВ звернулося до суду з позовом до ОСОБА_2, ОСОБА_3, про визнання недійсним свідоцтва про право власності на майно, визнання недійсним та скасування рішення державного реєстратора, зобов'язання вчинити певні дії. Ухвалою цього суду ТОВ було відстрочено сплату судового збору до ухвалення рішення у справі, провадження у цій справі було відкрито. Справа була призначена до судового розгляду. Не погоджуючись з ухвалою в частині вирішення питання про відстрочення сплати судового збору, ОСОБА_2 оскаржила її в апеляційному порядку. Суд апеляційної інстанції повернув апеляційну скаргу без розгляду на підставі підпункту 15.5 пункту 1 Розділу XIII ЦПК України.

Чи допустив суд апеляційної інстанції порушення норм процесуального права?

8. Ухвалою міськрайонного суду було повернено позовну заяву ОСОБА_3 до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про стягнення з відповідача майнової відповідальності за прострочення грошового зобов'язання, зокрема інфляційних витрат та 3 % річних у розмірі.

Ухвала суду мотивована невиконанням позивачем вимог ухвали про залишення позовної заяви без руху (несплата судового збору). Не погодившись із ухвалою суду першої інстанції позивач подав апеляційну скаргу за подання якої не сплатив судовий збір. Ухвалою апеляційного суду апеляційну скаргу на ухвалу суду першої інстанції залишено без руху з підстав того, що Закон України «Про судовий збір» не звільняє споживачів від сплати судового збору, у тому числі й за подання апеляційної скарги. Скаржник не сплатив судовий збір у зв'язку із чим ухвалою апеляційного суду апеляційну скаргу було визнано неподаною та повернуто заявнику.

Чи наявні норм процесуального права?

9. ОСОБА_3 звернувся до суду із позовом до ОСОБА_4 про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дитини на період навчання. Суд розглянув справу в порядку спрощеного позовного провадження. Рішенням Красноградського районного суду Харківської області від 17 березня 2020 року позов задоволено частково. 20 квітня 2020 року ОСОБА_4 подала апеляційну скаргу. Ухвалою Апеляційного суду Харківської області апеляційну скаргу ОСОБА_4 залишено без руху та надано строк на усунення недоліків, зокрема подання клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження рішення від 17 березня 2020 року. Особа 4 подала до суду заяву про те, що він помилково вважає, що строки апеляційного оскарження сплили та подала касаційну скаргу на ухвалу. Суд касаційної інстанції відкрив провадження у справі.

Чи наявні порушення норм процесуального права?

10. ОСОБА_1 звернулася до суду з адміністративним позовом до Регіонального центру, у якому просила: 1) визнати протиправним і скасувати наказ відповідача, яким затверджено Порядок розподілу справ між адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу; 2) визнати протиправними дії директора Регіонального центру щодо відмови у включенні позивачки як основного чергового адвоката до графіків цілодобового чергування адвокатів Хмельницької області, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактами відповідних районах (далі - райони); 3) зобов'язати директора Регіонального центру при затвердженні графіків включити позивачку як основного чергового адвоката по місту Хмельницьку та районах пропорційно з іншими адвокатами, що будуть надавати допомогу в зазначених адміністративно-територіальних одиницях. На обґрунтування позовних вимог ОСОБА_1 зазначила, що директор Регіонального центру при затвердженні Порядку та графіків на серпень - листопад в односторонньому порядку, без наявності на це поважних причин, вніс зміни до контракту, укладеного між адвокатом ОСОБА_1 і Регіональним центром, чим одноособово звужив межі надання позивачкою безоплатної вторинної правової допомоги за дорученням Регіонального центру. Зазначений Порядок, на підставі якого протягом указанного періоду відповідачем затверджені графіки, спричинив нерівні умови чергування для адвокатів. Хмельницький окружний адміністративний суд відмовив у відкритті провадження у справі на підставі того, що спір не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства. Позивачка подала позовну заяву до Хмельницького міськрайонного суду, який також відмовив у відкритті провадження у справі на підставі того, що спір не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Які подальші дії позивачки? Під яку юрисдикцію підпадає спір ?

11. У травні 2020 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом, у якому просив визнати недійсним рішення установчих зборів ОСББ «Х» від 24 травня 2018 року, оформлене протоколом № 1 установчих зборів ОСББ, розташованого за адресою: вул. Проскурівській 1 у м. Хмельницькому, скасувати державну реєстрацію відповідача, здійснену 29 травня 2018 року в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Позовну заяву мотивував тим, що при створенні ОСББ не дотримано вимог щодо порядку проведення установчих зборів та щодо прийняття рішення про його створення. Відповідач у листопаді 2018 року отримав дозвіл на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки під будинок, де утворено ОСББ «Х», і прилеглої території у власність. Такий же дозвіл отримало Комунальне підприємство, що обслуговує будинок, у

якому розташована належна йому на праві власності квартира, а також 1/6 частка сараю та 1/12 частка вбиральні. Вважав, що неправомірне створення ОСББ, яке потягло за собою надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки під двоквартирним будинком АДРЕСА_1 і прилеглої території у власність, є порушенням його прав та інтересів.

Ухвалою місцевого суду провадження у справі закрито на підставі п. 1 ч. 1 ст. 255 ЦПК України. Суд першої інстанції керувався тим, що спір стосується припинення діяльності юридичної особи, а вимога скасувати державну реєстрацію юридичної особи є спором про наявність або відсутність цивільної правоздатності та господарської компетенції (можливість мати господарські права та обов'язки) і не є таким, що виникає у зв'язку зі здійсненням цивільних правовідносин, ці спірні правовідносини підлягають розгляду в порядку господарського судочинства.

Чи допущені порушення норм процесуального права?

12. ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом до ТОВ «ВІЛЛА» , ОСОБА_2 , ОСОБА_3, ОСОБА_4 , в якому просила: -визнати недійсними та договір купівлі-продажу майнових прав укладений між ТОВ та ОСОБА_3 ; визнати за ОСОБА_1 право власності на квартиру АДРЕСА_1 та АДРЕСА_2 ; -витребувати із чужого незаконного володіння на користь ОСОБА_1 вищевказану квартиру АДРЕСА_1 та зобов'язати ОСОБА_2 не чинити позивачу перешкоди у користуванні цією квартирою, а також виселити ОСОБА_2 із цієї квартири та вселити у неї ОСОБА_1; витребувати із чужого незаконного володіння на користь ОСОБА_1 вищевказану квартиру АДРЕСА_3 шляхом зобов'язання ОСОБА_4 усунути та не чинити позивачу перешкоди у користуванні вказаною квартирою, яка була відчужена на користь останнього ОСОБА_3 на підставі договору купівлі-продажу, виселити ОСОБА_4 із цієї квартири та вселити у неї ОСОБА_1 . Позовна заява мотивована тим, що позивач ОСОБА_1 у встановленому законом порядку, зокрема згідно з договором купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно набула майнові права на зазначене спірне нерухоме майно у вигляді відповідної квартири, проте відповідачем цю квартиру було розділено на дві квартири та перепродано, тому вона вважала свої права порушеними і просила позов задовольнити.

Суд першої інстанції задовільни усі вимоги. Чи допустив він порушення норм права?

13. Суд розглянув позов Приведа та Сергієнка до Іваненка про визнання права власності на частину будинку. Позов суд задовольнив частково. Приведа подав апеляційну скаргу на рішення міськрайонного суду. Сергієнко подала заяву про приєднання до поданої Приведеою апеляційної скарги. У судовому засіданні Приведа відмовився від апеляційної скарги.

Які процесуальні діє повинен вчинити суд? Якими процесуальними правами наділена С.?

14. Лімо С.В. звернулася до суду з позовом до Гуменого В.А., в якому просила встановити батьківство відповідача щодо народженого нею сина Лімо А., стягнути з Гуменого В.А. аліменти на утримання дитини та зобов'язати відповідача відшкодувати заподіяні їй збитки. Рішенням міськрайонного суду позов задоволено: встановлено, що Гумений В.А. є батьком Лімо А., стягнуто аліменти на користь Лімо С.В. на утримання сина, стягнуто витрати за проведення експертизи та судовий збір.

Чи допустив суд першої інстанції судову помилку? Якщо так (наведіть обґрунтування), то які існують способи її виправлення?

Складіть відповідний процесуальний документ.

15. П. звернулась в суд із заявою про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу з Л. з 24 квітня 2019 року. Рішенням міськрайонного суду вимоги П. задоволено. Д. було подано апеляційну скаргу з проханням скасувати вищезазначене рішення. В апеляційній скарзі Д. вказувала, що вона перебувала з Л. у шлюбі до 01.01.2019 року, проте цей факт не було враховано судом першої інстанції. Вона також зазначала, що у неї з Л. є спір про поділ нажитого у шлюбі майна, який до сьогодні не вирішено.

Чи було допущено судову помилку судом першої інтонації? Чи підлягає задоволенню

апеляційна скарга? Який процесуальний документ повинен постановити суд апеляційної інстанції? Напишіть його.

16. Рішенням суду першої інстанції задоволені позовні вимоги Іванова про відібрання дитини у тещі, бабки дитини, з якою дитина проживала разом з матір'ю за її життя після розірвання шлюбу з позивачем. Залишаючи без змін рішення суду першої інстанції, апеляційний суд постановив ухвалу про відстрочку виконання цього рішення з тих підстав, що дитині необхідний період звикання до батька, з яким вона спілкувалась досить рідко.

Чи має повноваження суд апеляційної інстанції відстрочити виконання цього рішення?

Чи має повноваження суд апеляційної інстанції зупинити виконання рішення суду першої інстанції під час його перегляду в апеляційному порядку?

17. П. звернувся до Б. з позовом про стягнення позики. Під час розгляду справи П. збільшив позовні вимоги та просив суд стягнути з відповідача на його користь суму позики з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних за весь час прострочення виконання зобов'язання. Рішенням міськрайонного суду позов задоволено частково (задоволено вимогу про стягнення позики, в стягненні індексу інфляції та трьох відсотків річних відмовлено).

П. та Б. було подано апеляційні скарги на рішення суду. Ухвалою апеляційного суду апеляційні скарги П., Б. задоволені частково, рішення міськрайонного суду скасовано, а справу направлено на новий розгляд до суду першої інстанції.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції та передаючи справу на новий розгляд, апеляційний суд послався на те, що при розгляді справи суд першої інстанції без достатніх підстав не вирішив усіх заявлених вимог П. про врахування індексу інфляції та 3 % річних і не витребував та не приєднав розписку про отримання в борг суми.

Чи не допустив суд апеляційної інстанції судової помилки?

18. А. звернувся до КП «Н» з позовом про визнання за ним права власності на квартиру. В обґрунтування своїх вимог позивач послався на те, що він уклав договір на будівництво квартири, сплатив зазначені у ньому кошти. В подальшому КП «Н» в односторонньому порядку відмовилось від виконання умов договору та не передало йому правовстановлюючих документів на квартиру. Рішенням суду позов задоволено.

Під час розгляду скарги на вказане рішення апеляційний суд встановив, що аналогічний договір на будівництво вищевказаної квартири з відповідачем уклала громадянка М.

Яке судове рішення постановить апеляційний суд?

19. В ухвалі суду про залишення апеляційної скарги без руху було надано строк для усунення її недоліків. Строк було написано цифрами - 50 днів з дня вручення ухвали особі, яка подала апеляційну скаргу. На шостий день після отримання підтвердження вручення цією особою ухвали, була постановлена ухвала про повернення скарги. На наступний день особа звернулася до суду з заявою про продовження строку для усунення недоліків апеляційної скарги, вказавши, що ухвалою було надано "50", а не "5" днів для усунення недоліків.

Як у цивільному процесуальному законодавстві вирішено питання про можливість вчинення процесуальних дій суддею апеляційного суду щодо заяви про продовження строку, адже вже постановлена ухвала?

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: перегляд судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції, скасування судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції; право на перегляд судових рішень судом першої інстанції, право на скасування судового рішення судом першої інстанції, спосіб перегляду судових рішень, докази і доказування; апеляція, апеляційне провадження, суд апеляційної інстанції, право апеляційного оскарження, апеляційна скарга, спосіб перегляду судових рішень, докази і доказування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

За загальним правилом суд першої інстанції, що ухвалив судове рішення не вправі його переглядати. Проте законодавство визначає винятки із загального правила. В науковій літературі наявні різні підходи щодо визначення способів перегляду судових рішень судом першої інстанції, їх класифікації. За необхідно дослідити правові передумови наділення судів першої інстанції повноваженням щодо перегляду судових рішень.

Ознайомившись із наявними в науковій літературі підходами щодо визначення сутності перегляду судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції, студент повинен засвоїти його мету, завдання, значення. Слід відмежовувати поняття перегляд судового рішення, провадження з перегляду судового рішення. Необхідно розрізнити перегляд судом першої інстанції рішень, які не набрали законної сили, та судових рішень, які набрали законної сили.

Студент повинен відрізнити від перегляду скасування судового рішення судом першої інстанції. Потрібно дослідити правові передумови наділення судів першої інстанції правомочністю скасування судового рішення. Необхідно засвоїти мету, завдання, значення скасування судового рішення судом першої інстанції. Потрібно виокремлювати різновиди залежно від того, в порядку якого провадження ухвалене судове рішення, залежно від набрання ним (чи навпаки не набрання) законної сили.

Право на перегляд судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції може бути здійснене щодо заочного рішення. Відповідач наділений правом подання заяви про перегляд заочного рішення. За необхідно звернути увагу на строки реалізації цього права, початок їх спливу. Заяву про перегляд заочного рішення може бути подано протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Учасник справи, якому повне заочне рішення суду не було вручене у день його проголошення, має право на поновлення пропущеного строку на подання заяви про його перегляд - якщо така заява подана протягом двадцяти днів з дня вручення йому повного заочного рішення суду. Потрібно приділити увагу вимогам, що ставляться до змісту вказаного процесуального документу.

Проаналізувавши цивільні процесуальні норми студент повинен сформулювати знання щодо правового статус учасників справи під час розгляду заяви про перегляд заочного рішення, проблем здійснення окремих прав, виконання обов'язків. Слід приділити увагу порядку розгляду заяви про перегляд заочного рішення. Студент повинен проаналізувати законодавчо визначені повноваження суду першої інстанції за результатами розгляду заяви про перегляд заочного рішення, наявні з цього питання підходи в науковій доктрині. Слід звернути увагу на те, що заочне рішення підлягає скасуванню, якщо судом буде встановлено, що відповідач не з'явився в судове засідання та (або) не повідомив про причини неявки, а також не подав відзив на позовну заяву з поважних причин, і докази, на які він посилається, мають істотне значення для правильного вирішення справи.

Студент повинен проаналізувати норми процесуального законодавства та сформулювати знання що комплексу процесуальних прав та обов'язків учасників справи при перегляді заочного рішення, що не набрало законної сили, судом першої інстанції, проблем їх здійснення.

Вагоме місце полягає дослідження проблем доказової діяльності у суді першої інстанції при перегляді заочного рішення.

За необхідно встановити специфіку процедури перегляду судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції.

Студент повинен дослідити конкуренцію способів перегляду заочного рішення. Позивач наділений лише правом апеляційного оскарження заочного рішення. Необхідно засвоїти, що оскарження заочного рішення відповідачем в апеляційному порядку може мати місце лише в разі залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення та в разі ухвалення повторного заочного рішення. В іншому випадку апеляційний суд не відкрив апеляційне провадження за апеляційною скаргою на заочне рішення.

Право на скасування судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції може бути здійснене в наказному та окремому провадженнях.

Слід приділити належну увагу здійсненню боржником права на подання заяви про скасування судового наказу, зокрема його передумовам, формі, строкам. За необхідно звернути увагу на те, що таке право не може бути реалізовано у разі винесення судового наказу за окремими вимогами, пов'язаними із стягненням аліментів на дитину. Однак судовий наказ, виданий щодо останніх вимог, може виступати об'єктом перегляду за нововиявленими обставинами, які більш детально мають бути засвоєнні студентом при опрацюванні відповідної теми.

Студент повинен проаналізувати наявні в науковій літературі точки зору щодо проблем здійснення окремих процесуальних прав учасниками справи під час розгляду заяви про скасування судового наказу. Необхідно звернутись до процесуального законодавства іноземних країн, порівняти його з вітчизняним щодо порядку розгляду заяви про скасування судового наказу, його правових наслідків, з'ясувати з цих питань наявні в науковій доктрині підходи. Слід опрацювати судову практику застосування судом першої інстанції повноважень при розгляді заяви про скасування судового наказу, наукові погляди щодо удосконалення норм, що їх регламентують.

Слід проаналізувати наявні наукові підходи щодо компетенції судів першої інстанції на скасування рішень, ухвалених в порядку окремого провадження.

За необхідне звернути увагу на проблемні аспекти здійснення права на скасування рішення, що набрало законної сили, судом першої інстанції, зокрема про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Студент повинен відновити знання щодо повноваження суду першої інстанції на скасування рішення про усиновлення до набрання ним законної сили.

Об'єктом дослідження має виступати порядок розгляду заяви про скасування рішення, ухваленого в порядку окремого провадження, його правові наслідки.

Для створення фундаменту знань з опанування теоретичних та практичних проблем, що складаються в апеляційному провадженні, студент повинен з'ясувати основні етапи становлення та розвитку апеляції як способу перегляду судових рішень. Необхідно звернути увагу на дію принципів цивільного судочинства при апеляційному перегляді судових рішень. Студент повинен з'ясувати переваги та недоліки вказаного механізму перегляду судових рішень.

Дослідження права апеляційного оскарження необхідно здійснювати з поновлення знань про його зміст та значення, їх удосконалення. Значну увагу слід приділити виокремленню структурних елементів права апеляційного оскарження.

Характеристика суб'єктного складу щодо права на апеляційне оскарження судових рішень, що не набрали законної сили, має здійснюватись шляхом розгляду проблемних аспектів його здійснення учасниками справи. Слід звернути увагу на відсутність належного правового регулювання здійснення цього права особами, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, і як наслідок проблемність його здійснення цими суб'єктами процесу.

Аналізуючи об'єкти апеляційного оскарження значну увагу слід приділити ухвалам, на які може бути подана апеляційна скарга, незалежно від оскарження рішення суду. При з'ясуванні цього питання слід провести комплексний аналіз норм ЦПК України, ознайомитись із рішеннями Конституційного Суду України. Слід звернути увагу на законодавчі зміни в сфері регулювання ухвал як об'єкту оскарження. Необхідно звернути увагу на виключення із складу об'єктів оскарження судового наказу. Як виняток в порядку апеляційного провадження можуть бути переглянуті судові рішення, які набрали законної сили (ст. 370 ЦПК України).

За необхідне звернути увагу на спеціальні вимоги, що висуваються до змісту апеляційних скарг, що подаються на ухвали.

Досліджуючи строки апеляційного оскарження потрібно зосередитись на його видах: загальних, спеціальних (у справах про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю). Слід дослідити судову практику щодо обчислення строків апеляційного оскарження у разі реалізації відповідного права особами, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси та (або) обов'язки.

Студент повинен визначити коло прав та обов'язків учасників справи в апеляційному провадженні. Необхідно з'ясувати наявні проблеми здійснення прав, виконання процесуальних обов'язків, гарантії їх забезпечення.

Важливе значення займає дослідження проблем доказової діяльності в апеляційному провадженні. Діяльність суб'єктів доказування спрямовується на встановлення факту наявності чи відсутності судової помилки, яка полягає в ухваленні незаконного та (або) необґрунтованого судового рішення. Студент повинен детально проаналізувати передумови прийняття доказів судом апеляційної інстанції. Особливу увагу слід приділити дослідженню судом апеляційної інстанції нових доказів.

Необхідно з'ясувати поняття та зміст матеріально-правових та процесуальних меж розгляду справи в апеляційному порядку.

Значну увагу слід приділити дослідженню процесуальної форми відкриття провадження, підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції, розгляду справи судом апеляційної інстанції, комплексу процесуальних дій, що вчиняються при перегляді судових рішень судом апеляційної інстанції. Для цього студентам варто детально опрацювати цивільне процесуальне законодавство, правозастосовну практику. З метою поглиблення знань за необхідне дослідити наукові погляди щодо удосконалення процесуальної форми підготовки розгляду справи судом апеляційної інстанції, розгляду справи судом апеляційної інстанції, норм, що регламентують вчинення окремих процесуальних дій. Слід звернути увагу на таку новелу як компетенцію судді доповідача під час підготовки справи до апеляційного розгляду залучити до участі у справі третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

Повноваження можуть реалізовуватись судом апеляційної інстанції як в процесі розгляду апеляційної скарги, так і за результатами розгляду вказаного процесуального документу. Їх можна також поділити на ті, що пов'язані зі скасуванням судового рішення, із визнанням нечинним судового рішення, а тож ті, що не мають своїм наслідком його скасування, визнання нечинним.

Студенту необхідно детально проаналізувати підстави скасування судових рішень, визнання їх нечинними. Слід звернути увагу на закриття провадження у справі на підставі п.1 ч.1 статті 255 ЦПК. В даному випадку суд за заявою позивача в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи, крім випадків об'єднання в одне провадження кількох вимог, які підлягають розгляду в порядку різного судочинства. У разі наявності підстав для підсудності справи за вибором позивача у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого відноситься вирішення спору. Студент має опрацювати судову практику застосування підстав скасування судових рішень, визнання їх нечинними, наукові погляди щодо удосконалення норм, що їх регламентують. Є потреба приділити увагу дослідженню правових наслідків розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Семінарське заняття 6

Тема 7. Практичні аспекти перегляду судових рішень у цивільних справах, що набрали законної сили.

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Здійснення права на оскарження судового рішення, що набрало законної сили (касаційного оскарження судового рішення): об'єкти оскарження, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
- 7.2. Правовий статус учасників справи в касаційному провадженні.
- 7.3. Доказування в суді касаційної інстанції.
- 7.4. Практичні аспекти процедури розгляду справи судом касаційної інстанції. Розгляд справи палатою, об'єднаною палатою, Великою Палатою Верховного Суду: підстави, порядок.
- 7.5. Здійснення повноважень судом касаційної інстанції за результатами розгляду скарги.
- 7.6. Здійснення права на перегляд судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами: об'єкти перегляду, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.

- 7.7. Правовий статус учасників справи у провадженні у зв'язку з нововиявленими, виключними обставинами.
- 7.8. Доказування в суді, що здійснює перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами. Доказування в суді, що здійснює перегляд судового рішення за виключними обставинами.
- 7.9. Процедура перегляду судових рішень за нововиявленими, виключними обставинами.
- 7.10. Здійснення повноважень судом, що здійснює перегляд судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами.

1. Підготувати проекти процесуальних документів:

- касаційна скарга на рішення суду першої інстанції;
- касаційна скарга на постанову суду апеляційної інстанції;
- касаційна скарга на ухвалу суду першої інстанції;
- касаційна скарга на ухвалу суду апеляційної інстанції;
- відзив на касаційну скаргу на постанову суду;
- заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами;
- заява про перегляд ухвали за нововиявленими обставинами;
- заява про перегляд судового наказу за нововиявленими обставинами;
- заява про перегляд постанови за нововиявленими обставинами.
- заява про перегляд рішення за виключними обставинами;
- заява про перегляд постанови за виключними обставинами.

2. Підготувати проекти процесуальних документів:

- заява про відкликання касаційної скарги;
- заява про приєднання до касаційної скарги;
- заява про відмову від касаційної скарги;
- заява про визнання касаційної скарги;
- доповнення до касаційної скарги;
- заява про поновлення строку касаційного оскарження;
- клопотання про зупинення виконання рішення (ухвали);
- клопотання про зупинення дії рішення.
- клопотання про поновлення строку для подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами;
- клопотання про поновлення строку для подання заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами;
- клопотання про витребування копії рішення міжнародної судової установи;
- клопотання про відмову від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

3. Вирішити задачі:

1. ПАТ «А» звернулось до суду із заявою про видачу дубліката виконавчого листа та поновлення строку на пред'явлення його до виконання у справі за позовом ПАТ «А» до ОСОБА_5 про стягнення заборгованості за кредитним договором. Задовольняючи заяву ПАТ про видачу дубліката виконавчого листа та поновлюючи строк на пред'явлення його до виконання, суд першої інстанції виходив із того, що банком було доведено втрату оригіналу виконавчого листа та наявність поважних причин для поновлення пропущеного строку для пред'явлення вказаного виконавчого листа до виконання.

Постановою апеляційного суду апеляційну скаргу ОСОБА_5 залишено без задоволення, а ухвалу суду першої інстанції залишено без змін.

Судове рішення апеляційного суду мотивовано тим, що суд першої інстанції, встановивши, що виконавчий лист втрачено, дійшов правильного висновку про наявність

підстав для видачі дубліката виконавчого листа та наявність поважних причин для поновлення пропущеного строку для пред'явлення його до виконання.

ОСОБА_5 подав до Верховного Суду касаційну скаргу, у якій, посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати судові рішення судів попередніх інстанцій та ухвалити нове судове рішення про відмову у задоволенні заяви. Суд відмовив у відкритті касаційного провадження.

Чи правомірні дії суду?

2. У листопаді 2019 року ОСОБА_4 звернулася з позовом до ОСОБА_5 про визнання договору дарування нерухомого майна з правом сервітуту недійсним. Позовна заява мотивована тим, що 26 травня 2013 року сторони уклали договір дарування житлового будинку з встановленням особистого сервітуту, відповідно до умов якого позивач безоплатно передала, а відповідач прийняла у дар жилий будинок. ОСОБА_4 стверджувала, що уклала зазначений правочин у зв'язку з тим, що вона та її чоловік були особами похилого віку та потребували допомоги у веденні господарства, придбанні ліків, догляді за будинком, а ОСОБА_5 запропонувала їй надання відповідної допомоги, в тому числі і фінансової, взамін на відчуження на її користь належного подружжю будинку. У позовній заяві зазначено, що після укладення договору відповідач провідувала дарувальника та її чоловіка, допомагала їм у веденні домашнього господарства, підтриманні будинку та господарських будівель у справному стані. Після смерті чоловіка позивачки ОСОБА_5 перестала надавати допомогу та почала проявляти агресію стосовно позивача. ОСОБА_4 також зазначала, що утримання будинку та сплату комунальних платежів здійснює самостійно, а відповідач перешкоджає їй користуватися городом. У період з 18 лютого до 01 березня 2017 року вона знаходилася на стаціонарному лікуванні, однак ОСОБА_5 не цікавилася станом її здоров'я, не провідувала її в закладах охорони здоров'я.

На підставі викладеного позивач просила визнати недійсним договір дарування житлового будинку з встановленням особистого сервітуту, посвідчений приватним нотаріусом. Заочним рішенням місцевого суду, залишеним без змін постановою апеляційного суду позов задоволено.

У травні 2020 року ОСОБА_5 подала до ВС скаргу, в якій, просила скасувати оскаржувані судові рішення та передати справу на новий розгляд до суду першої інстанції. Касаційна скарга мотивована тим, що суди не врахували, що відповідач є дочкою позивача, а також того, що оспорюваним договором дарування житлового будинку встановлено особистий сервітут, тобто право дарувальника довічно і безоплатно користуватися подарованим будинком, що виключає можливість помилки позивача стосовно природи цього правочину та не свідчить про зобов'язання обдарованої вчинити певні дії. У касаційній скарзі зазначено, що чоловік позивача, який також є батьком відповідача, ОСОБА_7 надав згоду на укладення оспорюваного договору дарування. Крім того, в день укладення оспорюваного правочину ОСОБА_7 та ОСОБА_5 уклали договір дарування земельної ділянки, на якій розташований подарований будинок, а позивач як дружина дарувальника надала згоду на укладення цього договору. Зазначені обставини, на думку відповідача, свідчать про те, що волевиявлення її батьків було спрямоване виключно на передання майна у дар. ОСОБА_5 стверджувала, що у своїй заяві про перегляд заочного рішення та під час розгляду такої заяви у судовому засіданні 28 лютого 2017 року заявляла клопотання про застосування строків позовної давності до позовних вимог ОСОБА_4, однак ні суд першої інстанції, ні апеляційний суд не розглянули це клопотання по суті.

Чи наявні порушення норм процесуального права? Чи касаційна скарга є обґрунтованою.

3. Криклій звернулась з позовом до Миронова про стягнення аліментів. Рішенням суду першої інстанції позов був задоволений. Судом апеляційної інстанції рішення залишене без змін. Відповідач подав касаційну скаргу на рішення першої інстанції та постанову суду апеляційної інстанції з порушення строку на касаційне оскарження. У клопотанні про

поновлення строку на касаційне оскарження відповідач послався на те, що після проголошення постанови йому був наданий неповний текст постанови, а її повний текст був наданий йому зі спливом строку на касаційне оскарження, що, на його думку, є поважною причиною пропуску строку. До клопотання була додана копія заяви відповідача про видачу повного тексту постанови суду апеляційної інстанції, подана у день прийняття постанови, з відміткою про її видачу зі спливом строку на касаційне оскарження.

Що має вчинити суддя-доповідач у такій ситуації?

4. До суду касаційної інстанції разом із касаційною скаргою надійшла заява про забезпечення позову. По касаційній скарзі через три дні була постановлена ухвала про відкриття касаційного провадження, а заява про забезпечення позову була розглянута у день її надходження та повернена заявнику. В ухвалі, зокрема, зазначалось на неможливість подання заяви про забезпечення позову на стадії касаційного провадження, адже норми Цивільного процесуального кодексу України про касаційне провадження не передбачають забезпечення позову на цій стадії.

Чи правомірні дії суду?

5. М. звернувся до суду з позовом до С. та осіб, які проживають разом із нею, про виселення без надання іншого жилого приміщення. Позивач зазначав, що він є власником ½ частини жилого будинку, яка раніше належала відповідаці і яку він придбав з прилюдних торгів. Незважаючи на це, колишня власниця С. та члени її сім'ї звільнити житло відмовляються. Крім того, С. навмисно вселила в будинок своїх родичів, які раніше там не проживали. Придбана частина будинку потрібна М. для проживання, проте він позбавлений такої можливості через неправомірні дії відповідачів. Посилаючись на зазначене, позивач просив виселити С. та всіх осіб, які проживають разом з нею, із займаного житла без надання їм іншого жилого приміщення.

Рішенням місцевого суду, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, в задоволенні позову відмовлено.

М. було подано касаційну скаргу.

Складіть проект касаційної скарги. Яке судове рішення повинен постановити суд касаційної інстанції? Напишіть його.

6. Соловей В.О. звернувся до суду з заявою про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами і просить скасувати рішення місцевого суду по справі за позовом Опришко О.М. до Карова О.С. про визнання права власності на будівлю. Соловей В.О. вважав рішення суду незаконним і необґрунтованим. Соловей В.О. наводив у своїй заяві обставини, що є істотними для справи, та не були відомі йому на час розгляду справи місцевим судом. Соловей В.О. просив скасувати рішення суду.

Який процесуальний документ повинен постановити суд? Напишіть його.

7. В лютому 2020 року Петренко звернулася до суду касаційної інстанції із заявою про перегляд у зв'язку з виключними обставинами постанови суду касаційної інстанції від 28 грудня 2019 року про скасування судових рішень і залишення заяви без розгляду.

Яке судове рішення постановить суд касаційної інстанції?

8. 10 січні 2020 року ОСОБА_1 звернулася до суду апеляційної інстанції із заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами постанови суду апеляційної інстанції від 10 грудня 2019 року про скасування судового рішення і направлення справи на новий розгляд до суду першої інстанції

Яке судове рішення постановить суд апеляційної інстанції?

9. М. звернулася до суду апеляційної інстанції із заявою про перегляд постанови суду апеляційної інстанції у зв'язку з нововиявленими обставинами.

М. зазначала, що рішенням районного суду було задоволено позов Г. до неї про відновлення межових знаків. Постановою суду апеляційної інстанції подана нею апеляційна скарга була відхилена, а рішення залишено без змін.

Посилаючись на те, що в лютому 2019 р. їй стали відомі для справи обставини, що не були їй раніше відомі і мають суттєве значення для справи, М. просила скасувати постанову суду апеляційної інстанції.

Який процесуальний документ повинен постановити суд? Напишіть його.

10. Рішенням суду від 25.12.2019 р., було задоволено вимогу про визнання відумерлою спадщини, що залишалася після померлих осіб: ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_4, ОСОБА_5, та про передачу у власність територіальної громади сільської Ради об'єктів нерухомого майна.

05.02.2020 року ОСОБА_6 звернулась із заявою про перегляд цього рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. У заяві вказувалось, що спадкоємцем після смерті ОСОБА_5 і ОСОБА_1 є її неповнолітня донька ОСОБА_7, а також на відсутність документів, які б підтверджували факт смерті ОСОБА_1.

Який процесуальний документ повинен постановити суд? Напишіть його.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: касація, касаційне провадження, суд касаційної інстанції, право касаційного оскарження, касаційна скарга, спосіб перегляду судових рішень, перегляд судових рішень судом касаційної інстанції, палата, об'єднана палата, Велика Палата Верховного Суду, постанова суду касаційної інстанції; провадження за нововиявленими обставинами, провадження за виключними обставинами, перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, перегляд судових рішень за виключними обставинами, заява про перегляд судових рішень, суд, який ухвалив рішення, прийняв постанову, постановив ухвалу (якою закінчено розгляд справи), видав судовий наказ; підстави перегляду.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Для створення фундаменту знань з опанування теоретичних та практичних проблем, що складаються в касаційному провадженні, студент повинен з'ясувати основні етапи становлення та розвитку касаційного провадження як способу перегляду судових рішень. Необхідно звернути увагу на дію принципів цивільного судочинства при касаційному перегляді судових рішень. Студент повинен з'ясувати переваги та недоліки вказаного механізму перегляду судових рішень.

Дослідження права касаційного оскарження необхідно здійснювати з поновлення знань про його зміст та значення, їх удосконалення. Слід приділити увагу процесуальним «фільтрам» здійснення цього права. За необхідне засвоїти випадки за яких допускається касаційне оскарження в залежності від виду судового рішення. Підставами касаційного оскарження рішення суду першої інстанції після апеляційного перегляду справи, постанову суду апеляційної інстанції є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права виключно у таких випадках: 1) якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку; 2) якщо скаргник вмотивовано обґрунтував необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду та застосованого судом апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні; 3) якщо відсутній висновок Верховного Суду щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах; 4) якщо судові рішення оскаржується з підстав, передбачених ч. 1,

З ст. 411 ЦПК України. Значну увагу слід приділити розкриттю поняття «подібні паровідносини».

Підставами касаційного оскарження ухвал, що віднесене до об'єктів касаційного оскарження, є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Характеристика суб'єктного складу щодо права на касаційне оскарження судових рішень, що набрали законної сили, має здійснюватись шляхом розгляду проблемних аспектів його здійснення учасниками справи. Слід звернути увагу на недосконалість правового регулювання здійснення цього права особами, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, і як наслідок проблемність його здійснення цими суб'єктами процесу.

Значну увагу слід приділити такому об'єкту касаційного оскарження як ухвала, на яку може бути подана касаційна скарга, незалежно від оскарження рішення суду. При з'ясуванні цього питання слід провести комплексний аналіз норм ЦПК України.

За необхідне звернути увагу на зміст касаційної скарги, що подаються на ухвали суду апеляційної інстанції.

Слід дослідити судову практику щодо обчислення строків касаційного оскарження у разі реалізації відповідного права особами, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права свободи, інтереси та (або) обов'язки.

Студент повинен визначити коло прав та обов'язків учасників справи в касаційному провадженні, дослідити наявні їх класифікації. Необхідно з'ясувати наявні проблеми здійснення прав, виконання процесуальних обов'язків, гарантії їх забезпечення.

Важливе значення полягає дослідження проблем доказової діяльності в касаційному провадженні. Діяльність суб'єктів доказування спрямовується на встановлення юридичного факту наявності чи відсутності судової помилки, яка полягає в ухваленні незаконного судового рішення, що проявляються в законодавчо визначених підставах (залежно від об'єкту касаційного оскарження).

Необхідно з'ясувати поняття та зміст матеріально-правових та процесуальних меж розгляду справи в касаційному порядку.

Значну увагу слід приділити дослідженню процесуальної форми відкриття провадження у справі, підготовки справи до касаційного розгляду, розгляд справи, комплексу процесуальних дій, що вчиняються при перегляді судових рішень судом касаційної інстанції. Для цього студентам варто детально опрацювати цивільне процесуальне законодавство, правозастосовну практику. З метою поглиблення знань за необхідне дослідити наукові погляди щодо удосконалення процесуальної форми підготовки розгляду справи судом касаційної інстанції, норм, що регламентують вчинення окремих процесуальних дій. Слід приділити увагу процедурі вирішення питання про зупинення виконання судового рішення, зупинення його дії.

Студенту варто опрацювати судову практику щодо підстав призначення справи до судового розгляду судом касаційної інстанції.

За необхідне звернути увагу на повноваження передачі справи на розгляд: палати; об'єднаної палати; Великої Палати Верховного Суду. Потрібно зосередитись на складі суду, який уже розглядає справу, складі суду, який уповноважений розглянути справу після її передачі, підставах передачі справи, суб'єктах ініціювання передачі справи, порядку її передання. Теоретичні знання мають бути проілюстровані конкретними прикладами із судового практики.

Після дослідження порядку розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи, студент повинен викристалізувати його особливості.

Повноваження суду касаційної інстанції на різних стадіях процесу дуже відрізняються за умовами своєї реалізації, процедурою здійснення, формою процесуального закріплення, юридичними наслідками. Повноваження можна поділити на ті, що пов'язані зі скасуванням судового рішення, із визнанням нечинним судового рішення, а тож ті, що не мають своїм наслідком його скасування, визнання нечинним. Система повноважень включає можливість

суду касаційної інстанції ухвалювати власні судові рішення відповідно до функцій касації, в тому числі в аспекті формування єдності судової практики.

Новелою цивільного процесуального є визначення переліку підстав обов'язкового скасування судового рішення з направленням справи на новий розгляд. Складнощі у застосуванні ч. 6 ст. 411 ЦПК України полягають у відсутності чітко визначеного вичерпного переліку підстав для скасування судом касаційної інстанції судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду справи.

Студенту необхідно опрацювати судову практику застосування функціональних повноважень суду касаційної інстанції, наукові погляди щодо удосконалення норм, що їх регламентують. Слід приділити увагу дослідженню правових наслідків розгляду справи судом касаційної інстанції.

Важливо визначити, що об'єднує між собою апеляційне провадження, касаційне провадження, провадженням за нововиявленими, виключними обставинами. Студент повинен з'ясувати переваги та недоліки вказаного механізму перегляду судових рішень.

Незважаючи на значні зміни, внесені до ЦПК України, інституту перегляду судових актів за нововиявленими, виключними обставинами, як і раніше, присвячено лише кілька статей (статті 423–429), котрі лише в загальних рисах регулюють його. Студент повинен звернутись до судової практики, її узагальнення за окремими підставами перегляду.

Студент повинен чітко розмежовувати такі правові категорії як виключні обставини, нововиявлені обставини, нові обставини, нові докази.

Увагу слід зосередити на проблемних аспектах реалізації права на перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами, особливостях доказової діяльності. Слід звернути увагу на те, що заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами з такої підстави як істотні для справи обставини, що не були встановлені судом, та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи може бути подана не пізніше трьох років з дня набрання судовим рішенням законної сили. Потребує детального аналізу така підстава як встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону України, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи.

За необхідно звернутись до наукових поглядів з питання визначення суб'єктного складу ініціювання цього виду провадження, законодавства іноземних держав Звернути увагу на недосконалість правового регулювання цього питання в чинному ЦПК України.

Студент повинен визначити коло прав та обов'язків учасників справи при перегляді судового рішення за нововиявленими обставинами та при перегляді судового рішення за виключними обставинами. Необхідно з'ясувати наявні проблеми здійснення прав, виконання процесуальних обов'язків, гарантії їх забезпечення.

Важливе значення займає дослідження проблем доказової діяльності при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами, а також за виключними обставинами.

Слід з'ясувати порядок перегляду, починаючи з відкриття, підготовки цього виду провадження. Студенту необхідно детально проаналізувати повноваження суду по скасуванню судового рішення і ухвалення нового. Слід звернути увагу на те, що лише ВС наділяється повноваженням щодо скасування судового рішення та передання справи на новий розгляд.

За необхідно опрацювати судову практику, наукові погляди щодо удосконалення норм, що регламентують поноваження судів за наслідками розгляду заяви про перегляд.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Практичні аспекти процесу доказування у цивільному судочинстві

Завдання 1. Знайдіть у ЄДРСР ухвали суду про забезпечення доказів у різних справах за останні три роки (не менше 5-ти ухвал суду). Проаналізуйте підстави та доводи сторін, якими вони обґрунтовують необхідність забезпечення доказів.

Питання для самоконтролю

- Порівняйте поняття «докази» і «засоби доказування».

- Як співвідносяться поняття «доказування», «судове пізнання», «доведення»?
- Що таке предмет доказування у цивільному процесі?
- Які групи фактів входять у предмет доказування?
- Які правила розподілу обов'язків по доказуванню та поданню доказів?
- З яких елементів складається судове доказування?
- Вкажіть підстави звільнення від доказування.
- Розкрийте зміст правил про належність доказів та допустимість засобів доказування.
- Охарактеризуйте докази, які можуть використовуватися у цивільному процесі.
- Які вимоги пред'являються до оцінки доказів?
- Проаналізуйте порядок забезпечення доказів.

Тема 2. Практичні аспекти застосування засобів доказування у цивільному судочинстві

Завдання 1. Знайдіть у ЄДРСР судові рішення в яких певні засоби доказування були визнані судом недопустимим доказом за останні три роки (не менше 5-ти судових рішень). Проаналізуйте мотиви суду визнання того чи іншого доказу недопустимим.

Питання для самоконтролю

- Як досліджуються речові докази, які знаходяться за межами територіальної підсудності суду?
- Чим речові докази відрізняються від письмових?
- На підставі яких засобів доказування встановлюються докази?
- Які особливості пояснень сторін, третіх осіб та їх представників як засобів доказування в цивільному процесі?
- Хто не може бути свідком?
- Які особливості допиту малолітніх та неповнолітніх свідків?
- Яким чином досліджуються речові докази?
- Чи існують особливості дослідження таких письмових доказів як особисте листування, інша приватна кореспонденція?
- Які докази є електронними?
- До яких засобів доказування належать звуко- і відеозаписи?
- Хто може бути експертом?
- Які є види експертиз?
- Ким проводиться додаткова експертиза?
- Як оформляється висновок експерта?
- Який зміст висновку експерта у галузі права?

Тема 3. Практичні аспекти відкриття провадження у цивільних справах.

Завдання 1. Підготувати проекти таких процесуальних документів:

- Заяву про видачу судового наказу;
- Заяву по справі окремого провадження;

Завдання 2. Здійсніть аналіз судової практики, що стосується саме стадії відкриття провадження у цивільній справі (Проаналізувати не менше 5 справ).

Питання для самоконтролю

- В чому полягає значення стадії відкриття провадження у справі?
- Яким чином можна виправити недоліки позовної заяви?
- Які наслідки подання позовної заяви від імені позивача особою, яка не має повноважень на ведення справи?
- Які підстави для відмови у відкриття провадження у справі закріплені ЦПК?

- В який строк з моменту надходження позовної заяви до суду суддя вирішує питання про відкриття провадження у справі або про відмову у його відкритті?
- Коли провадження у справі вважається відкритим?
- В якому процесуальному документі зазначаються дата, час і місце проведення підготовчого засідання або дата, час і місце проведення судового засідання розгляду справи по суті?
- Коли і ким надсилаються копії ухвали про відкриття провадження у справі особам, які беруть участь у справі?
- Які наслідки відкриття провадження у справі?
- За якими вимогами може бути видано судовий наказ?
- Яка процесуальна форма звернення до суду за видачею судового наказу?
- Які наслідки подання неналежним чином оформленої заяви про видачу судового наказу?

Тема 4. Практичні аспекти розвитку провадження у цивільних справах.

Завдання 1. Підготуйте проекти таких документів:

- пояснення третьої особи, щодо позову або відзиву;
- ухвалу про об'єднання в одне провадження кількох однорідних позовних вимог;
- ухвалу про роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження.

Завдання 2. Здійсніть аналіз судової практики, щодо зупинення провадження у цивільній справі (Проаналізувати не менше 5 справ).

Питання для самоконтролю

- Як співвідносять поняття «підготовка справи до судового розгляду «підготовче провадження»?
- Яка мета підготовки цивільної справи до судового розгляду?
- Які завдання підготовки справи до судового розгляду (підготовчого провадження) і чим вони регламентуються?
- Впродовж якого часу з дня відкриття провадження у справі має бути проведене підготовче провадження?
- Що таке підготовче засідання?
- Чи обов'язкове проведення підготовчого засідання в кожній цивільній справі?
- Впродовж якого часу з дня відкриття провадження у справі має бути розпочате підготовче засідання?
- В якому процесуальному документі суд зазначає про час і місце проведення першого підготовчого засідання, якщо воно проводиться?
- Як особи, які беруть участь у справі повідомляються про час і місце проведення підготовчого засідання?
- Чи може суд оголосити перерву у підготовчому засіданні?
- Які процесуальні дій суд вчиняє в підготовчому засіданні?
- Чи фіксується хід підготовчого засідання?
- Яким чином фіксуються результати підготовчого засідання?
- Що таке врегулювання спору за участю судді?
- Які підстави проведення врегулювання спору за участю судді?
- продовж якого строку проводиться врегулювання спору за участю судді?
- Що таке закриті наради, в яких випадках вони проводяться?
- В яких випадках оголошується розшук відповідача? Хто його здійснює?

- Які можуть мати місце зміни у позовному спорі?
- Що таке відмова від позову? Яким чином вона здійснюється?
- Що таке визнання позову? Як воно оформляється?
- Що таке мирова угода? Які наслідки її укладення?
- Які вимоги до відзиву на позовну заяву?
- Який зміст відповіді на відзив?
- Що відповідач зазначає у запереченні?
- Які є заяви з процесуальних питань і які вимоги до них?
- Що таке зустрічний позов, який порядок його пред'явлення?
- За яких умов може бути прийнято зустрічний позов?
- Які підстави для забезпечення позову?
- Які є види забезпечення позову?
- Чи може суд застосовувати кілька видів забезпечення позову?
- Який зміст заяви про забезпечення позову?
- Чи належить зупинення продажу описаного майна до засобів забезпечення позову? Якщо так, то за яких умов?
- Що таке зустрічне забезпечення?
- У чому полягає значення судового розгляду як стадії цивільного процесу?
- Як співвідносяться поняття «судовий розгляд» та «судове засідання»?
- На протязі якого строку суд розглядає цивільні справи?
- Як учасники процесу звертаються до суддів в ході судового розгляду?
- Які питання вирішуються судом під час відкриття розгляду справи по суті?
- Хто доповідає судові про явку викликаних учасників процесу в судове засідання?
- В якій частині судового засідання свідки видаляються з залу в спеціальне приміщення?
- Які наслідки неявки в судове засідання відповідача?
- У якому порядку досліджуються докази в судовому засіданні?
- У якій формі даються пояснення сторін і третіх осіб?
- Як допитуються малолітні і неповнолітні свідки?
- В якому випадку розгляд справи може бути відкладено?
- З якою метою здійснюється технічне фіксування ходу судового розгляду?
- Яким чином здійснюється фіксування ходу судового розгляду?
- Чим перерва відрізняється від інших форм тимчасового припинення провадження у справі?
- Які обов'язкові підстави для зупинення провадження у справі передбачено ЦПК?
- Які підстави і процесуальні наслідки залишення заяви без розгляду?
- В чому значення судових дебатів?
- В якій послідовності виступають в дебатах учасники процесу?
- Що таке репліка?
- Як приймається рішення суду?
- Що таке окрема думка?
- У чому полягає значення заочного розгляду?
- Як співвідносяться поняття «судовий розгляд справи» та «заочний розгляд справи»?
- За наявності сукупності яких умов суд може здійснити заочний розгляд справи?
- В якому складі суд розглядає справи окремого провадження? І чому?
- Які факти можуть встановлюватись в порядку окремого провадження?
- Як здійснюється підготовки справ окремого провадження до судового розгляду?
- Які інститути цивільного процесуального права не застосовуються в окремому провадженні?

Тема 5. Практичні аспекти закінчення провадження у цивільних справах.

Завдання . Здійсніть аналіз судової практики, щодо закриття провадження у цивільній справі у зв'язку з укладенням мирової угоди. (Проаналізувати не менше 5 справ).

Питання для самоконтролю

- Як співвідносяться поняття «судові рішення» та «рішення суду»?
- Які характерні ознаки рішень суду як виду судових постанов?
- Яка структура рішення суду?
- Яким вимогам повинно відповідати рішення суду?
- Які відомості містяться в мотивувальній частині рішення суду?
- На який строк може бути відкладено складання мотивувальної частини рішення суду?
- В якій процесуальній формі повинно бути викладене рішення суду?
- Які види рішень суду можна виділити залежно від способу захисту прав та законних інтересів позивача та правових наслідків, які вони викликають?
- В яких випадках суд ухвалює додаткове рішення?
- Чим заочне рішення відрізняється від інших видів судових рішень?
- Які питання вирішує суд під час ухваленні рішення?
- Що таке законна сила рішення суду?
- В який момент рішення суду набирає законної сили?
- Яких специфічних властивостей набуває рішення суду набираючи законної сили?
- Які особливості прийняття рішення судом при колегіальному розгляді справи?
- Які недоліки рішення суду можуть бути усунені судом, який його ухвалив?
- В якому випадку особа може отримати копію рішення суду?
- Що таке окрема ухвала? В яких випадках суд постановляє окрему ухвалу?
- В якій процесуальній формі може бути викладене ухвалу суду?
- Коли суд виносить постанову у цивільній справі?
- Судовий наказ є видом рішення суду чи виконавчого листа?
- Який розмір судового збору за подання заяви про видачу судового наказу?
- В якому порядку розглядається заява про видачу судового наказу?
- Коли судовий наказ набирає законної сили?
- Чи видається після набрання судовим наказом законної сили виконавчий лист?

Тема 6. Практичні аспекти оскарження та перегляду судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили

Завдання 1. Проаналізувати не менше 5 постанов суду апеляційної інстанції, в яких має місце застосування підстав для обов'язкового скасування судового рішення та ухвалення нового рішення.

Завдання 2. Проаналізувати не менше 5 постанов суду апеляційної інстанції, в яких реалізується повноваження щодо скасування рішення та закриття провадження у справі.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає сутність перегляду судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції?
- В чому полягає сутність скасування судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції?
- Яка мета перегляду судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції?
- Які завдання перегляду судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції?

- Які суб'єкти наділені правом на перегляд судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції?
- Які суб'єкти наділені правом на подання заяви про скасування судового рішення у цивільних справах судом першої інстанції?
- Які судові рішення можуть виступати об'єктом перегляду судом першої інстанції?
- Які судові рішення можуть виступати об'єктом скасування судом першої інстанції?
- Якими правами та обов'язками наділені учасники справи при перегляді судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції?
- Якими правами та обов'язками наділені учасники справи при розгляді заяви про скасування судового рішення судом першої інстанції?
- Яка специфіка доказування у суді першої інстанції при перегляді судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили?
- Яка специфіка доказування у суді першої інстанції при розгляді заяви про скасування судового рішення?
- Яка процедура перегляду судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, судом першої інстанції?
- Яка процедура розгляду заяви про скасування судового рішення судом першої інстанції?
- Якими повноваженнями наділений суд першої інстанції, що здійснює перегляд судового рішення, що не набрало законної сили, розглядає заяву про скасування судового рішення?
- Які проблеми виникають при здійсненні права апеляційного оскарження?
- Які права учасників справи в суді апеляційної інстанції?
- Які обов'язки учасників справи в суді апеляційної інстанції?
- Які умови прийняття нових доказів судом апеляційної інстанції?
- В чому проявляється специфіка доказування в суді апеляційної інстанції?
- Які розрізняють межі апеляційного розгляду?
- Які норми ЦПК України, що регламентують вчинення процесуальних дій в апеляційному провадженні, потребують удосконалення?
- Які виділяють види повноважень суду апеляційної інстанції?
- Які підстави для скасування рішення суду першої інстанції та його зміни, ухвалення нового рішення апеляційним судом?
- Які проблеми виникають при здійсненні судом апеляційної інстанції повноважень ?
- Які особливості апеляційного оскарження ухвал судів першої інстанції?

Тема 7. Практичні аспекти перегляду судових рішень у цивільних справах, що набрали законної сили.

Завдання 1. Проаналізувати не менше 5 постанов суду касаційної інстанції, в яких має місце застосування підстав для обов'язкового скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд.

Завдання 2. Проаналізувати не менше 5 постанов суду касаційної інстанції, в яких має місце застосування підстав для скасування судового рішення та ухвалення нового рішення.

Завдання 3. Проаналізувати не менше 5 судових рішень, в яких має місце задоволення заяви про перегляд за нововиявленими обставинами, скасування судового рішення та ухвалення нового рішення.

Питання для самоконтролю

- Що слід розуміти від висновком щодо застосування норми права у подібних правовідносинах?
- Що слід розуміти під фундаментальним значенням для формування єдиної правозастосовчої практики?
- Що слід розуміти під значним суспільним інтересом справи?

- У чому проявляється винятковість значення справи для її учасника?
- Які особливості касаційного оскарження ухвал судів першої інстанції?
- Які проблеми виникають при здійсненні права касаційного оскарження?
- Які права учасників справи в суді касаційної інстанції?
- Які обов'язки учасників справи в суді касаційної інстанції?
- В чому проявляється специфіка доказування в суді касаційної інстанції?
- В який строк і ким може бути подано заяву про приєднання до касаційної скарги?
- Яка процесуальна форма відкриття касаційного провадження?
- Яка процесуальна форма підготовки розгляду справ касаційним судом?
- Як вирішується питання про зупинення виконання оскарженого судового рішення, зупинення його дії?
- Які розрізняють межі касаційного розгляду?
- Які підстави для передачі справи на розгляд об'єднаної палати?
- Які підстави для передачі справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду?
- Які підстави для скасування судових рішень і направлення справи на новий розгляд?
- Які проблеми виникають при здійсненні права перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?
- Які проблеми виникають при здійсненні права перегляд судового рішення за виключними обставинами?
- Які права учасників справи при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами?
- Які права учасників справи при перегляді судових рішень за виключними обставинами?
- Які обов'язки учасників справи при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами?
- Які обов'язки учасників справи при перегляді судових рішень за виключними обставинами?
- В чому проявляється специфіка доказування при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами?
- В чому проявляється специфіка доказування при перегляді судових рішень за виключними обставинами?
- Чи наявна потреба удосконалення процесуальної форми перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами?
- Які виділяють види повноважень за наслідками розгляду заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами?
- Які підстави для скасування судового рішення і ухвалення нового?
- Які підстави для скасування судового рішення і передання справи на новий розгляд?

Тема 8. Практичні аспекти виконання судових рішень у цивільних справах

Завдання 1. Знайдіть у ЄДРСР постанови ВС в яких розкриті процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах за останні три роки (не менше 5-ти постанов ВС).

Питання для самоконтролю

- Чи завжди судові рішення потребують примусового виконання?
- Яка роль суду в процесі виконання судових рішень?
- Як виконують рішення суду про визнання?
- Який суд вирішує процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень?
- Які процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень вирішують суди?
- Коли допускається негайне виконання рішення суду?
- Що таке виконавчий лист: який його зміст?
- Чим виконавчий лист відрізняється від судового наказу?

- Протягом якого строку виконавчі документи можуть бути пред’явлені до виконання?
- Що таке «спосіб виконання рішення»?
- Чим «відстрочка виконання» рішення суду відрізняється від «розстрочки виконання»?
- Хто може ініціювати розшук боржника або дитини?
- Хто бере участь при розгляді судом подання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи?
- Як здійснюється заміна сторони виконавчого провадження?
- Який суд вирішує питання про поворот виконання рішення суду?
- Які наслідки прийняття рішення про поворот виконання?
- Що таке «судовий контроль»?
- Чим судовий контроль відрізняється від процесуальної діяльності суду, по вирішенню питань, пов’язаних з виконанням судових рішень?
- Які наслідки встановлення судом в порядку здійснення судового контролю обґрунтованості скарги заявника?
- Який процесуальний документ складає суд за результатами розгляду скарги в порядку здійснення судового контролю?

1.5. Контрольна робота

Протягом вивчення навчальної дисципліни „Практика цивільногосудочинства” виконується контрольна робота для визначення рівня знань студентів.

Необхідно, щоб студент в обов’язковому порядку правильно оформив контрольну роботу.

1.5.1. Організаційно-методичні рекомендації щодо написання контрольної роботи

Контрольна робота складається:

- з титульного листка, на якому вказується назва вищого навчального закладу та його підпорядкування, найменування кафедри цивільного права та процесу, номер роботи, прізвище та ініціали автора контрольної роботи, міста, де знаходиться університет та рік виконання контрольної роботи. Титульний аркуш контрольної роботи оформлюється за зразком 1.

- план контрольної роботи, у якому відображаються завдання, які поставлені перед студентом;

Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється.

Обсяг роботи має забезпечувати належне висвітлення завдання і повинно бути виконано шрифтом Times New Roman кеглем 14 з 1,5 міжрядковим інтервалом.

Роботи виконуються комп’ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А4 (210 мм x 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів : лівого — 30 мм, верхнього та нижнього — 20 мм, правого — не менше 10 мм.

Кожна частина контрольної роботи повинна мати своє найменування відповідно до отриманого завдання. Кожна структурна частина контрольної роботи повинна починатися з нової сторінки.

Виконання першого завдання, а саме підготовка проекту процесуального документа повинна аналіз конкретних обставин, які визначаються студентом самостійно.

Під час виконання другого завдання слід дотримуватись такого порядку викладу інформації:

1. Інформація про судові рішення, яке аналізується. Наприклад, *Постанова Верховного Суду від 03 серпня 2020 року у справі № 466/5943/13-ц за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75716723>. (дата звернення: 20.03.2020).*
2. Короткий зміст позовних вимог

3. Короткий зміст рішення суду першої інстанції та постанови суду апеляційної інстанції.
4. Правова позиція та мотиви, з яких виходить Верховний Суд.
5. Висновки зроблені студентом за результатом аналізу Постанов ВС.

Обсяг проведеного аналізу однієї Постанови ВС не повинен бути більшим 2 сторінок.

1.5.2. Завдання для контрольної роботи з навчальної дисципліни «Практика цивільного судочинства»

Варіант 1.

1. Скласти проект заяви про забезпечення доказів.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких обставини були визнані судом загальновідомими. Вкажіть мотиви суду визнання обставин загальновідомими.

Варіант 2.

1. Скласти проект клопотання про витребування доказів.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких обставини були визнані судом преюдиційним фактом. Вкажіть мотиви суду визнання обставин преюдиційним фактом.

Варіант 3.

1. Скласти проект клопотання про приєднання доказів до матеріалів справи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких речові докази були визнані судом недопустимим доказом. Вкажіть мотиви суду визнання речових доказів недопустимим доказом.

Варіант 4.

1. Скласти проект заяви про призначення комплексної експертизи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) про забезпечення доказів. Вкажіть підстави та доводи сторін, якими вони обґрунтовують необхідність забезпечення доказів.

Варіант 5.

1. Скласти проект заяви про призначення експертизи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких йдеться про порядок подання електронних доказів. Вкажіть мотиви суду визначення конкретного порядку подання електронних доказів.

Варіант 6.

1. Скласти проект клопотання про витребування оригіналу письмового доказу.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких електронні докази були визнані судом недопустимим доказом. Вкажіть мотиви суду визнання електронних доказів недопустимим доказом.

Варіант 7.

1. Скласти проект клопотання про витребування оригіналу електронного доказу.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких висновок експерта був визнаний судом недопустимим доказом. Вкажіть мотиви суду визнання висновку експерта недопустимим доказом.

Варіант 8.

1. Скласти проект заяви про призначення повторної експертизи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких показання свідка були визнані судом недопустимим доказом. Вкажіть мотиви суду визнання показань свідка недопустимим доказом.

Варіант 9.

1. Скласти проект заяви про призначення додаткової експертизи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) в яких письмові докази були визнані судом недопустимим доказом. Вкажіть мотиви суду визнання письмових доказів недопустимим доказом.

Варіант 10.

1. Скласти проект заяви про призначення комісійної експертизи.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких проведено аналіз витребування доказів, здійснений судами нижчестоящих інстанцій. Вкажіть підстави та доводи сторін, якими вони обґрунтовують необхідність витребування доказів.

Варіант 11.

1. Скласти проект заяви про видачу судового наказу.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо оскарження ухвали про відкриття провадження у справі.

Варіант 12.

1. Скласти проект заяви по справі окремого провадження (встановлення факту, що має юридичне значення).
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо відмови у відкритті провадження у справі.

Варіант 13.

1. Скласти проект заяви про забезпечення позову.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо залишення позовної заяви без розгляду. Вкажіть підстави для залишення позовної заяви без розгляду.

Варіант 14.

1. Скласти проект заяви про залучення до участі у справі на боці заявника третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо зупинення провадження у цивільній справі.

Варіант 15.

1. Скласти проект заяви про затвердження мирової угоди.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо закриття провадження у цивільній справі. Вкажіть підстави для закриття провадження у цивільній справі.

Варіант 16.

1. Скласти проект заяви про зупинення провадження у справі.

2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо об'єднання в одне провадження кількох однорідних позовних вимог.

Варіант 17.

1. Скласти проект заяви про відвід судді.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження.

Варіант 18.

1. Скласти проект заяви про визнання фізичної особи недієздатною.
2. Проаналізуйте судові рішення про скасування судового наказу (не менше 5-ти та за останні три роки). Вкажіть підстави для скасування судового наказу.

Варіант 19.

1. Скласти проект заяви про визнання спадщини відумерлою.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо належного повідомлення учасників у цивільній справі. Визначте критерії належного повідомлення учасників справи.

Варіант 20.

1. Скласти проект заяви про усунення недоліків позовної заяви.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), щодо відшкодування витрат на правову допомогу.

Варіант 21.

1. Скласти проект заяви про перегляд заочного рішення судом першої інстанції.
2. Проаналізуйте Постанови суду апеляційної інстанції (не менше 3-х та за останні три роки), в яких відображено дослідження цим судом нових доказів. Вкажіть доводи учасника справи, якими він обґрунтовує поважність неподання доказів до суду першої інстанції.

Варіант 22.

1. Скласти проект заяви про скасування судового наказу.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких проаналізовано застосування судами позовної давності.

Варіант 23.

1. Скласти проект заяви про приєднання до касаційної скарги.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких проаналізовано порядок подання апеляційної скарги.

Варіант 24.

1. Скласти проект заяви про поновлення строку апеляційного оскарження.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких відображено неправильність визначення судового рішення як об'єкту перегляду.

Варіант 25.

1. Скласти проект заяви про поновлення строку касаційного оскарження.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), постановленні за результатами розгляду касаційної скарги на ухвалу про відмову у поновленні строку апеляційного оскарження.

Варіант 26.

1. Скласти проект заяви про приєднання до апеляційної скарги.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких відображено питання судового збору.

Варіант 27.

1. Скласти проект заява про визнання апеляційної скарги.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких відображено здійснення або відмова у здійсненні права апеляційного оскарження особами, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки.

Варіант 28.

1. Скласти проект заяви про визнання касаційної скарги.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в яких були переглянуті судові рішення у малозначних справах. При виконанні цього завдання слід обрати одну й туж підставу. Вкажіть доводи учасників справи, якими вони обґрунтовують необхідність перегляду судового рішення у малозначних справах.

Варіант 29.

1. Скласти проект клопотання про зупинення виконання рішення.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки), в який має місце здійснення повноваження щодо скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд у зв'язку із порушення норм процесуального права, на які посилається заявник у касаційній скарзі, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи, зокрема якщо суд необґрунтовано відхилив клопотання про витребування, дослідження або огляд доказів або інше клопотання (заяву) учасника справи щодо встановлення обставин, які мають значення для правильного вирішення справи.

Варіант 30.

1. Скласти проект заяви про забезпечення позову судом апеляційної інстанції.
2. Проаналізуйте Постанови ВС (не менше 3-х та за останні три роки) у справах, розглянутих з підстав необхідності визначення юрисдикції.

1.6. Тематика курсових робіт

1. Практичні аспекти застосування показань свідка у цивільному процесі.
2. Практичні аспекти застосування висновку експерта у цивільному процесі.
3. Практичні аспекти застосування електронних доказів у цивільному процесі.
4. Практичні аспекти застосування речових доказів у цивільному процесі.
5. Практичні аспекти застосування письмових доказів у цивільному процесі.
6. Забезпечення доказів у цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
7. Предмет доказування у цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
8. Доказування у справах, що виникають із аліментних правовідносин (на матеріалах судової практики).
9. Доказування у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення (на матеріалах судової практики).
10. Практика врегулювання цивільного спору за участю судді.
11. Зловживання учасниками справи своїми процесуальними правами.
12. Практика розгляду спадкових справ.
13. Тимчасове припинення провадження по справі як форма ускладнення цивільного процесу.
14. Залишення позову без розгляду як форма закінчення провадження по справі без

- ухвалення рішення.
15. Закриття провадження у справі як форма закінчення провадження по справі без ухвалення рішення.
  16. Практика укладення мирової угоди у цивільних справах.
  17. Рішення суду першої інстанції.
  18. Спрошене позовне провадження в цивільному процесі. Здійснення права на перегляд рішення у цивільній справі, що не набрало законної сили, у суді першої інстанції (на матеріалах судової практики).
  19. Здійснення права на скасування судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, у суді першої інстанції.
  20. Здійснення права на перегляд постанов в цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
  21. Здійснення права апеляційного оскарження ухвали в цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
  22. Права учасників цивільної справи в апеляційному провадженні.
  23. Доказування в суді апеляційної інстанції.
  24. Підготовка до розгляду цивільних справ судом апеляційної інстанції.
  25. Порядок розгляду справ судом апеляційної інстанції в цивільному процесі.
  26. Здійснення повноважень щодо скасування судового рішення у цивільній справі судом апеляційної інстанції (на матеріалах судової практики).
  27. Здійснення права касаційного оскарження ухвали в цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
  28. Права учасників цивільної справи в в касаційному провадженні.
  29. Підготовка до розгляду цивільних справ судом касаційної інстанції.
  30. Порядок перегляду судових рішень судом касаційної інстанції у цивільному процесі.
  31. Здійснення повноважень щодо скасування судового рішення у цивільній справі судом касаційної інстанції (на матеріалах судової практики).
  32. Здійснення права на перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами у цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
  33. Здійснення права на перегляд судових рішень за виключними обставинами у цивільному процесі (на матеріалах судової практики).
  34. Здійснення повноважень судом, що переглядає судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами (на матеріалах судової практики).

1.7. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену або письмового тестування (на вибір викладача).

1.7.1. Питання для підсумкового контролю, що проводиться у формі екзамену

35. Стадії процесу доказування у цивільному судочинстві.
36. Поняття та значення предмету доказування у цивільному судочинстві.
37. Обставини, які не підлягають доказуванню у цивільному судочинстві.
38. Суб'єкти цивільного процесуального доказування.
39. Правила розподілу обов'язків по доказуванню у цивільному судочинстві.
40. Забезпечення доказів у цивільному судочинстві.
41. Витребування доказів у цивільному судочинстві.
42. Огляд доказів за їх місцезнаходженням у цивільному судочинстві.
43. Судові доручення щодо збирання доказів у цивільному судочинстві.
44. Процесуальний порядок подання доказів у цивільному судочинстві.
45. Дослідження та оцінка доказів у цивільному судочинстві.
46. Процесуальна форма показань свідків у цивільному судочинстві. Відмінності показань свідків та пояснень сторін, третіх осіб та їх представників.
47. Письмове опитування учасників справи як свідків у цивільному судочинстві.

48. Процесуальний порядок дослідження та оцінки показань свідків у цивільному судочинстві. Імунітет свідків.
49. Поняття, ознаки та види письмових доказів у цивільному судочинстві.
50. Процесуальний порядок подання письмових доказів у цивільному судочинстві.
51. Процесуальний порядок дослідження та оцінки письмових доказів у цивільному судочинстві.
52. Порівняльний аналіз письмових доказів з речовими та електронними доказами.
53. Поняття та ознаки речових доказів у цивільному судочинстві.
54. Процесуальний порядок подання, дослідження та оцінки речових доказів у цивільному судочинстві.
55. Процесуальний порядок повернення речових доказів у цивільному судочинстві.
56. Поняття та сутність висновку експерта у цивільному судочинстві. Види висновків експерта.
57. Співвідношення висновку експерта із висновком спеціаліста та експерта з питань права у цивільному судочинстві.
58. Порядок призначення експертизи у цивільному судочинстві.
59. Порядок проведення експертизи на замовлення учасників справи у цивільному судочинстві.
60. Вимоги щодо змісту та форми висновку експерта у цивільному судочинстві.
61. Процесуальний порядок дослідження і оцінки висновку експерта судом у цивільному судочинстві.
62. Поняття та суть електронних доказів у цивільному судочинстві. Види електронних доказів.
63. Процесуальний порядок подання, дослідження та оцінка електронних доказів у цивільному судочинстві.
64. Зберігання та повернення електронних доказів у цивільному судочинстві.
65. Право на пред'явлення позову та порядок його реалізації.
66. Ініціювання позовного провадження.
67. Ініціювання наказного провадження.
68. Ініціювання окремого провадження.
69. Право на забезпечення позову та порядок його здійснення у цивільному судочинстві.
70. Відкриття провадження у справі: поняття, значення та процесуальні наслідки.
71. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви.
72. Відмова у відкритті провадження у справі.
73. Відмова у видачі судового наказу: підстави та наслідки.
74. Практика підготовки справи до судового розгляду.
75. Судове засідання: процесуальна форма судового розгляду, його процесуальне оформлення.
76. Здійснення процесуальних прав учасниками справи, шляхом подання заяв по суті справи.
77. Здійснення процесуальних прав учасниками справи, шляхом подання заяв з процесуальних питань.
78. Практичні аспекти судового виклику та повідомлення.
79. Практичні аспекти об'єднання в одне провадження кількох однорідних позовних та роз'єднання кількох поєднаних в одному провадженні вимог у самостійні провадження.
80. Практика врегулювання спору за участю судді.
81. Практика відкладення розгляду справи та перерва у її розгляді.
82. Практика зупинення провадження у справі.
83. Практика поновлення провадження у справі.
84. Практика укладення мирової угоди.
85. Залишення позову без розгляду як форма закінчення провадження по справі без ухвалення рішення.
86. Закриття провадження у справі як форма закінчення провадження по справі без ухвалення рішення.

87. Рішення суду як процесуальний документ.
88. Особливості підготовки та складання рішень судів по справах позовного та окремого проваджень.
89. Види судових рішень.
90. Судовий наказ як вид судового рішення. Законна сила судового наказу.
91. Усунення недоліків судового рішення.
92. Заочний розгляд справи: умови, порядок розгляду та винесення рішення.
93. Практика розгляду справ у порядку спрощеного провадження.
94. Практика постановлення окремої ухвали суду.
95. Здійснення права на перегляд рішення у цивільній справі, що не набрало законної сили, у суді першої інстанції.
96. Здійснення права на скасування судових рішень у цивільних справах, що не набрали законної сили, у суді першої інстанції.
97. Процедури перегляду, скасування судових рішень у цивільних справах судом першої інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
98. Здійснення судом першої інстанції повноважень щодо перегляду судових рішень, що не набрали законної сили.
99. Здійснення судом першої інстанції повноважень щодо скасування судових рішень, що не набрали законної сили.
100. Ухвала як об'єкт оскарження в цивільному процесі
101. Здійснення права апеляційного оскарження судового рішення у цивільних справах: об'єкти оскарження, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
102. Правовий статус учасників справи в апеляційному провадженні.
103. Доказування в суді апеляційної інстанції.
104. Межі розгляду справи судом апеляційної інстанції.
105. Відкриття апеляційного провадження: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
106. Підготовка розгляду справи судом апеляційної інстанції: процесуальна форма, склад процесуальних дій.
107. Розгляд справи судом апеляційної інстанції: процесуальні форми, склад процесуальних дій.
108. Здійснення повноважень судом апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги.
109. Здійснення права касаційного оскарження судового рішення у цивільних справах: об'єкти оскарження, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
110. Правовий статус учасників справи в касаційному провадженні.
111. Доказування в суді касаційної інстанції.
112. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.
113. Відкриття касаційного провадження: поняття, передумови, порядок, процесуальна форма.
114. Підготовка справи до касаційного розгляду: процесуальна форма, склад процесуальних дій. Порядок та підстави призначення справи до судового розгляду.
115. Розгляд справ судом касаційної інстанції: мета, завдання та значення; процесуальна форма, склад процесуальних дій.
116. Підстави та порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду.
117. Здійснення повноважень судом касаційної інстанції за результатами розгляду скарги.
118. Здійснення права на перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами: об'єкти перегляду, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
119. Здійснення права на перегляд судового рішення за виключними обставинами: об'єкти перегляду, суб'єкти, процесуальна форма, строки, порядок.
120. Правовий статус учасників справи у провадженні у зв'язку з нововиявленими, виключними обставинами.

121. Доказування в суді, що здійснює перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.
122. Доказування в суді, що здійснює перегляд судового рішення за виключними обставинами.
123. Процедура перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами: мета, завдання та значення, процесуальна форма відкритті провадження у справі, підготовки справи до розгляду, розгляду заяви, склад процесуальних дій.
124. Здійснення повноважень судом, що переглядає судового рішення за нововиявленими, виключними обставинами.

1.7.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Поняття та значення предмету доказування у цивільному судочинстві.
2. Практика врегулювання спору за участю судді.
3. Доказування в суді апеляційної інстанції.

Приклад тестового завдання

У Шевченківському районному суді міста Києва у провадженні перебуває справа за позовом К. про поновлення на роботі. Під час розгляду справи по суті до суду надійшла заява від спадкоємця К. про заміну сторони у справі у зв'язку зі смертю Позивача та залучення його до участі у справі як правонаступника. Яким має бути судове рішення?

Ухвала про закриття провадження у справі.

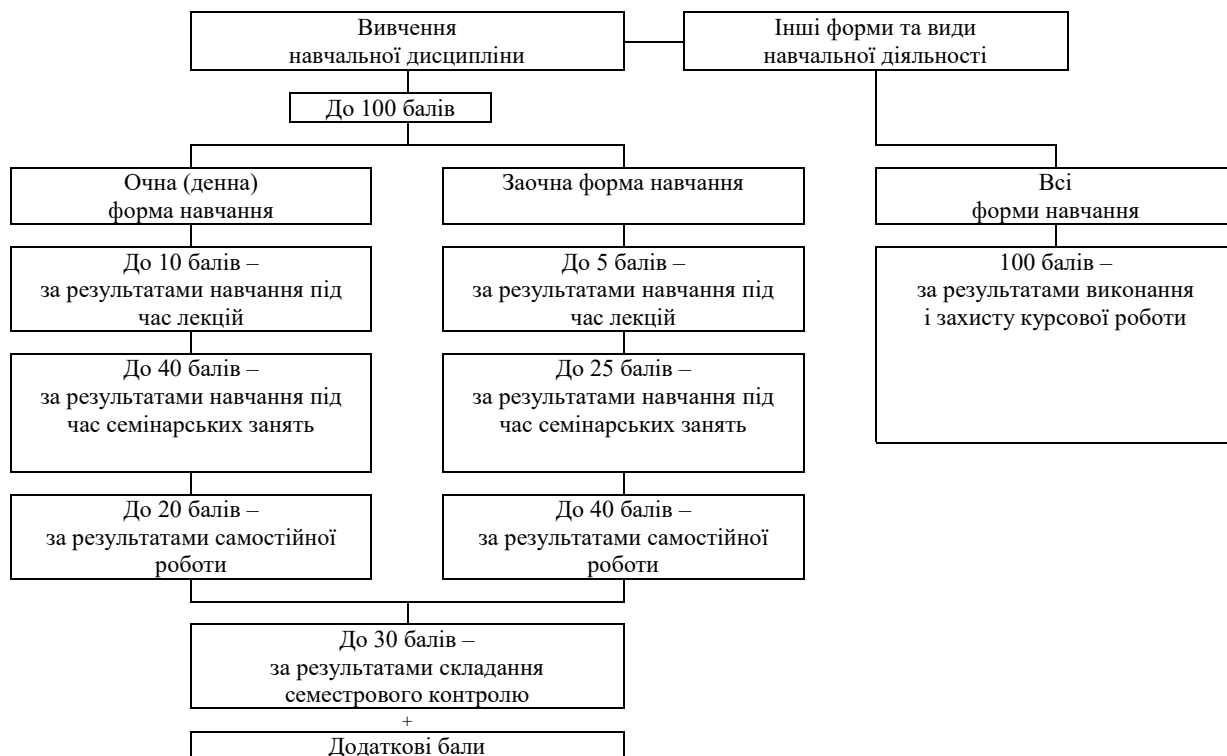
Ухвала про заміну сторони у справі (процесуальне правонаступництво).

Ухвала про залишення позовної заяви без розгляду.

Ухвала про зупинення провадження у справі.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 лекційних занять за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	К-сть лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1	2	3	4
1.	Заочна	8	1,3	2,5	3,8	5

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 6 семінарських занять за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів
		1.	2	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	4	8	4	4	4	4	8	4	40
	Усього балів									40

1. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р., у ред. Закону від 03.10.2017 р. № 2147–VIII. Верховна Рада України. Законодавство URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII Офіційний вісник України. 2016. № 56. Ст. 1935
3. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник за загальною ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. К. Алерта, 2015. 814 с.
4. Васильєв С. В. Цивільний процес України: навч. посіб. К. Центр учбової л-ри, 2013. 343 с.
5. Васильєв С. В. Цивільний процес України. Підручник. К. Алерта, 2019. 506 с.
6. Грабовська О. О. Теоретичні та практичні проблеми доказування у цивільному процесі України. К. Юрінком Інтер, 2018. 472 с.
7. Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Оскарження судових рішень у цивільному судочинстві К. ЦУЛ, 2018. 192 с.
8. Зейкан Я. П. Коментар Цивільного процесуального кодексу України. К. Юридична практика, 2006. 560 с.
9. Зейкан Я. П. Цивільний процесуальний кодекс України. Станом на 15.06.2011: Науково-практичний коментар. К. КНТ, 2011. 680 с.
10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві : листи, скарги, заяви, позовні заяви, відзив на позовні заяви, оскарженн судових рішень. Упоряд. Руснак Ю. І. К. ЦУЛ, 2015. 132 с.
11. Карнаух Т.М. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник/ Карнаух Т.М., Ханик-Посполітак Р.Ю. К.Юстініан, 2011. 400 с.
12. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. В. М. Кравчук, О. І. Угриновська. К. Істина, 2006. 944 с.
13. Курс цивільного процесу : підручн. В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. Х. Право, 2011. 1352 с.
14. Liber Amicorum Вячеслав Комаров. упоряд. Т. Комарова за ред. Т. Комарової. Харків. Право, 2020. 1192 с.
15. Логінов О. А. Цивільний процес України : навч. посіб. О. А. Логінов, О. О.Штефан. К. Юрінком Інтер, 2012. 361 с.
16. Луць В.В. Цивільний процес України: Підручник. Луць В.В., Харитонов Є.О., Канзафарова І.С. Х. Одісей, 2012. 496 с.
17. Масюк В. В. Цивільний процес у схемах і таблицях : навч. посіб. В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. 2-ге вид., допов. Х. Право, 2015. 192 с.
18. Навроцька Ю. В. Цивільне процесуальне право України.: навч. посіб. (у схемах і табл.) Ю. В. Навроцька, О.Б. Верба-Сидор, У. Б. Воробель. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 387 с.
19. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Станом на 01.01.2012 р. За заг. ред. Богатиря В.В. К. «Видавничий дім «Професіонал», 2012. 752 с.
20. Практикум з цивільного процесуального права України. Навчальний посібник для ВНЗ за ред Ярошенка І.С. К. Дакор, 2016 348 с.
21. Практичний коментар Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Руснак Ю. І. К. ЦУЛ, 2015. 320 с.
22. Ромовська З. Цивільний процесуальний кодекс : науково-практичний аналіз. Ромовська З.В. , Шумська Н., Шумська Н. К., 2014. 600 с.
23. Садикова Я. М. Цивільний процес: навч. посіб. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ.. Суми. Мрія, 2015. 119 с.
24. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посіб. С. В. Сенік, Р. Я. Лемик ;

- Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л. ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 423 с.
25. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар цивільного процесуального кодексу України. Київ «Центр учбової літератури», 2011. 983 с.
  26. Тertiшніков В. І. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. Х. Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 576 с.
  27. Тertyшников В. И. Гражданский процесс Украины (лекции) : учеб. пособ. В. И. Тertyшников. Х. СПД ФО Вапнярчук Н.Н., 2007. 280 с.
  28. Фурса С. Я. Докази і доказування у цивільному процесі. наук.-практ. пос. С. Я. Фурса, Т. В. Цюра. К. Видавець Фурса С. Я., 2005. 256 с.
  29. Фурса С. Я. Цивільний процесуальний кодекс України: Зі змінами та допов. станом на 10.04.2007. науково-практичний коментар. С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, С. В. Щербак. У 2-х т. Т. 1. К. КНТ, 2007. 916 с.
  30. Фурса С. Я. Цивільний процесуальний кодекс України: Зі змінами та допов. станом на 10.04.2007. Науково-практичний коментар: С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, С. В. Щербак. У 2-х т. Т. 2. К. КНТ, 2007. 800 с. («Процесуальні науки»).
  31. Цивільний процес у схемах і таблицях : навч. посіб. В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. 2-е вид., доп. Харків. Право, 2015. 192 с.
  32. Цивільний процес: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М. М. Бородин заг. ред. В. А. Кройтор. Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Х. ХНУВС, 2009. 278 с.
  33. Цивільний процес: навч. посібник для вузів. Чорнооченко С.І. 3-тє вид., переробл. та доп. К. Центр учбової літератури, 2014. 417 с.
  34. Цивільний процес: навч. посіб. Я. М. Садикова. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. Суми. Мрія, 2015. 119 с.
  35. Цивільний процес. Практикум : навч. посіб. Андрієвська Л. О. та ін. Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Каф. цивіл.-прав. дисциплін. Дніпро. Біла К. О. вид., 2019. 283 с.
  36. Цивільний процес України: навч. посіб. Кучер В. О. та ін. за ред. В. О. Кучера. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів. ЛДУВС, 2013. 587 с.
  37. Цивільний процес України: навч. посіб. Гусаров К. В., Жушман М. В., Кравцов С. О. Х: Право, 2020. 390 с.
  38. Цивільний процес України: наук.-практ. посіб. В. І. Тertiшніков. Харків. Юрайт, 2015. 368 с.
  39. Цивільний процес України: підручник. Кучер В. О. та ін. за ред. В. О. Кучера. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів. ЛьвДУВС, 2016. 767 с.
  40. Цивільний процес України: підруч. для студентів юрид. спец. ВНЗ. Ківалов С. В. та ін. за заг. ред. Заслуж. юриста України, д-ра юрид. наук, проф. Мінченко Р. М. Херсон. Олди-плюс, 2014. 719 с.
  41. Цивільний процес України: підручник .Білоусов Ю. В. та ін. за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. М. М. Ясинка. К. Правова єдність. Алерта, 2014. 743 с.
  42. Цивільне процесуальне право: підручник. І. С. Ярошенко та ін. за заг. ред. І. С. Ярошенко. Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ. КНЕУ, 2014. 519 с.
  43. Цивільне процесуальне право України : навч. посіб. Безлюдько І. О., Бичкова С. С., Бобрик В. І. та ін. за заг. ред. С. С. Бичкової. К. Атіка, 2006. 384 с.
  44. Цивільне процесуальне право України: навч. посіб. для підгот. до іспитів і тестування. Н. Ю. Голубєва та ін. за ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. Ю. Голубєвої. Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". 2-ге вид., перероб. і допов. Одеса. Гельветика, 2019. С. 435.
  45. Цивільне процесуальне право України : навч. посіб. Для підготовки до іспитів упор. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. К. ЦУЛ, 2015. С. 208.
  46. Цивільне процесуальне право України: підручник. М.М. Ясинок, М.П. Курило, О.В. Кіріяк, Ю.В. Білоусов, О.О. Кармаза, С.І. Запара та ін. за заг. ред. М.М. Ясинка. К. Алерта, 2016. С. 576.
  47. Цивільний процес України: академічний курс підручник для студ. юрид. спец. вищ.

навч. закл. за ред. С. Я. Фурси. К. Видавець Фурса С.Я. КНТ, 2009. С. 848. (Серія «Процесуальні науки»).

48. Цивільний процес України: Підручник За ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. Київ. Істина, 2012. С. 536.
49. Цивільний процес : навч. посіб. А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська та ін. за ред. Ю. В. Білоусова. К. Прецедент, 2005. С. 293.
50. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України. Академічний курс підручник. К. Ін-ЮРЕ, 2005.С. 624.

3.2. Допоміжні джерела

3.2.2.1. Нормативні джерела

1. Загальна декларація прав людини, проголошена Організацією Об'єднаних Націй 10.12.1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України: декларації, документи / упорядник Ю. К. Качуренко. К. Наукова думка, 1992. С. 18–24.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 16.12.1966 р. // Права людини. Міжнародні договори України. К., 1992. С. 36–58.
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини, підписана у Римі, 04.11.1950 р. // Вісник Українського центру прав людини. 1998. № 3. С. 29–37.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 6. Ст. 56.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. (зі змінами та доповненнями) // Офіційний вісник України (ОВУ). 2002. № 7. Ст. 273.
6. Про автоматизовану систему документообігу суду: положення, затверджене Радою суддів України 26.11.2010 р. // Вісник Верховного Суду України. 2010. № 12 (124).
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // ОВУ. 2005. № 32. Ст. 1918; ВВР. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. // ОВУ. 2012. № 62. Ст. 2509.
9. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. // ОВУ. 2011. № 51. Ст. 2009.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII // Офіційний вісник України. 2016. № 53. Ст. 1852.
11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України 23.02.2006 р. // ОВУ. 2006. № 12. Ст. 792; ВВР. 2006. № 30. Ст. 260.
12. Про граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільних та адміністративних справах : Закон України від 20.12.2011 р. № 4191-VI // ОВУ. 2012. № 3. Стор. 11. Ст. 71.
13. Про державну виконавчу службу : Закон України від 24.03.1998 р. // ВВР. 1998. № 36-37. Ст. 243; 1999. № 8. Ст. 57.
14. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. // ОВУ. 2006. № 1–2. Ст. 13; № 6 (уточнення); ВВР. 2006. № 15. Ст. 128.
15. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 18, № 19-20. Ст. 132.
16. Про Конституційний Суд України : Закон України від 16.10.1996 р. // ВВР. 1996. № 49. Ст. 272.
17. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. // ВВР. 1993. № 39. Ст. 384.
18. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII // Офіційний вісник України. 2016. № 53. Ст. 1851.
19. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3. Ст. 12.

20. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 р. № 3674–VI // ОВУ. 2011. № 59. Стор. 110. Ст. 2349.
21. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. // ВВР. 1994. № 28. Ст. 232.
22. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. // ОВУ. 2004. № 23. Ст. 1540.
23. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ: Наказ Державної судової адміністрації України від 17.12.2013 р. №173. URL: <http://dsa.court.gov.ua/userfiles/Nakaz%20173.pdf>
24. Про затвердження інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання): Наказ Державної судової адміністрації України від 20.09.2012 р. №108. URL: <http://court.gov.ua/19173/>
25. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень : постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 р. № 740 // ОВУ. 2006. № 22. Ст. 1623.
26. Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» : постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 р. № 784 (із змінами і доповненнями від 10.07.2006 р., № 952, від 18.07.2007 р., № 950) // ОВУ. 2006. № 22. Ст. 1655.
27. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, затв. Указом Президента України від 10.05.2006 р. № 361/2006 // ОВУ. 2006. № 19. Ст. 1376; Урядовий кур'єр. 2006. 24 травня. № 94.
28. Про Національний план дій із забезпечення належного виконання рішень судів : Указ Президента від 27.06.2006 р. № 587/2006. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/documents/4641.html>.
29. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції щодо офіційного тлумачення положення пункту 1 частини першої статті 131 Конституції України стосовно внесення Вищою радою юстиції подань про призначення суддів на посади (справа про призначення суддів) від 16.10.2001 р. Вісник Конституційного Суду України. 2001. № 5. 25.12; ОВУ. 2001. № 43. 09.11.
30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Вищої ради юстиції щодо офіційного тлумачення положень абзаців другого, третього пункту 1 частини першої статті 150 Конституції України (справа щодо актів про обрання/призначення суддів на посади та про звільнення їх з посад) від 27.03.2002 р. ОВУ. 2002. № 14. Ст. 768; Вісник Конституційного Суду України. 2002. № 2. 17.06.
31. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 3 частини другої статті 18, статей 32, 33, 34, 35, 36, 37, підпункту 5 пункту 3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій України» (справа про Касаційний суд України) від 11.12.2003 р. ОВУ. 2003. № 51. Ст. 2705.
32. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) від 01.12.2004 р. ОВУ. 2004. № 49. Ст. 3220.
33. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Г. П. у про офіційне тлумачення частини другої статті 55 Конституції та статті 2481 Цивільного процесуального кодексу України від 25.12.1997 р. Право України. 1998. № 1. С. 126.
34. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України та за конституційним поданням Верховної Ради Автономної Республіки Крим щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 15 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 7 Цивільного процесуального кодексу України (справа про мову судочинства) від 22.04.2008 р. № 8–рп/2008 // ОВУ. 2008. № 33 (16.05.2008). Ст. 1102.

35. Про застосування законодавства, що забезпечує незалежність суддів : постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 р. № 4. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) відповід. ред. П. І. Шевчук. К. Юрінком Інтер, 1998. С. 34–40.
36. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції : постанова Пленуму Верховного Суду від 12.06.2009 р. № 2. Вісник Верховного Суду України. 2009. № 8. С. 3.
37. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду : постанова Пленуму Верховного Суду від 12.06.2009 р. № 5. Вісник Верховного Суду України. 2009. № 7.
38. Про застосування судами норм Конституції України при здійсненні правосуддя : постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9. Право України. 1997. № 8. С. 7.
39. Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 р. № 4 // Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2012. № 3.
40. Про незалежність судової влади : постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 р. № 8. Вісник Верховного Суду України. 2007. № 6.
41. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських : постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2007 р. № 3 із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 19.12.2008 р. № 20. Вісник Верховного Суду України. 2007. № 5.
42. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 р. № 9. Вісник Верховного Суду України. 2007. № 2. С. 2–4.
43. Про практику розгляду судами корпоративних спорів : постанова Пленуму Верховного Суду від 24.10.2008 р. № 13. Вісник Верховного Суду України. 2008. № 11.
44. Про судові рішення у цивільній справі : постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 р. № 14. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 1.
45. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах : постанова Пленуму Верховного Суду України від 20.05.1997 р., № 8. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) Відповід. ред. П.І. Шевчук. К. Юрінком Інтер, 1998. С. 78–85.
46. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення : постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 5. Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1998) відповід. ред. П. І. Шевчук. К. Юрінком Інтер, 1998. С. 12–20.
47. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку : постанова Верховного Суду від 24.10.2008 р. № 12. Вісник Верховного Суду України. 2008. № 11. С. 7–15.
48. Про судову практику розгляду цивільних справ в касаційному порядку : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14.06.2012 р. № 10. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2012. № 4.
49. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0014740-11>.

3.2.2. Літературні джерела

Тема 1

1. Андрійцьо В. Д. Докази як об'єкт збору на етапі збирання доказів у цивільному процесі. Право і суспільство. 2013. № 4. С. 33–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2013_4_8
2. Андрійцьо В. Д. Доказове право як підгалузь цивільного процесуального права. Університетські наукові записки. 2013. № 3. С. 191–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_29

3. Андрійцьо В. Д. Доказування обставин цивільної справи: право чи обов'язок? Теорія і практика правознавства. 2013. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_14
4. Андрійцьо В. Д. Дослідження доказів як етап процесу доказування в цивільному судочинстві. Вісник Вищої ради юстиції. 2013. № 3. С. 7-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvru_2013_3_3
5. Андрійцьо В. Д. Мета процесу судового доказування в цивільному судочинстві. Адвокат. 2013. № 6. С. 25-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2013_6_4
6. Андрійцьо В. Д. Понятійний апарат процесу судового доказування цивільного судочинства (історико-правовий підхід). Вісник Вищої ради юстиції. 2013. № 2. С. 60-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvru_2013_2_9
7. Андрійцьо В. Д. Правові інститути загальної та особливої частини доказового права як підгалузі цивільного процесуального права. Право і Безпека. 2013. № 1. С. 182-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2013_1_40
8. Андрійцьо В. Д. Система цивільних процесуальних принципів, які впливають на процес доказування. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 212-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2013_1_30
9. Андрійцьо В. Д. Теоретичні засади доказування в цивільному судочинстві України. Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук 12.00.03. НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2014. С. 32.
10. Андрійцьо В. Д. Теоретичні проблеми доказування в цивільному судочинстві України. Монографія. НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Ужгород. ІВА, 2014. С. 408.
11. Антонов К. В., Тертишник В. М. Доказове право: концептуальні аспекти, новації та колізії. Вісник Академії митної служби України. Серія. Право. 2015. № 1. С. 7-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2015_1_3
12. Антонов К. В., Тертишник В. М. Концепт теорії доказів і концептуальні аспекти розвитку доказового права сьогодні. Вісник Академії митної служби України. Серія. Право. 2015. № 2. С. 7-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2015_2_3
13. Бадила О. Актуальні питання забезпечення доказів в цивільному процесі України: необхідність законодавчої регламентації. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2014. Вип. 1. С. 103-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2014_1_26
14. Бадила О. О. Докази та необхідність їх забезпечення нотаріусом та судом: актуальні питання. Наше право. 2014. № 4. С. 156-161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2014_4_28
15. Бадила О. О. Принцип змагальності та його вплив на забезпечення доказів у цивільному процесі: теорія, судова практика, законодавство. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 202-206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_4_50
16. Бадила О. О. Суб'єкти, які беруть участь у забезпеченні доказів: нотаріальна та судова практика. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 7. С. 85-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_7_27
17. Бадила О. О. Теоретичні основи забезпечення доказів у цивільному та нотаріальному процесі: порівняльний аспект. Часопис Київського університету права. 2014. № 1. С. 191-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_1_44
18. Басай Н. М. Отримання доказу неналежним суб'єктом як підстава визнання його недопустимим. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 64. С. 497-503. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_64_70
19. Білоусов Ю. В., Феннич. Доказові презумпції у цивільному судочинстві. Монографія. Х. Харків юридичний, 2012. С. 280.
20. Бобровник О. Зловживання процесуальними правами в цивільному процесі. Право України. 2008. № 7. С. 27-30.
21. Бурмак О. О. Забезпечення доказів у цивільному та нотаріальному процесах. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. С. 21.

22. Вапнярчук В. В. Допустимість доказів (доказування) в практиці Європейського Суду. Публічне право. 2015. № 2. С. 177-183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2015_2_25
23. Вапнярчук В. В. Сутність, зміст та механізм формування внутрішнього переконання як результату оцінки доказування. Юрист України. 2014. № 4. С. 103-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2014_4_17
24. Васильев С. В. Понятие судебных доказательств и их классификация. Вісник університету внутрішніх справ. 1999. Вип. 6. С. 281-287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_1999_6_76
25. Гвозд'юк О. І., Кошинець В. В. Логіка доказування в юрисдикційному процесі. навч. посіб. Нац. акад. прокуратури України. Київ. Нац. акад. прокуратури України, 2016. С. 129.
26. Гнатенко В. С. Докази: теоретичні питання та практика застосування. Наше право. 2016. № 2. С. 113-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2016_2_21
27. Говоруха О. Прокурор як суб'єкт доказування у цивільному, адміністративному та господарському судочинстві. Вісник Національної академії прокуратури України. 2017. № 1. С. 21–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaru_2017_1_5
28. Гончаренко В. Г., Прокопенко Н. О. Правові засади і практика використання мікрооб'єктів у доказуванні. Актуальні проблеми держави і права. 2008. Вип. 44. С. 169-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_44_31
29. Грабовська О. Місце доказування у системі цивільного процесуального права. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 89., С. 13-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_89_5
30. Грабовська О. Належність доказів . Evropsky politicky a pravni diskurz. 2016. Vol. 3, Iss. 4. С. 241-246 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2016_3_4_37
31. Грабовська О. О. Доказування у цивільному процесі України: проблеми теорії і практики Монографія. Київ. Юрінком Інтер, 2016. С. 503.
32. Грабовська О. О. Специфіка дії принципу безпосередності в доказуванні у цивільних справах. Форум права. 2014. № 3. С. 82–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
33. Грабовська О. Особливості законодавчого регулювання процесуального порядку отримання доказів, проведення інших процесуальних дій, пов'язаних із доказуванням, на території інших держав. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. Вип. 2. С. 44-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2013_2_14
34. Грабовська О. Специфіка формування предмета доказування в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 3. С. 15-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_3_3
35. Грабовська О., Шумейко І. В.. Специфіка формування предмету доказування в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 3
36. Грובהва А. А. Докази і доказування в цивільному судочинстві. Публічне право. 2016. № 2. С. 319-323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_2_45
37. Гусев О. Ю. Співвідношення понять доказів і засобів доказування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2016. Вип. 37(1). С. 116-120. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_37\(1\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_37(1)_30)
38. Давидова Д. В. Докази та їх джерела: окремі питання теоретичного та легального визначення. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2014. № 4. С. 107-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2014_4_19
39. Дрогозюк К. Б. Процесуально-правовий характер рішень Європейського суду з прав людини в доказуванні в цивільному процесі України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. Вип. 2. С. 58-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2016_2_17
40. Дрогозюк К. Б. Історія формування законодавства щодо доказування в цивільному процесі України та Франції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія. Юридичні науки. 2015. Вип. 5(1). С. 105-111.
41. Дрогозюк К. Б. Особливості участі прокурора в доказуванні в цивільному процесі України. Право і суспільство. 2015. № 6(3). С. 67-72. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_6\(3\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_6(3)_15)

42. Дрогозюк К. Б. Повноваження омбудсмена в доказуваннях у цивільному процесі України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2015. Вип. 16(2). С. 26-30. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_16\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_16(2)_9)
43. Дрогозюк К. Б. Сучасні джерела доказування у цивільному процесі України та Франції. Право і суспільство. 2016. № 1. С. 52-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_1_12
44. Дрогозюк К. Діяльність суб'єктів доказування при розподілі тягаря доказування на окремих стадіях цивільного процесу України. Evropsky politicky a pravni diskurz. 2017. Vol. 4, Iss. 6. С. 230-236.
45. Дрогозюк К. Понятійний апарат доказування в цивільному процесі України та Франції. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 1. С. 18-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_1_4
46. Дрогозюк К.Б. Повноваження омбудсмена в доказуваннях у цивільному процесі України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. №16. .Том 2.
47. Дрьоміна-Волок Н. В. Стандарти доказування та презумпція дискримінації у практиці Європейського суду з прав людини. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 58. С. 193-202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_58_29
48. Журавель В. А. Фіксація доказової інформації: сучасний стан та перспективи розвитку. Актуальні проблеми держави і права. - 2008. Вип. 44. С. 164-169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2008_44_30
49. Заклюка А. В. Процесуальний зміст доказів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2015. Вип. 13(2). С. 112-114. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)_33)
50. Заклюка А. В. Теоритичні розбіжності визначення доказів. Наше право. 2015. № 3. С. 112-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2015_3_19
51. Зеленьак Е. С. Владна, рекомендаційна та допоміжна оцінка доказів у цивільному процесі. Адвокат. 2013. № 1. С. 41-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2013_1_10
52. Зеленьак Е. С. Інститут оцінки доказів у цивільному процесі. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького Нац. акад. наук України. К., 2014. С. 18.
53. Зеленьак Е. С. Оцінка доказів у період забобон та міфологічних вірувань. Форум права. 2012. № 1. С. 339-343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
54. Зеленьак Е. С. Оцінка доказів у цивільному процесі судами вищестоящих інстанцій. Адвокат. 2013. № 2. С. 38-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2013_2_9
55. Зеленьак Е. С. Поняття та сутність оцінки доказів у цивільному процесі. Форум права. 2013. № 1. С. 332-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
56. Зеленьак Е. С. Правове регулювання оцінки доказів у цивільному процесі. Вісник Академії адвокатури України. 2012. Число 3. С. 42-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2012_3_7
57. Зеленьак Е. С. Оцінка доказів на українських землях у складі Польського королівства. Адвокат. 2012. № 8. С. 46- 48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_8_9
58. Курило М. П. Процедури доказування в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві: порівняльно-правове дослідження. Судова апеляція. 2016. № 2. С. 61-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_2_9
59. Куфтирєв П. В. Витоки формування давньоруського доказового права за юридичними першоджерелами східних слов'ян. Університетські наукові записки. 2011. № 4. С. 21-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2011_4_5
60. Кучер Т. Зміст процедури дослідження доказів у цивільному судочинстві України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 94. С. 35-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_94_10
61. Кучер Т. М. Докази та доказування: співвідношення понять. Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 3. С. 83-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvru_2011_3_9
62. Кучер Т. М. Докази, доказування та доведення у цивілістичному процесі України. Монографія. Київ. Позднішев, 2015. С. 427.
63. Кучер Т. М. Докази, доказування та доведення у цивілістичному процесі України. Монографія. Київ. Позднішев вид., 2015.С. 427.

64. Кучер Т. М. Допустимість доказів в аспекті виконання завдань цивільного судочинства. Університетські наукові записки. 2012. № 4. С. 140-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_4_22
65. Кучер Т. М. Зміст доказів та доказування при розгляді справ у порядку цивільного судочинства України. Університетські наукові записки. 2011. № 2. С. 101-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2011_2_18
66. Кучер Т. М. Логіко-юридичні підходи до теорії доказування у цивільному судочинстві України. Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 208-211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_4_53
67. Кучер Т. М. Роль істини в процесі доказування: теоретико-правовий погляд. Університетські наукові записки. 2012. № 3. С. 92-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_3_16
68. Кучер Т. Належність та допустимість як критерії оцінки доказів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 91. С. 80-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_91_26
69. Лезін Є. Є. Порядок судового забезпечення доказів у цивільному процесі в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 6(1). С. 95-101.
70. Лисенко Л. Процесуальна форма вирішення питання щодо забезпечення доказів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 88. С. 74-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_88_22
71. Литвин О. В. Дослідження доказів у судовому розгляді: деякі питання. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 67. С. 728-734. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_67_103
72. Луспеник Д. Застосування у судовій практиці доказових презумпцій та фікцій у системі розподілу обов'язків з доказування за новим ЦПК України. Право України. 2005. № 8. С. 56-60.
73. Марченко Р. В. Можливість забезпечення доказів нотаріусами чи іншими особами, які мають право вчиняти нотаріальні дії. Університетські наукові записки. 2013. № 1. С. 171-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_1_27
74. Марченко Р. В. Окремі проблеми застосування законодавчих положень про докази в цивільному процесі. Право і Безпека. 2009. № 3. С. 100-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_3_25
75. Масюк В. Правові та фактичні презумпції в цивільному судочинстві. Підприємство, господарство і право. 2008. № 1.
76. Мелех Л. В. Оцінка доказів як заключний етап процесу доказування. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2015. Вип. 1. С. 132-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2015_1_15
77. Мелех Л. В. Правова характеристика інституту доказів і доказування закордонних країн. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. Вип. 1. С. 252-261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_1_28
78. Мелех Л. В. Проблеми оцінки доказів у процесі доказування. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2015. Вип. 4. С. 166-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2015_4_21
79. Навроцька Ю. Особливості процесу доказування в наказному провадженні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 855. С. 431-440. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_68
80. Ніколенко П. Поняття судових доказів у господарському процесі. Право України. 2003. № 9. С. 78.
81. Осетрова О. С. Дотримання процесуальної форми як критерій допустимості доказів. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 127-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2014_1_14
82. Осетрова О. С. Про поняття, ознаки та класифікацію допустимості доказів в Україні. Митна справа. 2013. № Спец. вип.. С. 69-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_Spets
83. Осипова І. І. Підстави звільнення від доказування за законодавством зарубіжних країн. Університетські наукові записки. 2016. № 4. С. 66-73.

84. Острійчук О. П. Допустимість показань як умова їх використання у доказуванні. Європейські перспективи. 2016. Вип. 1. С. 94-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2016_1_17
85. Петрова С. М. Участь нотаріусів в процесі доказування в цивільних справах. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2014. Вип. 64. С. 237-244. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2014_64_35
86. Претика Ю. Д., Білаш А. В. Правила судового доказування. Юридична наука. 2012. № 11. С. 82-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2012_11_9
87. Притула А. М. Допустимість доказів. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2016. № 6. С. 170-176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2016_6_24
88. Рабінович П., Ратушна Б. Загальнотеоретичні проблеми права на належне доказування в українському судочинстві (у світлі практики Страсбурзького суду). Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 3. С. 7-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2014_3_3
89. Рабінович П. М., Ратушна Б. Належне доказування як елемент права на справедливий судовий розгляд у судовому праві України (в світлі європейських стандартів). Право України. 2015. № 3. С. 87-97.
90. Ратушна Б. П. Належне доказування у судовому правозастосуванні України в світлі практики Європейського суду з прав людини (загальнотеоретичне дослідження). Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.01. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2014. С.16.
91. Ратушна Б. П. Обставини, що не потребують доказування у цивільному процесі України. Університетські наукові записки. 2006. № 3-4. С. 193-198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2006_3-4_27
92. Ратушна Б. П. Суд як суб'єкт доказування у цивільному судочинстві України. Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія. Юридична. 2015. Вип. 1. С. 278-284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2015_1_28
93. Ратушна Б. П. Обставини, що не потребують доказування у цивільному процесі України. Університетські наукові записки. 2006. № 3-4 (19-20). С. 193-198.
94. Рожнов О. В. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія. Право. 2013. № 1082, вип. 16. С. 187-191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2013_1082_16_48
95. Руда Т. В. Докази і доказування в цивільному процесі України і США: порівняльно-правовий аналіз. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2012. С. 21.
96. Руда Т. В. Підстави звільнення від доказування у цивільному судочинстві України і США: порівняльно-правовий аспект. Вісник Верховного Суду України. 2011. № 11. С. 41-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2011_11_9
97. Руда Т. Достовірність доказів у цивільному судочинстві США та України: порівняльно-правовий аспект. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 87. С. 73-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_87_22
98. Руда Т. Критерій достатності при оцінці доказів у цивільному судочинстві України і США: порівняльно-правовий аналіз. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. Вип. 88. С. 106-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_88_31
99. Руда Т. В. Належність і допустимість доказів у цивільному процесі США та України: порівняльно-правовий аналіз. Вісник Верховного Суду України. 2009. № 12 (112).
100. Садикова Я. М. Вина в предметі доказування у справах про захист авторських та суміжних прав. Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 221-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_54
101. Садикова Я. М. Місце та роль фактів процесуально-правового значення в предметі доказування за цивільним процесуальним законодавством України. Право і Безпека. 2012. № 3. С. 318-322. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2012_3_71

102. Садикова Я. М. Предмет доказування у справах про захист авторських та суміжних прав. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Ін-т законодавства Верховної Ради України. К., 2014. С. 20.
103. Сергєєва Д. Б. Поняття та сутність достовірності доказу як його властивості. Юрист України. 2014. № 1. С. 89-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2014_1_14
104. Смуригін О. О. Проблеми з оцінкою доказів у судовому засіданні. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 10. С. 36-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2010_10_8
105. Смуригін О. О. Проблеми з оцінкою доказів у судовому засіданні. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 10 (122).
106. Справочник по доказыванию в гражданском судопроизводстве. С. Л. Дегтярев и др. ред. И. В. Решетникова. 4-е изд., перераб. М. Норма, 2007. С. 479.
107. Стахівський С. М. Збирання доказів як елемент процесу доказування. Університетські наукові записки. 2005. № 3. С. 264-267. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2005_3_50
108. Степаненко А. С. Предмет доказывания: сущность и понятие. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2014. Вип. 9-2(2). С. 123-125. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_9-2\(2\)__38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_9-2(2)__38)
109. Степанова Т. Поняття, сутність та предмет доведення в господарському процесі. Право України. 2002. № 2. С. 49–52.
110. Стоян В. О. Особливості дослідження та оцінки доказів у цивільних справах позовного провадження, що розглядаються за участю нотаріусів. Університетські наукові записки. 2012. № 4. С. 199-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2012_4_30
111. Стоянов М. М. Властивість належності доказів: поняття та зміст. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 60. С. 204-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_29
112. Стоянов М. М. Правові засади визначення властивостей доказів. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 64. С. 468-474. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_64_66
113. Стоянов Н. М. Дифференцированный подход к нарушениям правил допустимости доказательств. Актуальні проблеми держави і права. 2006. Вип. 27. С. 134-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2006_27_24
114. Супрун Т. С. Поняття предмета доказування у цивільному судочинстві. Форум права. 2016. № 5. С. 190–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
115. Таранова Т. С. Доказательственное право как элемент системы права. Університетські наукові записки. 2007. № 2. С. 178-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2007_2_25
116. Таранова Т. С. К вопросу о принципах доказывания в гражданском судопроизводстве (на примере Республики Беларусь). Університетські наукові записки. 2006. № 3-4. С. 139-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2006_3-4_17
117. Таранова Т. С. Применение соглашения по обстоятельствам дела в доказывании. Університетські наукові записки. 2011. № 1. С. 76-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2011_1_15
118. Теорія доказів. навч. посіб. для студентів галузі знань 0304 «Право» спец. 7.03040101 «Правознавство» Канцір В. С. та ін. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів. Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. С. 295.
119. Теремецький В. І. Окремі питання допустимості доказів у цивільному процесі України. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія. Право. 2015. Вип. 1(2). С. 128-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1\(2\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2015_1(2)__22)
120. Тертишніков Р. В. Деякі теоретичні та практичні проблеми доказового права в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2013. Вип. 25. С. 233-245. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2013_25_22
121. Тертишніков Р. В. Докази та доказування у цивільному судочинстві України. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С.20.
122. Ткачук А. Внутрішнє переконання судді як метод і результат оцінки доказів у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 2. С. 43-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_2_9

123. Ткачук А. О. Правове забезпечення всебічної, повної і об'єктивної оцінки доказів у цивільному процесі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія. Юридичні науки. 2015. Вип. 6(1). С. 114-117.
124. Трач О. М. Окремі питання доказування в суді апеляційної інстанції. Форум права. 2008. № 3. С. 490-496. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
125. Тютюнник В. В. Окремі питання оцінки недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Форум права. 2014. № 1. С. 490-496. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
126. Умецька Г. О. Предмет доказування в справах про визнання правочинів недійсними. Форум права. 2012. № 4. С. 950-958. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
127. Фартушок Н. Б. Підстави звільнення від доказування в цивільному судочинстві: порівняльно-правовий аналіз. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2014. Вип. 65. С. 153-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2014_65_25
128. Фартушок Н. Б. Сутність доказової діяльності в цивільному судочинстві. Судова апеляція. 2015. № 2. С. 94-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2015_2_14
129. Фартушок Н. Б. Тягар доказування в цивільному судочинстві: порівняльно-правове дослідження. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2016. С.20.
130. Феннич В. П. Доказові презумпції в цивільному судочинстві. Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приватного права і підприємництва Академії правових наук України. К., 2009. С.19.
131. Феннич В. П. Елементи структури фактичної основи доказових презумпцій. Університетські наукові записки. 2008. № 3. С. 101-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_3_22
132. Феннич В. П. Механізм використання доказових презумпцій у цивільному судочинстві. Університетські наукові записки. 2008. № 4. С. 159-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_4_31
133. Феннич В. П. Ознаки доказових презумпцій у цивільному судочинстві. Університетські наукові записки. 2008. № 1. С. 93-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_1_16
134. Феннич В. П. Прямі та непрямі доказові презумпції цивільного судочинства. Форум права. 2008. № 1. С. 427-433. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
135. Феннич В. П. Розподіл обов'язків доказування при розгляді справ окремого провадження. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2011. Вип. 3. С. 89-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2011_3_12
136. Цал-Цалко Ю. Ю. Дискусійні аспекти щодо поняття доказування, суб'єктів доказування та предмета доказування у цивільному процесі України. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 318-323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_66_47
137. Цюра Т. Загальні правила діяльності суду при дослідженні та оцінці доказів. Підприємництво, господарство і право. 2002. № 11. С. 49-52.
138. Чернега І. Л. Належний суб'єкт збирання як гарантія допустимості доказів. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 74. С. 402-406. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_74_62
139. Чурпіта Г. В. Правове регулювання інституту доказів і доказування у цивілістичних судочинствах: компаративістичний аспект. Криміналістичний вісник. 2014. № 1. С. 38-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krvis_2014_1_7
140. Шабалін А. В. Деякі питання доказування у спрощеному цивільному провадженні (наказне провадження). Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 1. С. 43-53 .
141. Шальгин А. Предмет доказування. Юридична практика. 2007. № 4 (474). 23.01.
142. Шандра Р. Докази і доказування у західноукраїнських судах волоського права (XIV–XVIII ст.). Вісник Львівського університету. Сер. Юридична. 2014. Вип. 59. С. 148-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2014_59_23
143. Шилін Д. В. Принцип вільного оцінювання доказів та преюдиціальність. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ . 2013. № 2. С. 238-243. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_2_44

144. Шкребець Д. Б. Поняття і види доказів у цивільному процесі. Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 248-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_4_62
145. Шкребець Д. В. Стадії процесу доказування в цивільному процесі України. Монографія. НАН України, Київ. ун-т права. - Київ ; Львів. Галицька видавнича спілка, 2016. С.123.
146. Шкребець Д. В. Стадії процесу доказування в цивільному процесі України. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. Київ, 2014. С.16.
147. Шкребець Д. В. Судове доказування. Часопис Київського університету права. 2011. № 1. С. 206-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2011_1_55
148. Штефан А. Принципи доказування у цивільному процесі. Вісник Національної академії прокуратури України. 2015. № 3. С. 32-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2015_3_7
149. Штефан А. С. Норма цивільного процесуального права в структурі елементів механізму доказування. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2016. № 1. С. 86-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2016_1_15
150. Штефан А. С. Поняття судового доказування у цивільному процесі. Часопис Академії адвокатури України. 2015. Т. 8, № 1. С. 64-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2015_8_1_10
151. Юдківська Г. Допустимість доказів як одна з гарантій справедливого судового процесу відповідно до статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод. Слово Національної школи суддів України. 2014. № 1. С. 7-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2014_1_3
152. Яворський Б. І. Сприяння захисту в доказуванні у суді першої інстанції. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 3. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2010_3_11

Тема 2

1. Абрамова В. Передумови та шляхи подолання нормативно-правових (процесуальних) помилок у діяльності судового експерта. Право України. 2007. №7. С. 65–70.
2. Александрова Ю. Щодо визначення предмета доказування та кола доказів у справах про позбавлення батьківських прав. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Арсенюк А. О. Специфіка доказування під час судового розгляду земельних спорів. Судова та слідча практика в Україні. 2016. Вип. 2. С. 25-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jiru_2016_2_6
4. Афанасьєва Л. В. Аліментні зобов'язання свояків, фактичних вихователів та вихованців. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2002. Вип. 17. С. 259-265.
5. Батошська О. В., Піхурець О. В. Критерії визначення розміру завданої моральної шкоди при її доказуванні в суді. Право і Безпека. 2015. № 2. С. 148-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2015_2_30
6. Белошук К. О. Предмет доказування в цивільних справах, що пов'язані зі спадкуванням. Правотворча та правозастосовча діяльність: теорія, практика, професійний досвід: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 3 березня 2015 року. Тези наукових доповідей. К., 2015. С. 90-93.
7. Бичкова В. С. Кашперський Р. В. Докази у справах про розірвання шлюбу за спільною заявою подружжя, яке має дітей. Цивілістична процесуальна думка. 2015. № 1. С. 19-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2015_1_7
8. Бичкова С. С. Кашперський Р. В. Окремі питання доказування в справах про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей. Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми в період реформування демократичного суспільства : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кіровоград, 4 грудня 2015 р.). Кіровоград. КОД, 2015. С. 88–91.
9. Білоусов Ю. В. Структура справ окремого провадження за новим Цивільним процесуальним кодексом України. Університетські наукові записки. 2007. № 1 (21). С. 84 – 89.

10. Бобровник О. В. Третя особа без самостійних вимог щодо предмета спору в справі, що зумовлена посвідченням договору купівлі-продажу. Часопис Київського університету права. 2005. № 4. С. 168–171.
11. Брус І. І. Доказова дієвість судової експертизи у сфері інтелектуальної власності. Право і суспільство. 2014. № 5. С. 46-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_5_11
12. Буряк Л. С. Правова природа висновку експерта як засобу доказування в цивільному процесі. Криміналістичний вісник. 2014. № 1. С. 75-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krvis_2014_1_12
13. Вербіцька М. В. Наказне провадження у цивільному процесі України. Монографія. Тернопіль. Астон, 2012. С. 192.
14. Вербіцька, М. В. Актуальні проблеми стягнення аліментів на неповнолітніх дітей. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Право. 2012. Вип. 20, ч. 1, т. 2. С. 32-36.
15. Верещінська І. В. Зміст предмета доказування у справах щодо спадкування. Судова апеляція. 2014. № 3. С. 80-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suar_2014_3_14
16. Верещінська І.В. Розподіл обов'язків по доказуванню в справах щодо спадкування. Матеріали Х Всеукраїнської. наук.-практ. інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми і перспективи розвитку». Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2014. С.196-198.
17. Гаврилова С.Ю. Судопроизводство по делам об оспаривании отцовства (материнства): дис. ... канд. юрид. наук 12.00.15. Саратов, 2001. С. 229.
18. Ганкевич О.М. Процесуальні особливості розгляду справ про оспорювання батьківства. Юридичний науковий електронний журнал. №4/2016. С. 37-40.
19. Гвоздик П.О., Бородовський С.О. Проблеми позову про визнання права власності на нерухоме майно, що входить до складу спадщини. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. № 1 (10). С. 92-105.
20. Гетманцев М. Аналіз взаємозв'язку прямих та побічних речових доказів у цивільному процесі України. Юридична Україна. 2013. № 2. С. 67-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2013_2_14
21. Гетманцев М. О. Порівняльний аналіз процесуального порядку пред'явлення речових доказів на основі норм різних процесуальних галузей права. Форум права. 2012. № 4. С. 212-218. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
22. Гетманцев М. О. Речові докази в цивільному процесі. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. С. 20.
23. Гетманцев М. О. Речові докази в цивільному процесі. Монографія. Чернівці. Місто, 2015. С. 240.
24. Гончаренко В. Г., Курдюков В. В., Легких К. В. Спеціальні знання: генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні. Вісник Академії адвокатури України. 2007. Число 2. С. 22-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2007_2_3
25. Грабовська О. О. Роль принципу рівності в процесі доказування у цивільних справах. Судова апеляція. 2014. № 2. С. 83-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suar_2014_2_15
26. Граніна І.В. Особливості визнання заповіту недійсним: окремі питання судової практики. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2014. Вип. 1. Том. 1. С. 104-109.
27. Григор'єва А. Умови встановлення в судовому порядку факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу та докази, які це підтверджують. Юридичний вісник. 2014. № 3. С. 343-350. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_3_64
28. Гричина О. В. Судова експертиза в системі процесуальних дій, як одне з джерел судових доказів в кримінальному, цивільному та господарському процесі. Криміналістика і судебная експертиза. 2015. Вып. 60. С. 135-146. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2015_60_19
29. Гузь Л. В., Лайкова М. С., Сербіна А. В. Підготовка до судового розгляду справ, що виникають зі шлюбно-сімейних відносин. Х. Фактор, 2014. С.96.

30. Гузь Л. Є., Лайкова М. С. Підготовка справ про спадкування до судового розгляду. Х. Фактор, 2014. С. 80.
31. Давидова Д. В. Висновок експерта як процесуальне джерело доказів: окремі аспекти теорії та практики. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 151-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2015_2_46
32. Далекорей А. М. Речові докази у цивільному процесі. Молодий вчений. 2015. № 3(1). С. 132-136. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3\(1\)__30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_3(1)__30)
33. Дзеньдзюра С. М., Кадикало О. І. Окремий погляд на процесуальні джерела доказів (порівняльний аспект). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія. Право. 2013. № 1077, вип. 15. С. 164-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2013_1077_15_42
34. Долганова И.В. Некоторые процессуальные вопросы теории и судебной практики по гражданским делам о недействительности завещания. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.15. Саратов, 2011. С. 20.
35. Дорошенко О. Роль спеціальних знань у провадженні судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Право України. 2006. № 5. С. 67–71.
36. Єфіменко Л. В. Правовідносини за участю інших членів сім'ї та родичів як форма реалізації права на сім'ю. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 3. С. 51-55.
37. Журавльова О.М. Види експертиз у справах про встановлення батьківства, материнства. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/1531.pdf>
38. Завгородня І. М. Поняття та особливості спадкових позовів. Вісник ХНУВС. 2013. № 3 (62). С. 188-190.
39. Завгородня І. М. Особливості спорів, що виникають із спадкових правовідносин. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». Випуск 4. Том 1. 2014. С. 128-132.
40. Завгородня І. М. Розгляд судами справ у спорах, що виникають із спадкових правовідносин. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Харків, 2016. С. 23.
41. Завгородня И. К вопросу об определении предмета доказывания по спорам, возникающим из наследственных правоотношений. *Legea si Viata*. 2015. № 9/2. С. 27–31.
42. Заїка Ю. Цивільно-правові способи захисту спадкових прав. Історико-правовий часопис. 2015. № 1(5). С. 75-80
43. Захаров П. С. Сутність доказування у цивільному судочинстві у справах про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 6(1). С. 83-87.
44. Зеленьяк А. С. Використання речових доказів під час розгляду та вирішення цивільних справ. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. Київ, 2015. С. 20.
45. Зеленьяк А. С. Монопроцесуальні та поліпроцесуальні речові докази у цивільному процесі. Судова апеляція. 2014. № 2. С. 67-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suar_2014_2_12
46. Зеленьяк А. С. Поняття та класифікація оглядів речових доказів як способу їх дослідження в цивільному процесі. Судова апеляція. 2014. № 3. С. 104-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suar_2014_3_18
47. Зеленьяк А. С. Поняття та класифікація огляду речових доказів як способу їх дослідження в цивільному процесі. Форум права. 2014. № 2. С. 123–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
48. Зеленьяк А. С. Поняття та структура інституту речових доказів у цивільному процесі. Адвокат. 2013. № 3. С. 39-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2013_3_9
49. Іваненко О., Тимошенко А. Особливості доказової інформації в аудіо– та відеозаписах, процесуальних правил їх дослідження та демонстрації. Юридичний вісник. 2014. № 4. С. 360-364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_4_78
50. Кайло І. Ю. Належне документальне оформлення речових доказів як одна із умов їх допустимості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2015. Вип. 15(2). С. 130-134. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_15\(2\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_15(2)__37)

51. Каламайко А. Мережа Інтернет як джерело доказової інформації в цивільному процесі. Юридична Україна. 2015. № 4-5. С. 118-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2015_4-5_23
52. Каламайко А. Ю. Електронні засоби доказування в цивільному процесі. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. С. 20.
53. Каламайко А. Ю. Місце електронних засобів доказування та окремі питання їх використання в цивільному процесі. Право та інновації. 2015. № 2. С. 127-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_2_23
54. Каламайко А. Ю. Процесуальне значення електронного підпису в доказовій діяльності. Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1. С. 107-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2015_1_17
55. Каляянова Л. В. Правовий аспект інформаційної складової в юридичних процесах доказування. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 160-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2015_2_48
56. Капеліст М. М. Добросовісність як елемент предмету доказування у спорах про визнання недійсними значних правочинів і правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість. Правова держава. 2012. № 15. С. 310-316. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2012_15_57
57. Кашперська Т. Ц., Кашперський Р. В. Предмет доказування в справах окремого провадження про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних прав та інтересів. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 4. С. 86-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2015_4_9
58. Кашперська Т.Ц. Докази і доказування у справах окремого провадження про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних прав та інтересів. Криміналістичний вісник. 2015. № 2. С. 56-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krvis_2015_2_9
59. Коваленко А. В. Позбавлення батьківських прав неплатників аліментів: особливості доказів. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2014. № 3. С. 53-57.
60. Ковальчук С. О. Межі вирішення питання про долю речових доказів судом апеляційної інстанції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2014. Вип. 29(2). С. 170-173. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29\(2\)_45](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29(2)_45)
61. Ковтунова Л. Ю. Особливості визнання шлюбу недійсним за рішенням суду. Університетські наукові записки. 2009. № 3. С. 119-125.
62. Козловська Л. Захист спадкових прав судом у окремому провадженні. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2014. № 4. С. 74-83.
63. Колосов І. Докази та доказування у трудовому процесі: проблемні питання сьогодення. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 6. С. 94-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_6_20
64. Колосов І. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у справах про трудові спори: актуальні проблеми сьогодення. Вісник Запорізького національного університету : збірник наукових праць. Юридичні науки. 2014. № 4 (II). С. 206-213.
65. Колосов І. Судовий розгляд цивільних справ, пов'язаних з припиненням дії трудових договорів: сучасний стан, проблематика та можливі шляхи оптимізації. Актуальні питання публічного та приватного права. 2013. № 5 (05). С. 31-36.
66. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удадьцова І. В. Окреме провадження. Монографія за ред. В. В. Комарова. Х. Право, 2011. С. 312.
67. Кондрат'єва Л. А. Деякі процесуальні особливості розгляду справ, що виникають з індивідуальних трудових спорів. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. № 714. С. 70-73.
68. Кондрат'єва Л. А. Особливості підвідомчості справ, що виникають із сімейних правовідносин з участю неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2003. № 9. С. 37-49.
69. Короед С. О. Накладення арешту на майно та заборона дій щодо його відчуження як заходи забезпечення позову в цивільному процесі. Судова апеляція. 2009. № 1. С. 82-91.

70. Кошин Н. С. Роль органів опіки і піклування у процесі доказування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2013. Вип. 6-2(1). С. 119-121. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2\(1\)__32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2(1)__32)
71. Кравцов С. Дослідження та оцінка письмових доказів як невід'ємна частина права на справедливий судовий розгляд. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 10. С. 9-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_10_3
72. Кравченко М. Г. Судовий спосіб захисту спадкових прав в Україні. Право і суспільство. 2015. № 5-2. С. 36-41.
73. Крицька І. О. Становлення інституту речових доказів на українських землях: основні етапи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2015. Вип. 33(2). С. 153-157. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_33\(2\)__41](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_33(2)__41)
74. Кухарев О.Є. Актуальні питання судових спорів, пов'язаних зі зміною черговості одержання права на спадкування. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. № 1. С. 117-125.
75. Кухарев О.Є. Судове тлумачення заповіту. Актуальні питання цивільного та господарського права. 2010. № 1. С. 73-77.
76. Кучер Т. М. Емпіричні та логічні аспекти формування показань свідків як засобу доказування у цивільному процесі. Університетські наукові записки. 2013. № 1. С. 113-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_1_18
77. Кучер Т. М. Законодавчий та доктринальний підходи до засобів доказування в цивільному судочинстві України. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 365-371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_66_55
78. Кучер Т. М. Правова природа письмових доказів у цивільному процесі України. Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 171-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_1_42
79. Лагутіна І. В. Доказування у справах про дискримінацію у сфері праці. Правова держава. 2013. № 16. С. 215-221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2013_16_37
80. Лагутіна І. В. Тягар доказування вини як ключове питання в справах про дискримінацію у сфері праці. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2015. № 3. С. 98-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_3_17
81. Лазько О. М. Висновок експерта як засіб доказування у цивільному процесі. Наука і правоохорона. 2013. № 4. С. 106-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2013_4_20
82. Лазько О. М. Засоби доказування у цивільному процесі. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2013. С.18.
83. Лазько О. М. Перспективи розвитку електронних (технічних) засобів доказування в цивільному процесі України. Європейські перспективи. 2015. № 1. С. 125-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2015_1_23
84. Лапта С. П. Співвідношення висновку експерта з іншими способами доказування. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2000. № Спец. вип.. С. 152-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2000_Spets
85. Лежух Т. Застосування електронних доказів у справах про захист честі, гідності та ділової репутації. Віче. 2013. № 16. С. 13-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_16_5
86. Литвиненко В. Д. Доказування та докази у справах про порушення грошових зобов'язань. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія. Право. 2014. № 1106, вип. 17. С. 229-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2014_1106_17_62
87. Лопашук І. Д. Правова природа та характеристика основних ознак висновку експерта у цивільному процесуальному праві України. Приватне право і підприємництво. 2020. Вип. 20. С. 66-68.
88. Кравцова Т. М. Будівельно-технічна експертиза щодо неподільності житлового будинку як засіб доказування в цивільному процесі. Криміналістика і судова експертиза. 2020. Вип. 65. С. 781-789.
89. Луцович В. П. Еволюція інституту письмових доказів на українських землях у польсько-литовський період. Форум права. 2013. № 2. С. 314-318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index

90. Луцький А. І. Наукові можливості психолога в забезпеченні потреб суду другої інстанції доказовою експертною інформацією. Університетські наукові записки. 2008. № 2. С. 237-240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_2_44
91. Любчик О.А. Процесуальні аспекти судового захисту трудових прав. Європейські перспективи. 2012. № 3(3). С. 120-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2012_3%283%29__24.
92. Марков В. В., Савченко Р. Р. Принципи належності електронних доказів, отриманих з мобільних пристроїв. Право і Безпека. 2014. № 1. С. 89-95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2014_1_19
93. Марченко Р. В. Допит свідка як спосіб забезпечення судом доказів по цивільних справах. Форум права. 2012. № 2. С. 442-448. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
94. Немеш П. Ф. Дослідження письмових доказів особистого характеру в цивільному процесі. Форум права. 2015. № 4. С. 201-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
95. Непочатих В.О. Розгляд трудових спорів у порядку цивільного судочинства судами першої інстанції. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. С. 16.
96. Нестеренко С. Д., Стулов О. О. Правовий статус судового експерта: актуальні проблеми регламентації. Криміналістика і судова експертиза. 2020. Вип. 65. С. 82-89.
97. Нестор Н. В. Наслідки ухилення від участі в експертизі в цивільному судочинстві: практичний аспект. Криміналістика і судова експертиза. 2020. Вип. 65. С. 64-72.
98. Нікітенко Р. С. Докази і доказування у справах окремого провадження про розірвання шлюбу. Право і суспільство. 2014. № 3. С. 86-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_3_16
99. Нікітенко Р. С. Докази і доказування у справах окремого провадження про розірвання шлюбу. Право і суспільство. 2014. № 3. С. 86-91.
100. Німак М. О. Провадження у справах про надання права на шлюб. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2015. № 824. С. 186-193.
101. Німак М. О. Окреме провадження у справах, що виникають із шлюбних правовідносин: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2012. С. 20.
102. Омельченко А. В. Правові засади використання судових і наукових експертиз як доказів у суді. Правове регулювання економіки. 2015. № 15. С. 97-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pre_2015_15_10
103. Острійчук О. П. Місце показань в системі процесуальних джерел доказів. Часопис Київського університету права. 2013. № 3. С. 319-322. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2013_3_77
104. Острійчук О. П. Теоретичний аспект та практичне значення показань експерта в процесі доказування. Наше право. - 2013. - № 12. - С. 81-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2013_12_14
105. Павлова Ю. С. Окремі аспекти допустимості електронних доказів у цивільному процесуальному законодавстві України. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. Вип. 5. С. 83-87.
106. Павлюк В. В. Процесуальне значення та розмежування понять "документ-доказ" і "документ-речовий доказ" . Митна справа. 2013. № 5(2.1). С. 122-126. URL: Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5(2))
107. Панько Н. А. Доказове значення висновку експерта: практичний аспект. Право і суспільство. 2014. № 1. С. 260-265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_1_50
108. Петренко В. С. Електронні докази як елемент інформаційних технологій у цивільному судочинстві. Молодий вчений. 2018. № 1(1). С. 111-115.
109. Печений О. Деякі аспекти недійсності заповіту. Мала енциклопедія нотаріуса. 2017. № 1 (91). С. 203-207.
110. Печений О. П. Проблемні питання судової практики у справах щодо визнання недійсними свідоцтв про право на спадщину. Вісник Верховного Суду України. 2011. № 11. С. 23-32.

111. Пилипенко Г. М. Правова природа та доказове значення висновку експерта (обізнаної особи). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Юриспруденція. 2013. Вип. 6-2(2). С. 126-129. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2\(2\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-2(2)_35)
112. Пилипенко Г. М. Судова експертиза як тактичний засіб отримання доказів. Європейські перспективи. 2013. № 3. С. 125-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_3_25
113. Пилипенко Ю. О. Пилипенко Ю. О. До питання про предмет доказування у справах про встановлення факту проживання чоловіка та жінки однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Вісник Одеського національного університету. Серія. Правознавство. 2015. Т. 20, Вип. 2. С. 50-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_prav_2015_20_2_8
114. Плахотіна Н. А. Питання відношуваності та допустимості доказів при розгляді трудових спорів та конфліктів. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2012. № 24. С. 86-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_24_10
115. Примак В. Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності : монографія. К. Юрінком Інтер, 2014. С. 432.
116. Пунда О. О. Документи - джерело доказів у сучасному цивільному процесуальному законодавстві України. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2002. № 2. С. 251-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2002_2_81
117. Рогач О. Я. Особливості доказування та системи доказів у справах щодо встановлення фактів, що мають юридичне значення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2015. Вип. 35(1.2). С. 24-28. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_35\(1](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_35(1)
118. Семенченко А. І., Вітик Ю. І. Показання свідків як засіб доказування: окремі проблеми нормативного регулювання цивільного судочинства України. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 4. С. 142-145.
119. Синенко С.В. Проблемні аспекти матеріальної відповідальності працівників транспорту. Юридичний вісник. 2015. № 2 (35). С. 16-19.
120. Сліпченко О. І. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2010. С. 20.
121. Сліпченко О. І. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2010. С. 210.
122. Сліпченко О. І. Предмет доказування у справах про відшкодування (компенсацію) моральної шкоди. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2002. Вип. 18. С. 323-327. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2002_18_77
123. Сліпченко О. І., Кройтор В. А. Докази та доказування в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: монографія .К. Паливода А.В., 2012. С.244.
124. Сопова (Щукіна) К. Визначення предмета доказування у спорах щодо захисту прав на знак для товарів і послуг. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2012. № 3. С. 23–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2012_3_5
125. Справи про відшкодування шкоди в судовій практиці : навч.-метод. посіб. А. І. Дрішлюк, В. І. Дрішлюк, Л. О. Єсіпова та ін. заг. ред. В. В. Луця, наук. ред. М. К. Галянтича. Одеса. ОДУВС, 2009. С. 428.
126. Токунова А. Розумний строк надання доказів відступлення права вимоги за договором факторингу. Вісник Національної академії правових наук України. 2013. № 3. С. 222-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2013_3_29
127. Фартушна О. Ю. Вимоги фіксації доказової інформації. Вісник Академії адвокатури України. 2005. Вип. 4. С. 137-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2005_4_20
128. Фартушна О. Ю. Засоби фіксації доказової інформації. Вісник Академії адвокатури України. 2005. Вип. 3. С. 88-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2005_3_14
129. Фартушок Н. Б. Розподіл тягаря доказування у цивільному судочинстві. Судова апеляція. 2014. № 3. С. 85-92 . URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2014_3_15

130. Фунікова О. В. Показання осіб як джерело доказової інформації: особливості формування. Юрист України. 2014. № 3. С. 92-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2014_3_17
131. Ханик-Посполітак Р. Ю. Пояснення сторін як докази в цивільному процесі. Вісник Академії адвокатури України. 2010. Число 2. С. 156-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2010_2_31
132. Хацук Ж. В. Использование электронных доказательств в судопроизводстве Республики Беларусь. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2015. № 2(1). С. 28-37. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_2\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_2(1)_6)
133. Лазько О. М. Речові докази у цивільному процесі України: питання теорії і практики. Наше право. 2015. № 1. С. 121-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2015_1_23
134. Цал-Цалко Ю. Ю. Судові докази у справах щодо поділу спільного майна подружжя. Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 56. С. 204-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2010_56_33
135. Цехан Д. М. Цифрові докази: поняття, особливості та місце у системі доказування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Вип. 5. С. 256-260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_58
136. Чундак М. А. Стягнення аліментів в порядку наказного провадження. Основні проблеми та шляхи до вдосконалення законодавчих норм. Часопис Академії адвокатури України. 2012. № 15. С. 2-7.
137. Чурилов Ю. Фальсифікація доказательств по делам о разделе общего имущества супругов. Законность. 2006. № 2. С. 39-40.
138. Чурпіта Г. В. Предмет доказування у справах щодо захисту сімейних прав та інтересів, які розглядаються в порядку непозовного цивільного судочинства. Часопис Київського університету права. 2015. № 2. С. 184-188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_2_45
139. Штефан А. С. Висновок експерта у цивільному судочинстві. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 2. С. 16-28.
140. Штефан А. С. Речові докази у цивільному процесі. Приватне право і підприємництво. 2018. Вип. 18. С. 112-115.
141. Шуляк Н., Короленко В. Окремі питання регулювання правовідносин батьківства сімейним законодавством України. Юридичний журнал. 2009. N2. С. 49-55. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3135>
142. Шурин О. А. Докази і доказування у справах про поновлення на роботі у зв'язку із розірванням трудового договору за ініціативи роботодавця при систематичному невиконанні працівником без поважних причин трудових обов'язків. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2014. Вип. 9-2(1). С. 193-196. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_9-2\(1\)_54](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_9-2(1)_54)
143. Юнацький О. В. Висновок експерта як процесуальне джерело доказів. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 483-490. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2015_1_67
144. Явор О. А. Недійсний шлюб як дефектний юридичний факт. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 6. С. 116–119.
145. Янева Р.Р. Особенности рассмотрения судами дел, связанных с наследованием: дис... канд. юрид. наук: 12.00.15. М., 2009. С. 174.
146. Верещінська І. В. Предмет доказування у справах щодо спадкування. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. Київ, 2015. С.18.
147. Ясинюк М. М. Проблеми усиновлення, які можуть виникнути у цивільному процесі. Бюл. М-ва юстиції України. 2007. № 7. С. 69.

Тема 3

1. Бичкова С. С. Зустрічний позов як цивільна процесуальна форма захисту інтересів відповідача. Вісник Верховного суду України. 2010. № 10 (122).

2. Білоусов Ю. Право на пред'явлення групового позову. Право України. 2015. № 9. С. 56–62.
3. Білоусов Ю. В., Іванов С. О. Проблемні питання визначення відповідача у справах про стягнення коштів державного бюджету. Університетські наукові записки. 2013. № 4 (48). С. 82–109.
4. Білоусов Ю. В. Механізм групового позову як чинник модернізації процесуального законодавства України та адаптації до європейських стандартів. Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України : зб. наук. пр. за заг. ред. В. І. Короля. К. НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2015. С. 251–274.
5. Бойко В. Б. Забезпечення доступу до правосуддя на стадії пред'явлення позову. Форум права. 2016. № 2. С. 11–17.
6. Бородін М. Позовна форма захисту права в судочинстві по звільненню майна від арешту. Право України. 1992. № 2. С. 10-14.
7. Братель О. Категорії «позов» і «позовна заява» як складові цивільних процесуальних юридичних фактів. Підприємство, господарство і право. 2016. № 2
8. Буркацький Л.К. Складання процесуальних документів на захист прав та інтересів громадян: коментарі, позовні заяви, скарги: навч. Посібник. К. Юрінком, 2002. С. 288.
9. Кохановський В. Колективний позов у сфері туризму (цивільний аспект). Право України. 2015. № 9. С. 63-70.
10. Кравчук В. Тактика цивільного процесу: захист проти позову. Підприємство, господарство і право. 2002. № 8.
11. Кузнецова Н. Громадянське суспільство і захист порушених прав численних груп у порядку масового позову. Право України. 2015. № 9. С. 44-48.
12. Маан Б. Колективні позови в Європі. Право України. 2015. № 9. С. 13-17
13. Майданик Р. Впровадження масового позову в право України: поняття, модель і сфера застосування. Право України. 2015. № 9. С. 49-55.
14. Майстренко Л. Груповий позов у Швеції: загальна характеристика за законом. Право України. 2015. № 9. С. 38-43.
15. Непочатих В. Відкриття впровадження у справах, що виникають із трудових правовідносин: окремі аспекти. Підприємство, господарство і право. 2013. № 1. С.27-30.
16. Новели цивільного процесуального кодексу України : матер. кругл. столу (Одеса, 26 березня 2018 р.) за заг. редакцією д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої. Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса. Фенікс, 2018. С. 112.
17. Норкус Р. Колективний позов у Литві. Право України. 2015. № 9. С. 28-37.
18. Регіцці Г. Групові позови в Італії. Право України. 2015. № 9. С. 18-27/
19. Романюк Я. М., Майстренко Л.О. Масовий позов: загальна характеристика, зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні. Вісник Верховного Суду України. 2015. №3. С. 35-47.
20. Сапунков В. Форма і зміст позовної заяви прокурора. Радянське право. 1981. № 11. С. 43-46.
21. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право, 2016. С. 848.
22. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві : монографія. Х. Слово, 2015. С. 281.
23. Штефан О. Позови про присудження у справах, що виникають із авторсько-правових відносин. Підприємство, господарство і право. 2015. №3. С. 20.
24. Ярема А.Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 3 (67). С. 24-29.

Тема 4

1. Андрієвська Л.О., Чернобук В.В. Законодавче обґрунтування часового обмеження проведення судових дебатів. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 6. С. 72-74.
2. Бартовщук О. Судовий розгляд у розумні строки: мрії чи реальність. Право України. 2006. № 7. С. 46-48.
3. Батожська О. Проблеми виконання мирових угод у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 3. С.49-55
4. Білоусов Ю.В. Судовий розгляд цивільної справи: методичний посібник. Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2000. С.78.
5. Бобко В. Окрема ухвала в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 4.
6. Богунов В. Протоколювання та звукозапис: співвідношення функцій. Підприємництво, господарство і право. 2003. № 6. С. 108-112.
7. Бобрик В. Перспективи спрощення в Україні судового розгляду цивільних і господарських справ із невеликою ціною позову в контексті європейського досвіду. Підприємництво, господарство і право. 2015. №3. С. 11 -19.
8. Бобрик В. Спрощення судового розгляду справ з невеликою ціною позову: Європейський досвід і перспективи в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 4 – 10.
9. Бондаренко Н. Л. Окремі аспекти адаптації цивільного процесуального законодавства України до стандартів ЄС. Приватне право і підприємництво. Збірник наук. праць. Вип. 4, 2004. К. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук, 2005. С. 145-148.
10. Бондаренко Н.Л. Завдання стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду. Вісник Київського національного університету. 2004. № 60-62. С. 34-36.
11. Бондаренко Н.Л. Мета стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. № 3-4(7-8).
12. Бондаренко Н.Л. Підготовка цивільних справ до судового розгляду як обов'язкова процесуальна стадія. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. № 1(5).
13. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Окремі питання правового регулювання підготовки цивільних справ до судового розгляду за новим Цивільним процесуальним кодексом України. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2006. № 1 (17). С. 103-107.
14. Буга В. Розумний строк розгляду справ у цивільному судочинстві України. Підприємництво, господарство і права. 2012. № 1
15. Гарієвська М. Б. Відеоконференція в цивільному процесі: проблемні питання. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип.14, 2015 р. Редкол. Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної Академії правових наук України, 2015. С. 59-62.
16. Гарієвська М. Б. Електронне судочинство: питання модернізації цивільного процесуального законодавства України у контексті регіональних правових трансформацій. Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України. Збірник наукових праць За заг. ред. В.І. Короля. К. НДІ приватного права та підприємництва імені Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України України. 2015. С. 274-291.
17. Гариєвская М. Б. Некоторые вопросы осуществления дискреционных полномочий судом при обеспечении иска. Электронный научный журнал "Наука.Общество.Государство". 2013. № 4.
18. Гарієвська М. Б. Питання класифікації дискреційних повноважень суду у цивільному судочинстві. Університетські наукові записки. 2012. № 4 (44). С. 169-176.
19. Гарієвська М. Б. Проблемні питання визнання мирової угоди в Україні та Німеччині. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 10, 2011 р. Редкол.:

- Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. К. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2011. С. 207-209.
20. Гнатенко А. В., Луспенник Д. Д. Деякі особливості застосування судами заходів забезпечення позову при розгляді цивільних справ. Вісник Верховного Суду України. 2009. № 5. С. 42-48.
  21. Головка К. Спірні питання порядку розгляду заяв про забезпечення позову в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 24-32.
  22. Грицаєнко Л. Р. Забезпечення фіксування судового процесу технічними засобами як один з аспектів українсько-канадської співпраці. Вісник Верховного Суду України. 2002. № 3. С. 61-64.
  23. Даниляк А.В. Медіація як новітній засіб вирішення сімейних спорів. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 3. С. 56-58.
  24. Дроздов О. Зупинення провадження у справі у зв'язку зі зверненням до Конституційного Суду України. Право України. 2001. № 12. С. 132
  25. Жилінкова І. В. Деякі проблеми застосування норм Сімейного кодексу України в судовій практиці. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2006. № 3-4 (19-20). С. 101-107.
  26. Зіньков В.І. Пропозиції щодо визначення критеріїв нормування навантаження суддів при розгляді цивільних та адміністративних справ. Вісник Верховного суду України. 2011. № 5 (129).
  27. Каламайко А. Ю. Електронні технології в цивільному процесі: постановка проблеми справах. Університетські наукові записки. 2013. № 1. С.159-166.
  28. Коваленко О. Цивільний процес: проблеми документального закріплення ходу судового розгляду. Право України. 1998. № 8.
  29. Константий О.В. Суддівський імунітет як гарантія об'єктивного і неупередженого правосуддя в державі. Вісник Верховного суду України. 2010. № 1 (113).
  30. Короєд С. О. Врегулювання спору як самостійне завдання цивільного судочинства за проектом нової редакції ЦПК України: вплив інституту врегулювання спору за участю судді на ефективність цивільного процесу. Судова апеляція. 2017. № 3 (48). С. 79-88
  31. Короєд С. О. Накладення арешту на майно та заборона дій щодо його відчуження як заходи забезпечення позову в цивільному процесі. Судова апеляція. 2009. № 1. С. 82-91.
  32. Кравцов С. Дослідження та оцінка письмових доказів як невід'ємна частина права на справедливий судовий розгляд. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 10. С. 9-15.
  33. Кравчук В. Тактика цивільного процесу: затягування розгляду справи. Підприємництво, господарство і право. 2002. № 9.
  34. Кривенко В. Аудіозапис судових засідань — можливість змінити фіксування судового процесу. Право України. 2002. № 5.
  35. Кройтор В. Судове провадження за масовими позовами: пропозиції з удосконалення українського законодавства у світлі досвіду країн Європейського Союзу. Право України. 2015. № 9. С. 71-78.
  36. Лічман Л. Г. Підвищення ефективності правозастосування в контексті строків розгляду цивільних справ. Вісник Верховного Суду України. 2009. № 3. С. 43-48.
  37. Луспенник Д. Значення стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду. Право України. 2006. № 11. С. 56-62.
  38. Майка М. Новеллы законодательного регулирования процедуры исполнения определений суда об утверждении мирового соглашения в гражданском процессе Украины. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 1. С. 22-26.
  39. Мурадян Э.М. О Судебных ходотайствах. Государство и право. 2006. № 6. С. 33-42.
  40. Немеш П. Ф. Дослідження письмових доказів особистого характеру в цивільному процесі. Форум права. 2015. № 4. С. 201–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
  41. Немченко О. І., Боєва О. С. Забезпечення розгляду справ у розумні строки. Судова апеляція. 2011. № 2.

42. Погорецький М.А., Сліпченко В.І. Складні питання, що виникають при призначенні судово-психіатричної експертизи. Вісник Верховного суду України. 2010. № 8 (120).
43. Поліщук Н. Провадження у справі до судового розгляду в цивільному процесі України: порівняння із зарубіжним досвідом. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 5
44. Примак В. Забезпечення позову. Юридичний вісник України. 2002. № 35 (375).
45. Притика Ю. До питання про сутність процесуальних договорів (угод). Право України. 2014. № 2. С. 197-210.
46. Рабінович П. М., Рабінович А. І., Ратушна Б. Належне доказування як елемент права на справедливий судовий розгляд у судовому праві України (в світлі європейських стандартів). Право України. 2015. № 3. С. 87-97.
47. Роботинська В. О. Поняття та сутність "гласність цивільного процесу". Форум права. 2015. № 1. С. 275–282.
48. Сердюк В. В. Змагальність сторін як засада судочинства в Україні. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 2 (29). С. 85-93.
49. Смуригін О. О. Проблеми з оцінкою доказів у судовому засіданні. Вісник Верховного Суду України. 2010. № 10. С. 36-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2010_10_8
50. Стефанюк В., Богданов Л., Попов Ю. Організаційно-правові засади аудіо фіксування судового процесу. Право України. 2002. № 4. С. 12-16.
51. Стефанюк В.С., Клімашевська Ю. А. Інформаційні технології в діяльності Верховного Суду України. Вісник Верховного Суду України. 2001. № 4.
52. Стефанюк В.С., Лукашкова Н. П. Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Вісник Верховного Суду України. 2001. № 2 (24). С. 36-38.
53. Тертишніков В. Підготовка цивільних справ до судового розгляду. Вісник Академії правових наук України. 2006. № 2 (45). С. 149-153.
54. Тимошук І. Судовий виклик. Юридичний вісник України. 2002. № 23 (363).
55. Ткаченко М. О. Зміни у позові, мирова угода та судові рішення: переваги і недоліки. Судова апеляція. 2017. № 3 (48). С. 111- 118.
56. Ткаченко М. Мирова угода як складова частина переговорного процесу : матеріальні та процесуальні основи. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 8. С. 51-55.
57. Ткачук А. Внутрішнє переконання судді як метод і результат оцінки доказів у цивільному процесі .Підприємництво, господарство і право. 2016. № 2
58. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 5
59. Трач О. М. Поняття зупинення провадження у справі в цивільному процесі. Університетські наукові записки. 2015. № 3 (55). С. 42-50.
60. Турчин-Кукаріна І. Визначення змісту та обсягу цивільно-процесуального оціночного поняття «розумний строк». Право України. 2012. № 7. С. 294 — 302.
61. Узагальнення практики розгляду судами деяких питань пов'язаних із відновленням втраченого судового провадження, у тому числі на тимчасово окупованій території і в зоні АТО. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2017. № 2 (35). С. 67 – 119.
62. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право, 2016. С. 848.
63. Цюра Т. Проблеми фіксування цивільного процесу технічними засобами. Підприємництво, господарство і право. 2002. № 7.
64. Шевчук П.І. Організаційно-правові аспекти забезпечення ефективності цивільного процесуального законодавства. Вісник Верховного Суду України. 2001. № 3 (25). С. 18-22.
65. Якименко О. Мета і процесуальне оформлення підготовки цивільних справ до судового розгляду. Право України. 2003. № 12. С. 117-119.
66. Якименко О. Особливості підготовки цивільних справ до судового розгляду з участю іноземного елемента. Право України. 1998. № 7.
67. Якименко О. Підготовка аліментних справ до судового розгляду (судово-теоретичні аспекти). Право України. 1999. № 8. С. 41-47.

68. Якименко О. Підготовка справ до судового розгляду (процесуальне оформлення). Право України. 1997. № 12.
69. Якименко О. Процесуальна форма стадії підготовки цивільної справи до судового розгляду. Право України. 2001. № 9. С. 50-53.
70. Якименко О.О. Підготовка справ окремого провадження до судового розгляду. Вінниця, 1999.
71. Ярема А.Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 4 (68). С. 37-43.
72. Ярема А.Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 9 (73). С. 20-29.
73. Ярема А.Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства. Вісник Верховного Суду України. 2006. № 10 (74). С. 22-30.

Тема 5

1. Андронов І. В. Питання класифікації рішень суду в цивільному процесі України. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2006. № 3-4 (19-20). С. 204-207.
2. Андронов І. В. Сутність рішення суду в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 11. С. 5-9.
3. Видача копій рішень сторонам. Юридична Україна. 2003. № 10. С. 92.
4. Гарієвська М. Б. Дискреційні повноваження щодо усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 12, 2013 р. Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної Академії правових наук України, 2013. С. 71-75.
5. Дем'янова О. В. Властивості законної сили ухвал суду першої інстанції. Часопис Київського університету права. 2005. № 4. С. 176-179.
6. Колотілова І. Необгрунтованість судових рішень в цивільному процесі України. Юридичний вісник. 2014. № 12. С. 234-239.
7. Луспенік Д. Д. Законність, обгрунтованість і справедливість судового рішення — основні чинники авторитету судової влади (коментар). Вісник Верховного суду України. 2010. № 1 (113).
8. Ляшенко Р.Д., Власюк М.В. Презумпція законності судового рішення. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2013. № 3. С. 19-24.
9. Маляренко В. Т. Обов'язковість рішень суду як одна з основних конституційних засад судочинства: Пробл. судово-правової реформи України. Вісник Верховного Суду України. 1999. № 3 (13). С. 40-44.
10. Самолюк Ю. М. Судове рішення в цивільному процесі: спірні питання. Судова апеляція. 2009. № 1. С. 91-99.
11. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 3. С. 117-119.
12. Свірневська М. Порівняльна характеристика судового наказу, судового рішення та виконавчого напису нотаріуса. Підприємництво, господарство і право. 2005. № 4. С. 42-44.
13. Святогор О. Чи завжди рішення обов'язкове до виконання. Юридичний вісник України. 2002. № 32 (372). С. 14.
14. Фазікош Г. Щодо розширення логічного змісту поняття законності судового рішення. Право України. 2001. № 12.
15. Фазікош Г. Юридична та соціальна природа судового рішення в цивільному судочинстві: сучасні наукові погляди. Право України. 2001. № 3. С. 57-60.
16. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право, 2016. С. 848.

17. Шевченко М. Судове рішення про негайне поновлення на роботі незаконно звільненого працівника: яким йому бути? *Право України*. 1997. № 12.
18. Шиманович О. До питання про законну силу ухвал суду першої інстанції в цивільному процесуальному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 3. С. 112-116.
19. Шиманович О. Законна сила судового рішення. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 10. С. 98-102.
20. Шумська Н. Л. Спірні питання викладу вступної частини рішення суду у цивільній справі. *Вісник Верховного суду України*. 2016. № 2. С. 42-46.
21. Ягодинський В. Правове значення преюдиціальності. *Право України*. 2004. № 4. С. 80-82.
22. Якимчук С. А. Законная сила и исполнимость судебного решения. *Проблемы законности*. X. 2012. Вып. 121. С. 256-264.
23. Ярема А.Г., Двиденко Г. І. Новели цивільного судочинства. *Вісник Верховного Суду України*. 2006. № 10 (74). С. 22-30.

Тема 6

1. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник за загальною ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. К. Алерта, 2016. С. 814.
2. Алексеева Н. С. Відшкодування шкоди, завданої відповідачу внаслідок ужиття судом заходів забезпечення позову. Право і суспільство. 2017. № 5. Частина 1. С. 49-56.
3. Ахмач Г. М. Розгляд справ у судах апеляційної й касаційної інстанцій: теоретичні питання й практика застосування цивільного процесуального законодавства. Юридичний журнал. 2013. №4. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3969>
4. Балюк М. І., Луспеник Д. Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції. Х. Харків юридичний, 2008. С. 708. (Серія «Судова практика»).
5. Батрин О. В. Суб'єкти апеляційного оскарження судового рішення в цивільній справі. Форум права. 2013. № 1. С. 47-52. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13bovncr.pdf>
6. Батрин О. В. Доповнення та зміна апеляційної скарги у цивільному судочинстві України. Університетські наукові записки. 2013. № 3 (47) С. 217-223.
7. Батрин О. В. Об'єкт і предмет апеляційного оскарження рішення в цивільній справі. Південноукраїнський правничий часопис. 2012. № 4. С. 85-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2012_4_31
8. Батрин О. В. Приєднання до апеляційної скарги в цивільному судочинстві України. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. Випуск 682. Правознавство. С. 86-90.
9. Берестова І. Е. Конкуренція фундаментальних прав осіб у цивільному процесі: роль рішень Конституційного Суду України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 14-21.
10. Бичкова С. С. Перегляд та оскарження заочного рішення в цивільному процесі України: проблеми теорії та практики. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2017. № 4(37). С. 155-163.
11. Бичкова С. С. Правовий статус учасників цивільної справи (у контексті новел процесуального законодавства України). Право України. 2018. № 10. С. 114–128.
12. Білоусов Ю. В. Судові витрати як складова доступності правосуддя. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2005. № 3 (15). С. 66-71.
13. Бобко В. Окрема ухвала в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 4.
14. Бобрик В. Спрощення судового розгляду справ з невеликою ціною позову: Європейський досвід і перспективи в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 4 – 10.
15. Бобровник О. Зловживання процесуальними правами в цивільному процесі. Право України. 2008. №7. С. 27-30.
16. Богатир В. Практика: вибачте за запізнення. Юрист. 2012. № 7 URL: <http://jurist.ua/?article/204>
17. Бонтлаб В. Особливості правового статусу прокурора у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 11-15.
18. Борисова Е. А. Апелляция в гражданском (арбитражном) процессе. Издание второе, исправленное и дополненное. М. Городец, 2000. 288 с.
19. Бородін М. Перегляд цивільних справ у порядку апеляції. Право України. 2004. № 8. С. 71-75.
20. Бородін М. М. Інститут апеляційного перегляду рішень у цивільних справах: сучасний стан, перспективи розвитку та вдосконалення. Вісник Верховного суду України. 2012. № 5 (141).

21. Бородін М. М. Оскарження і розгляд цивільних справ у порядку апеляції (судова практика). Судова апеляція. 2005. № 1. С. 111-120.
22. Бородін М. М. Проблемні питання апеляційного оскарження судових рішень за новим Цивільним процесуальним кодексом України. Судова апеляція. 2006. № 1(2). С. 76-79.
23. Бортник О. Г. Процесуальні угоди як елемент договірному способу правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Проблеми цивільного права та процесу : тези доп.учасників наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті О.А.Пушкіна, Харків, 24 травня 2019 р. Харків. ХНУВС, 2019. С. 126-130.
24. Бортник Ю. М. Історичний розвиток апеляційного провадження. Судова апеляція. 2006. № 1(2). С. 124-135.
25. Бортник О. Г. Мирова угода на стадіях перегляду судових рішень. Форум права. 2009. № 2. С. 63-69.
26. Борщевська О.М. Процесуальні строки при перегляді актів господарських судів. Правова держава. 2015. № 19. С. 74-79.
27. Борщевська Г. Е., Чорнооченко С. І. Перегляд заочного рішення та його оскарження: недоліки правового забезпечення та шляхи їх усунення. Журнал східноєвропейського права. 2015. № 15. С. 44-50.
28. Буга В. В. Критерії класифікації процесуальних строків на види в цивільному судочинстві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. №4.
29. Буряк Я. Я. Поновлення строків місцевим державним адміністраціям на апеляційне оскарження судових рішень у господарському процесі: судова практика. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. 2017. Вип. 43(1). С. 146-149. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_43\(1\)_38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_43(1)_38)
30. Бутенко І. О. Прокурор як суб'єкт цивільно-процесуальних правовідносин. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2016. № 1. С. 45-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2016_1_9
31. Бутрин-Бока Н., Чорний А. Мирова угода: новели національного цивільного процесуального законодавства. Актуальні проблеми правознавства. 2018. Вип. 4. С. 159-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2018_4_30
32. Василюк С., Ломоносова О. Застосування аналогії в цивільному процесі. Право України. 2002. № 3. С. 135-137
33. Вегеле І. Адвокатська монополія: європейський досвід. Право України. 2016. № 7. С. 56-63.
34. Великорода О. М. Скасування та оскарження заочного рішення. Вісник Академії адвокатури України. 2011. Число 3. С. 45-50.
35. Верес І. Правове регулювання електронних підписів. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 11-15.
36. Виприцький А. О. Слідчий або змагальний цивільний процес у контексті збирання та дослідження доказів. Право і суспільство. 2017. № 2. Частина 2. С. 34-38.
37. Витяг з узагальнення судової практики щодо вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України (ст. 377-1 ЦПК України). Вісник Верховного суду України. 2017. № 2 (198). С. 29-46.
38. Воробель У. Б Відкликання апеляційної скарги та залишення її без розгляду: проблемні аспекти їх співвідношення. Право України. 2015. № 3. С. 159-168.
39. Воробель У. Б. Застосування інституту залишення заяви без розгляду на стадії апеляційного перегляду судових рішень. Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". 2012. №2(6). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12vuepsr.pdf>.
40. Гапонов А. В. Компетенція та повноваження судів у системі судової влади України (на прикладі судів апеляційної інстанції). Вісник Маріупольського державного університету. Серія. Право. 2019. Вип. 18. С. 23-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_pr_2019_18_5
41. Гарієвська М. Б. Окрема ухвала в цивільному процесі: проблемні питання. Приватне право і підприємництво. 2016. Вип. 15. С. 34-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2016_15_10

42. Гетманцев М. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система: реальність і виклики сьогодення. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С.179-183.
43. Гнатенко А. В., Луспеник Д. Д. Повноваження апеляційного суду при перегляді рішення суду: теоретичні та практичні спірні питання. Вісник Верховного Суду України. 2008. № 12. С. 38-45.
44. Головка К. Спірні питання порядку розгляду заяв про забезпечення позову в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 24-32.
45. Горещький О. В. Процедури примирення в цивільному судочинстві. Київ. Логос, 2019. С. 152.
46. Горещький О. В. Примирні процедури в цивільному судочинстві: європейські правові традиції. Судова апеляція. 2016. № 3. С. 101-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_3_13
47. Грабовська О. Реформування законодавчого регулювання сфери цивільного процесуального доказування. Evropsky politicky a pravni diskurz. 2018. Vol. 5, Iss. 5. С. 138-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2018_5_5_23
48. Грабовська О. Специфіка формування предмет доказування в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 3
49. Гузе К. А. Реалізація права на оскарження прокурором судових рішень у контексті міжнародних стандартів. Університетські наукові записки. 2013. № 3. С. 501-507. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_70
50. Гузь Л. Е. Методические рекомендации по практическому применению апелляционного и кассационного производства в судебной практике в свете нового законодательства. Харьков юридический. 2001. № 7. С. 64. (Настольная книга судьи).
51. Гулик А. Г. Шлях становлення та розвитку процедур примирення в цивільному судочинстві. Часопис Київського університету права. 2019. № 3. С. 149-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2019_3_27
52. Гулик А. Г. Історія становлення та розвитку процедур підготовки цивільних справ до судового розгляду. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2019. Вип. 85. С. 133-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2019_85_11
53. Гусаров К. Апелляционное производство в судах гражданской юрисдикции. Підприємництво, господарство і право. 2003. № 7. С. 37-40.
54. Гусаров К. В. Допуск до оскарження судових рішень як процесуальний фільтр у цивільному процесі. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія. Право. 2013. № 1082, вип. 16. С. 183-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2013_1082_16_47
55. Гусаров К. В. Підстави відмови у відкритті апеляційного та касаційного провадження: проблеми та перспективи розвитку. Університетські наукові записки. 2012. № 4 (44). С. 96-100.
56. Гусаров К. В. Про допуск до оскарження судових рішень у цивільних справах. Університетські наукові записки. 2012. № 1.
57. Гусаров К. В. Этапы развития апелляционного производства в гражданском процессе Украины. Гражданское судопроизводство в изменяющейся России: междунауч.-практ. конф (14-15 сентября 2007 г.). под. ред. д.ю.н., проф. О. В. Исаенковой. Сборник. Саратов. изд-во «Научная книга», 2007. С. 60-67.
58. Гусаров К. В. Законодавчі ініціативи змін апеляційного провадження цивільного судочинства: основні новели. Право України. 2017. № 8. С. 76-82.
59. Гусев О. Ю. Правові презумпції та оцінка достовірності електронних доказів у цивільному процесі. Правова держава. 2019. № 35. С. 61-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2019_35_9
60. Гусев О. Ю. Проблеми визначення оригіналу електронного доказу в цивільному процесі України. Проблеми законності. 2019. Вип. 147. С. 97-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2019_147_11
61. Гусев О. Ю. Проблеми визначення поняття електронних доказів на прикладі Цивільного процесуального кодексу України. Молодий вчений. 2019. № 6(1). С. 124-128.

URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_6(1)_28)

62. Даниляк Ю. В. Оскарження в апеляційному порядку рішення суду особами, які не брали участі у справі. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 2. С. 96-98.
63. Дем'янова О. В. Заява про апеляційне оскарження: окремі питання правового регулювання. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2005. № 4 (16). С. 114-116.
64. Дем'янова О. В. Оскарження ухвал в цивільному судочинстві: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2008. С. 16.
65. Дем'янова О. В. Повноваження суду апеляційної інстанції по скасуванню судових рішень в цивільному судочинстві та підстави їх застосування. Форум права . 2010. № 4. С. 274-280. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
66. Дем'янова О. В. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження. Судова апеляція. 2006. № 3 (4). С. 22-26.
67. Дем'янова О. В. Окремі аспекти визначення моменту початку цивільного процесу. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія. Юридичні науки. 2019. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2019_2_5
68. Дмитрієв С. М. Поняття й елементи цивільного процесуального статусу заявника в справах окремого провадження. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ . 2018. № 1. С. 231-241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2018_1_21
69. Дрейзіна Д., Міняфасва Є. Підтвердження повноважень адвоката у цивільному судочинстві. Юридична Україна. 2008. № 5. С. 92-95.
70. Дрогозюк К. Б. Доказування у цивільному процесі України та Франції. Монографія. Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Одеса. Фенікс, 2019. С. 236.
71. Дрогозюк К. Б. Повноваження омбудсмена в доказуваннях у цивільному процесі України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. №16. Том 2.
72. Дунас Т. Участь прокурора у провадженні цивільних справ апеляційною інстанцією: теоретичні та практичні аспекти. Юридичний журнал. 2006. № 2.
73. Євтушенко О. І. Апеляційний розгляд справ за клопотанням про визнання рішень іноземних судів на території України. Судова апеляція. 2006. № 3. С. 27-42.
74. Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти. Право України. 2004. № 2. С. 16-21.
75. Жилин Г. А. Апелляция и кассация в системе гражданского процесса. Российский ежегодник гражданского и арбитражного процесса. 2005. № 4. С. 124-134.
76. Заботін В. Право на правову допомогу як мінімальний стандарт доступності цивільного судочинства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 8-12.
77. Заварза Т. В. Повноваження судів апеляційної інстанції у випадку прийняття нових доказів від сторін у цивільній справі. Слово Національної школи суддів України. 2019. № 1. С. 121-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2019_1_12
78. Зейкан Я. П. Підготовка адвоката до цивільного процесу : практ. посіб. Нац. асоц. адвокатів України, Рада адвокатів України. Харків. Фактор, 2017. С. 173.
79. Ізарова І. Реформа цивільного процесу в Україні: новели позовного провадження. Право України. 2017. № 8. С. 33-34.
80. Ізарова І. О. Європейський досвід та перспективи запровадження системи автоматизованого арешту коштів в цивільному процесі України. Право і суспільство. 2016. № 3(1). С. 52-58. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_3\(1\)_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_3(1)_12)
81. Ілюпол І. М. Об'єкти апеляційного оскарження судових рішень. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Одеса, 18 жовтня 2018 року) У 2-х т. Т. 2. відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса. Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 619-624.
82. Ілюпол І. М. Правова природа інституту апеляційного оскарження рішень суду першої інстанції. Актуальні проблеми держави і права. 2011. С. 388-392. URL: <http://www.apdp.in.ua/v58/60.pdf>

83. Кайдашев Р. П. Загальна характеристика структури апеляційного провадження в адміністративному судочинстві України. Право і суспільство. 2016. № 1. С. 155-159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_1_28
84. Кайдашев Р. П. Процесуальний порядок перегляду судових рішень судом апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві України. Наше право. 2016. № 1. С. 53-57.
85. Капустинський В. А., Волкова І.В. Теоретичні основи судового правозастосування Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 5 (32). С. 84-93.
86. Кармаза О., Кушерець Д. Експерт із питань права в судовому процесі: новели законодавства України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 10. С. 32-36.
87. Кашперський Р. В. Докази в справах окремого провадження. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 26-29.
88. Кір'якова Н. П., Хараджа Н.В. Деякі аспекти необхідності вдосконалення положень Закону України «Про судовий збір». Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2015. № 3 (24). С. 113-121.
89. Ковтун Н. Н., Александров А. С. Апелляционное производство в уголовном процессе России: проблемы и решения. Государство и право. 2001. № 3. С. 38-45.
90. Колосов Р. Перегляд заочного рішення (процесуальні аспекти). Підприємництво, господарство і право. 2009. № 1. С. 25-27.
91. Колотило О. О. Судова апеляція: реаліність і перспективи. Судова апеляція. 2009. № 3. С. 112-114.
92. Колотілова І. Необґрунтованість судових рішень в цивільному процесі України. Юридичний вісник. 2014. № 12. С. 234-239.
93. Комасюк І. Незаконне позбавлення дієздатності на підставі психічного захворювання. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 5. С. 41-46.
94. Короєд С. О. Доказове значення пояснень учасників справи за новим Цивільним процесуальним кодексом України. Судова апеляція. 2019. № 3. С. 21-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_3_5
95. Короєд С. О. Порушення норм процесуального права як причина "правильного" вирішення цивільної справи. Держава і право. Серія. Юридичні науки. 2019. Вип. 84. С. 97-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2019_84_10
96. Короленко В. М. Імплементация міжнародних стандартів регулювання процедур оскарження у цивільному та господарському процесуальних кодексах України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 172-176.
97. Короленко В. Апеляційне оскарження ухвал, постановлених у провадженні за нововиявленими обставинами в цивільному судочинстві. Юридична Україна. 2013. № 5. С. 75-80.
98. Корчевий Г. В. Право на оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку. Судова апеляція. 2006. № 1. С. 23-29.
99. Костюченко О. Ю. Історія зародження та розвитку інституту апеляційного оскарження судових рішень на території України. Судова апеляція. 2006. № 2. С. 107-124.
100. Кот О. Механізми забезпечення єдності судової практики як гарантія захисту суб'єктивних цивільних прав. Право України. 2016. № 10. С. 108-115.
101. Коцюрuba А. П. Особливості цивільного процесуального правового статусу відповідача. Підприємництво, господарство і право. 2019. №9 С. 16-21.
102. Кройтор В. А. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду. Право і Безпека. 2009. № 1. С. 198-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_1_39
103. Круковес В. В. Проблемні питання стягнення штрафу за зловживання процесуальними правами в цивільному судочинстві України. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2019. № 19. С. 84-90.
104. Куцик К. Заходи процесуального примусу, які застосовуються до порушників порядку в залі судового засідання. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 13-23.

105. Лемик Р. Спеціальні права сторін у цивільному процесі України. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2019. Вип. 69. С. 99-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2019_69_12
106. Лобода Ю. Про обмеження конституційного права на оскарження судових ухвал у цивільному та господарському процесі. Юридичний журнал. 2006. № 2.
107. Лузан Т. Л., Ситик С.В. Здійснення права на апеляційне оскарження судового рішення у господарських судах. Вісник Верховного суду України. 2012. № 11. С. 37-40
108. Луспенник Д. Внутрішнє переконання судді як елемент оцінки доказів. Юридичний вісник України. 2006. №43.
109. Луспенник Д. Д. Самоконтроль суду першої інстанції у цивільному процесі: правова регламентація та потреба удосконалення і розширення. Судова апеляція. 2009. № 3. С. 58-60.
110. Мармаш В. Я. Межі здійснення права на апеляцію в кримінальному судочинстві України. Вісник Верховного суду України. 2010. № 2 (114).
111. Мармаш В. Я. Подання апеляції на судові рішення, що не підлягають самостійному оскарженню, як підстава для відмови у прийнятті її до розгляду. Вісник Верховного суду України. 2009. № 9 (109).
112. Маруніч Г. «Затягування цивільного процесу» та «зловживання цивільними процесуальними правами»: співвідношення понять. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 9. С. 13–18.
113. Мельник Я. Я. Форма судового засідання як елемент режиму цивільної процесуальної безпеки при здійсненні цивільного судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Серія Право. Випуск 36. Том 1. С. 118-123.
114. Мірошников І. Ю., Козлова Г. Р. Апеляційне провадження в Україні: історія та сучасність. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 64. С. 248-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2019_64_31
115. Морозова С. Окрема ухвала суду: нові підходи до правового регулювання у цивільному судочинстві. Право України. 2017. № 8. С.65-75.
116. Навроцька Ю. Конкуренція способів оскарження заочного рішення в цивільному процесі України. Підприємництво, господарство і право. 2007. №6. С.57-61.
117. Навроцька Ю., Угриновська О. Тенденції електронізації цивільного судочинства України. Право України. 2017. № 8. С. 130-138.
118. Навроцька Ю. Оскарження заочного рішення за новим ЦПК України. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XII регіональної науково-практичної конференції. 9-10 лютого 2006 р. Львів. Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. С.223-225.
119. Навроцька Ю. В. Процедурні особливості реалізації права пільгового оскарження заочного рішення. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Збірник наукових праць. Головний редактор В.Л.Ортинський. Львів, 2007. Вип. 2. С.111-121.
120. Наказне провадження в цивільному процесі: монографія. За заг. ред. В. І. Бобрика. К. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2011. С. 203.
121. Наумчук М. І. Узагальнення судової практики розгляду цивільних справ у апеляційному порядку. Судова апеляція. 2006. № 4(5). С. 150-169.
122. Негода О. Розмежування судових юрисдикцій у справах про захист прав та законних інтересів дитини (за матеріалами судової практики). Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 50-53.
123. Никифорчук М.І. Часові дефініції у процедурах щодо перегляду господарських справ. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. Том 30 (69). № 5. С. 100-105.

124. Ніколенко Л. Інститут перегляду судових рішень в апеляційному провадженні в умовах реформування господарського судочинства. Юридичний вісник. 2017. № 1. С. 72-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2017_1_14
125. Ніколенко Л. М. Порівняльна характеристика апеляційного провадження в господарському, цивільному, адміністративному і кримінальному судочинства. Вісник Маріупольського державного університету. 2013. № 5.
126. Перунова О. М. Значення фіксації цивільного судочинства технічними засобами. Право і суспільство. 2017. № 5. Частина 2. С. 91-94.
127. Перунова О. М. Фіксування судового процесу. Право і суспільство. 2017. № 3. Частина 1. С. 70-75.
128. Петровський А. Фахівець у певній галузі знань як суб'єкт доказування в контексті реформи цивільного процесуального законодавства України. Право України. 2017. № 8. С. 57-64.
129. Поляков І. С. Апеляційне провадження в адміністративному судочинстві: проблеми та нові підходи до їх вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Юридичні науки. 2017. Вип. 1(2). С. 50-53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2017_1\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2017_1(2)_14)
130. Прусенко Г. Є. Види процесуальних договорів у цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство та право. 2018. № 12. С. 61-64. URL: <http://pgpjournal.kiev.ua/archive/2018/12/11.pdf>.
131. Ратушна Б. П. Дотримання принципів цивільного процесу України під час розгляду справ у спрощеному позовному провадженні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки. 2018. Вип. 6. С. 217-223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlkau_2018_6_23
132. Рєзнікова М. О. Щодо меж розгляду справи судом апеляційної інстанції. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. Вип. 3. С. 62-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvu_2016_3_16
133. Рожнов О. В. Вдосконалення інституту процесуальних строків: окремі аспекти. Форум права. 2017. № 3. С. 190-198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_3_34
134. Романюк Я. Проблеми розмежування адміністративної та цивільної судової юрисдикції щодо земельних спорів: перспективи розв'язання унаслідок оновлення процесуального законодавства. Право України. 2017. № 8. С. 83-99.
135. Руснак Ю. І. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у цивільному судочинстві: практичний коментар. К. ЦУЛ, 2016. С. 172.
136. Рябченко Ю. Ю. До питання визначення верховенства права як основоположного принципу цивільного судочинства і співвідношення його з принципом законності. Право і суспільство. 2017. № 1 С. 72-76.
137. Сарнавський М. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в господарському судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 2. С. 65-72.
138. Сердюк Л. Р. Окремі питання нормативно-правового забезпечення впровадження електронного судочинства в Україні. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2017. № 1(34). С. 169-180.
139. Скорич О. Особливості процесуального статусу перекладача в цивільному процесі України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 9. С. 47-50.
140. Стефанчук М. Діяльність прокуратури щодо реалізації представницької функції в суді як різновид юридичної діяльності. Право України. 2016. № 9. С. 138-148.
141. Стефанчук М. Законодавчі новели реалізації прокуратурою України функції представництва інтересів громадянина або держави а суді у світлі нового Закону України «Про прокуратуру». Право України. 2015. № 6. С.109-118.
142. Теремецький В. І., Батрин О. В. Порядок і строк апеляційного скасування судового рішення у цивільному процесі України. Право і Безпека. 2013. № 2. С. 189-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2013_2_37

143. Теремецький В. І. Юридичний зміст і структура права апеляційного оскарження рішення. *Право і безпека*. 2014. № 4 (55). С. 219-223.
144. Тимченко П. М. Апеляційне провадження у цивільному процесі: теоретичні аспекти проблеми. *Судова апеляція*. 2006. № 2. С. 73-80.
145. Ткаченко М. Мирова угода як складова частина переговорного процесу: матеріальні та процесуальні основи. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 51-55.
146. Ткачук А. О. Окремі форми зловживання процесуальними правами у цивільному судочинстві / Ткачук А.О. // *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. – 2017. - № 5(38). – С. 141-155.
147. Ткачук А. О. Принцип добросовісності учасників цивільного судочинства та заборона зловживання цивільними процесуальними правами. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 141. С. 94-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2018_141_10
148. Ткачук О. С. Процесуальна роль суду та сторін у здійсненні судочинства: еволюція національної моделі цивільного судочинства та перспективи вдосконалення. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2017. № 3(36). С.127-146.
149. Ткачук А. Зловживання процесуальними правами за проектом нової редакції Цивільного процесуального кодексу України: поняття, ознаки, шляхи протидії. *Право України*. 2017. № 8. С. 205-214.
150. Ткачук О. Спрощене провадження – новела цивільного процесу: правова природа, ознаки, процедура. *Право України*. 2017. № 8. С. 45-56.
151. Ткачук О. Сучасні проблеми і напрямки спрощення судових процедур у цивільному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 5. С. 19-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_5_5
152. Трач О. М. Апеляція — повторний розгляд справи чи перевірка рішень, ухвал суду першої інстанції. *Матеріали ІХ регіональної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні»*. Львів. Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. 2003. С. 308-309.
153. Трач О. М. Дебати в суді апеляційної інстанції: окремі аспекти. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 2 (6). С. 85-91.
154. Трач О. М. Деякі аспекти порушення та вирішення клопотань в суді апеляційної інстанції. *Молодь в юридичній науці: збірник тез доповідей Перших Всеукраїнських осінніх юридичних читань студентів та аспірантів*. Хмельницький, 2002. С. 126-128.
155. Трач О. М. Здійснення права апеляційного оскарження судових рішень в цивільних справах. *Університетські наукові записки*. 2019. № 1,2 (69-70). С. 60–71.
156. Трач О. М. Ознаки апеляційного провадження у цивільному процесі України. *Університетські наукові записки*. 2011. № 2 (38). С. 106–114.
157. Трач О. М. Підготовча частина засідання суду апеляційної інстанції: сутність та значення. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 3-4. С. 132-139.
158. Трач О. М. Право апеляційного оскарження судового наказу та особливості його здійснення. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3 (47). С. 165–170.
159. Трач О. М. Прийняття нових доказів судом апеляційної інстанції. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2006. № 1. С. 134-139.
160. Трач О. М. Розширення обсягу повноважень апеляційних судів у цивільному процесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Випуск 23. Ч. І. Т. 1. Ужгород, 2013. С. 276-280.
161. Трач О. М. Судовий наказ як об'єкт апеляційного оскарження. *Університетські наукові записки*. 2012. № 1 (41). С. 349–354.
162. Трач О. М. Щодо реалізації права на відмову від апеляційної скарги. *Молодь у юридичній науці : Збірн. тез Міжн. наук. конф. молодих учених «П'яти осінні юридичні читання»: У п'яти част. : Част. Четверта*. Хмельницький, 2006. С. 44-47.

163. Туюольцева Я. С. Виключні особливості розвитку інституту усиновлення у вітчизняному цивільному процесуальному праві. Інформація і право. 2019. № 1. С. 135-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2019_1_17
164. Угриновська О. І. Деякі зауваження та пропозиції до постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку». Вісник Львівського університету. 2009. Вип. 48. С. 160-165.
165. Устюшенко С. Витрати на професійну правничу допомогу в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2019. №9 С. 27-31.
166. Ханік-Посполітак Р. Ю. Представництво в цивільному процесі за новим Цивільним процесуальним кодексом України. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2018. Т. 1. С. 50-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2018_1_11
167. Хотинська-Нор О. В. Інститут судових повісток у цивільному судочинстві України. Підприємництво, господарство і право. 2019. №9 С. 32-37.
168. Циб І. В. Історія виникнення і розвитку апеляційного провадження в цивільному судочинстві. Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. 2012. Вип. 7. С. 115-121.
169. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право, 2016. С.848 .
170. Цивільне судочинство. Судова практика. За заг. ред. А. Г. Яреми. К. Юрінком Інтер, 2008. С. 336.
171. Цихоня Д. Право апеляційного оскарження судових рішень особами, які не брали участі у справі. Юридичний вісник. 2013. № 1. С. 160-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2013_1_30
172. Чванкін С. А. Зловживання правом апеляційного оскарження у цивільному судочинстві. URL: <http://kievskiyud.od.ua/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%81-%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B0/%D0%BD%D0%html>
173. Чернушенко Є. А. Апеляційне оскарження в цивільному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». Одеса, 2004. — 22 с.
174. Чернушенко Є. А. Апеляційне оскарження судових рішень у цивільному процесі на українських землях. Судова апеляція. 2005. № 1. С. 84-98.
175. Чернушенко Є. А. Передумови запровадження інституту апеляції у цивільному процесі України. Судова апеляція. 2006. № 1 (2). С. 66-75.
176. Чурпіта Г. В. Новели окремого провадження. Право України. 2018. №10.С. 147-159.
177. Шабалін А. В. Процесуальні питання апеляційного перегляду деяких ухвал у спрощеному цивільному судочинстві. Приватне право і підприємництво.2018. Вип. 18. С. 105-108.
178. Шабалін А. В. Апеляційний перегляд судових рішень у справах наказного провадження. Приватне право і підприємництво. 2016. Вип. 15. С. 79-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppiv_2016_15_21
179. Шаповал М. М. Історико-правовий дискурс розвитку підготовчого провадження в цивільному процесі. Судова апеляція. 2019. № 3. С. 67-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_3_11
180. Шевелуха М. О. Заочний розгляд справи в цивільному провадженні. Підприємництво, господарство і право. 2019. №5. С. 79-82.
181. Шевчук П. І. До питання створення та дії апеляційних судів у судовій системі України. Адвокат. 1998. № 2. С. 5-11.
182. Шевчук П. І. Інститут апеляції: досвід урегулювання в процесуальному законодавстві окремих пострадянських країн. Вісник Верховного Суду України. 2000. № 4 (20). С. 50-55.
183. Штефан А. С. Доказування у цивільному судочинстві: процесуальний, розумовий і пізнавальний аспекти. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2019. № 6. С. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2019_6_6
184. Штефан О. О. Підстави апеляційного оскарження рішення суду особами, які не

брали участі у справі. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 119-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2019_19_27

Тема 7

1. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник; за загальною ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. К. Алерта, 2016. С.814.
2. Алиев Т. Т. Возбуждение производства по пересмотру по вновь открывшимся обстоятельствам решений, определенных суда, вступивших в законную силу. URL: <http://www.lawmix.ru/comm.php?id=1446>
3. Алиэскеров М. А. Кассационное производство по гражданским делам: вопросы теории и практики. М. Норма, 2005. 160 с.
4. Анашкин Г. З. Перлов И.Д. Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам / Г. З. Анашкин, М. Юрид. лит., 1982. С. 80.
5. Андронов І. В. Сутність та значення перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Актуальні проблеми держави і права. 2010. С. 110-115.
6. Ахмач Г. М. Касаційне оскарження як гарантія захисту прав людини. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 59. С. 211-218
7. Ахмач Г. М. Процесуальні особливості перегляду судових рішень Верховним Судом України .Підприємництво, господарство і право . 2011 . N10 . С. 53-56.
8. Ахмач Г. М. Розгляд справ у судах апеляційної й касаційної інстанцій: теоретичні питання й практика застосування цивільного процесуального законодавства. Юридичний журнал. 2013. №4. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3969>
9. Ахмач Г. М. Цивільне процесуальне законодавство в аспекті перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в апеляційній інстанції. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 5. С. 63-66.
10. Балюк М. І. Луспеник Д. Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції. Х. Харків юридичний, 2008. С. 708. (Серія «Судова практика»).
11. Берг О.В. Некоторые проблемы пересмотра арбитражных и гражданских дел по вновь открывшимся обстоятельствам. Арбитражный и гражданский процесс. 2002. № 9.
12. Бичкова С. С. Підстави перегляду Верховним Судом України судових рішень у цивільних справах: законодавчі новели. Вісник Верховного суду України . 2016. №2 (186). С. 28-38.
13. Білоусов Ю. В. Бондаренко-Зелінська Н. Л. , Трач О. М. , Гарієвська М. Б. Право на оскарження рішень суду у зв'язку з винятковими обставинами та особливості його здійснення. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2010. № 2.
14. Бобко В. Окрема ухвала в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 4.
15. Бобко В. Особливості перегляду деяких категорій цивільних справ у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 11 (203). С. 43-46.
16. Боднар С.В., Кузьмін Д.Л., Кузьмін Дм.Л. Особливості касаційного провадження перегляду рішень адміністративного суду за винятковими обставинами. «Молодий вчений». 2018. № 7 (59). С. 223-228.
17. Бондар І. Поняття нововиявлених обставин у цивільному процесі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2010. № 83. С. 80-82.
18. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Дотримання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод при підготовці до судового розгляду справ судом касаційної інстанції. Університетські наукові записки. 2006. № 2 (18). С. 117-123.
19. Бонтлаб В. Особливості правового статусу прокурора у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 11-15.
20. Бородин М. Перегляд судових рішень у касаційному порядку. Право України. 2006. № 7. С. 72-76.

21. Бородін М. М. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами у цивільних справах . Вісник Верховного суду України. 2008. - № 8 (96)
22. Бородін М. М. Проведення у цивільних справах у зв'язку з нововиявленими обставинами (судова практика). Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». 2017. Випуск 27. С.13-20.
23. Бородін М. М. Точка зору: особливості застосування окремих положень інституту перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Актуальні питання цивільного та господарського права. 2009. № 5 (18). С. 103-106.
24. Бортнік О. Г. Мирова угода на стадіях перегляду судових рішень. Форум права. 2009. № 2. С. 63-69.
25. Бутенко І. О. Прокурор як суб'єкт цивільно-процесуальних правовідносин. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2016. № 1. С. 45-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2016_1_9
26. Василина Н. В. Особливості перегляду рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право. гол. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород. Гельветика, 2013. Вип. 21. Т1. Ч.2. С. 171–173.
27. Василюк С., Ломоносова О. Застосування аналогії в цивільному процесі. Право України. 2002. № 3. С. 135-137.
28. Вегеле І. Адвокатська монополія: європейський досвід. Право України. 2016. № 7. С. 56-63.
29. Гаврік Р. О. Властивості судових постанов Верховного Суду України, ухвалених у цивільних справах, що набрали законної сили. Форум права. 2013. № 1. С. 161-166.
30. Гарієвська М. Б. Окрема ухвала в цивільному процесі: проблемні питання. Приватне право і підприємництво. 2016. Вип. 15. С. 34-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prip_2016_15_10
31. Глущенко С. В. Окремі питання касаційної перевірки судових рішень. Вісник Академії адвокатури України. 2009. № 3. С. 93.
32. Головатий С. Рішення Європейського суду з людських прав: «прецедентне право» чи прецедент на практика? Право України. 2016. № 10. С. 70-80.
33. Головка К. Спірні питання порядку розгляду заяв про забезпечення позову в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 24-32.
34. Гордієнко О. Конкретизація права в інтерпретаційній діяльності Верховного Суду України. Юридичний вісник. 2014. № 6. С. 295-300.
35. Горецький О. В. Примирні процедури в цивільному судочинстві: європейські правові традиції. Судова апеляція. 2016. № 3. С. 101-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_3_13
36. Грабовська О. Специфіка формування предмет доказування в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 3
37. Громов Н. А. Возбуждение производства по вновь открывшимся обстоятельствам: Учеб. пособие. Под ред. Г.З. Анашкина. Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1984. С. 44.
38. Громов Н.А. Францифоров Ю.В. Проблема классификации оснований возобновления гражданских дел по вновь открывшимся обстоятельствам. Арбитражный и гражданский процесс. 2001. № 5.
39. Гузе К. А. Реалізація права на оскарження прокурором судових рішень у контексті міжнародних стандартів. Університетські наукові записки. 2013. № 3. С. 501-507. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_70
40. Гузь Л. Е. Методические рекомендации по практическому применению апелляционного и кассационного производства в судебной практике в свете нового законодательства. Харьков юридический. 2001. № 7. С. 64. (Настольная книга судьи).
41. Гусаров К. В. Допуск до оскарження судових рішень як процесуальний фільтр у цивільному процесі. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія. Право. 2013. № 1082, вип. 16. С. 183-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2013_1082_16_47
42. Гусаров К. В. Підстави відмови у відкритті апеляційного та касаційного проваджень:

- проблеми та перспективи розвитку. Університетські наукові записки. 2012. № 4 (44). С. 96-100.
43. Дем'янова О. В. Оскарження ухвал в цивільному судочинстві: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2008. С. 16.
  44. Деменчук М. Деякі аспекти формування суддівського складу Верховного Суду. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 5. С. 260-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_5_59
  45. Домбругова А. Касаційне провадження у цивільному процесі. Юридичний вісник України. 2005. №3. С.14.
  46. Дрейзіна Д. Міняфаєва Є. Підтвердження повноважень адвоката у цивільному судочинстві. Юридична Україна. 2008. № 5. С. 92-95.
  47. Дрогозюк К. Б. Повноваження омбудсмена в доказуваннях у цивільному процесі України Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. №16. Том 2.
  48. Дроздов О. М. Проблеми перегляду судових рішень в порядку виключного провадження. Вісник Верховного суду України. 2010. № 8 (120).
  49. Дудаш Т. Проблеми перекладу рішень Європейського суду з прав людини з англійської мови на українську. Право України. 2015. № 2. С. 140-150.
  50. Євграфова Є. Вирішення питань права судом касаційної інстанції (теоретико-практичні аспекти). Віче. 2012. № 6.
  51. Євмін А. М. Зародження інституту оскарження судових рішень у касаційному порядку Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2013. Вип. 61. С. 300-305. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_61_48
  52. Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти. Право України. 2004. № 2. С. 16-21.
  53. Жилин Г. А. Апелляция и кассация в системе гражданского процесса. Российский ежегодник гражданского и арбитражного процесса. 2005. № 4. С. 124-134.
  54. Заботін В. Право на правову допомогу як мінімальний стандарт доступності цивільного судочинства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 8-12.
  55. Захарова О. В. Умови та порядок перегляду справи Верховним Судом України на підставі рішення Європейського суду з прав людини. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. № 3. С. 13-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_3_5
  56. Зейкан Я. П. Підготовка адвоката до цивільного процесу. практ. посіб.; Нац. асоц. адвокатів України, Рада адвокатів України. Харків. Фактор, 2017. С. 173.
  57. Зейкан Я. «Хвороби» цивільного процесу. Підстави і порядок перегляду справ в касаційному порядку. Закон і бізнес. 2003. 1 лют. (№4). С.4.
  58. Зельдіна О. Р. Колесник Р.М. Інститут перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами. Право і суспільство. 2017. № 4. Частина 1. С. 89-95.
  59. Ізарова І. О. Поняття та ознаки нововиявлених обставин у цивільному процесі. Вісник Академії адвокатури України. 2011. № 3 (22). С. 57-61.
  60. Ізарова І. О. Проблеми реалізації принципу колегіального розгляду цивільних справ у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами . Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри. Науково-практичний юридичний журнал. Вип. № 3, К. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2012. № 3. С. 332-336.
  61. Калашник О. М.. Прогалини в цивільному процесуальному праві та їх усунення : монографія. Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. Київ. Фоліант, 2017. С. 247.
  62. Капустинський В. А., Волкова І.В. Теоретичні основи судового правозастосування. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 5 (32). С. 84-93.
  63. Кір'якова Н. П., Хараджа Н.В. Деякі аспекти необхідності вдосконалення положень Закону України «Про судовий збір». Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2015. № 3 (24). С. 113-121.
  64. Козюбра М. Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя. Право України. 2016. № 10. С. 38-48.

65. Колесник Р. Істотні для справи обставини як підстава для перегляду рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 74-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_3_17
66. Колесник Р. Щодо порядку перегляду рішень господарського суду за нововиявленими обставинами. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 8. С. 75-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_8_16
67. Колобродова О. В. Місце та значення перегляду судових актів у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному процесі. Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 3 (7) С. 60-70.
68. Короед С. О. Порушення норм процесуального права як причина "правильного" вирішення цивільної справи. Держава і право. Серія. Юридичні науки. 2019. Вип. 84. С. 97-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2019_84_10
69. Короленко В. М. Імплементация міжнародних стандартів регулювання процедур оскарження у цивільному та господарському процесуальних кодексах України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 172-176.
70. Короленко В. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2013. № 4. С. 129-132.
71. Корчевий Г. В. Право на оскарження судових рішень в апеляційному та касаційному порядку. Судова апеляція. 2006. № 1. С. 23-29.
72. Косович В. М. Виключна правова проблема та необхідність розвитку права: загальнотеоретичний аналіз. Право України. 2020. № 3. С. 218-232.
73. Кот О. Механізми забезпечення єдності судової практики як гарантія захисту суб'єктивних цивільних прав. Право України. 2016. № 10. С. 108-115.
74. Котович І. О. Шляхи вдосконалення касаційного перегляду судових рішень як інститут адміністративно-процесуального права України. Наше право. 2014. № 3. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2014_3_9
75. Кошель Н. М. Спрощене позовне провадження: швидке вирішення справи чи позбавлення права на касаційне оскарження? Юридична Україна. 2019. № 7. С. 39-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_7_6
76. Кривенко В. В. Застосування Конвенції про захист прав і основоположних свобод та забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини при вирішенні справ адміністративної юрисдикції на національному рівні: роль і функції ВС України. Вісник Верховного Суду України. 2012. № 11. С. 31-33.
77. Кройтор В. А. Оскарження судових рішень у зв'язку з винятковими обставинами з мотивів застосування судом (судами) касаційної інстанції одного й того самого положення закону. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2010. № 2. С. 192-199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnUvs_2010_2_26
78. Кройтор В. А. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду. Право і Безпека. 2009. № 1. С. 198-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_1_39
79. Кузнєцова Н. Правова природа рішення Верховного Суду України. Право України. 2016. № 7. С. 64-68.
80. Курило М. П. До питання про можливість уніфікації повноважень Верховного Суду України в судовому процесуальному кодексі. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 3-1. С. 132-135.
81. Курило М. П. Касаційне провадження: можливості його уніфікації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Вип. 22. С. 167-170.
82. Курило М. П. Процедури доказування в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві: порівняльно-правове дослідження. Судова апеляція, 2016. № 2. С. 61-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2016_2_9
83. Кушнір І. В. Виконання судових рішень, постановлених в результаті нового розгляду справ, як суттєва ознака провадження з перегляду судових рішень Верховним Судом України. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 4. С. 85-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_4_38

84. Кушнір І. В. Окремі аспекти розвитку цивільного процесуального законодавства України у сфері перегляду судових рішень на підставі рішення Європейського суду з прав людини. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 11. С. 110-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_11_19
85. Кушнір І. В. Остаточність судового рішення як суттєва ознака провадження Верховного Суду України з перегляду судових рішень на підставі рішень Європейського суду з прав людини. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 3. С. 103-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2014_3_29
86. Лемик Р. Спеціальні права сторін у цивільному процесі України. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2019. Вип. 69. С. 99-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2019_69_12
87. Лесническая Л. Ф. Пересмотр решений суда в кассационном порядке. М. Юрид. лит., 1974. С.192.
88. Лесько А. О. Забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення через надання професійної правничої допомоги. Держава і право. Серія. Юридичні науки, 2019. Вип. 83. С. 315-330. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2019_83_28
89. Лесько А. О. Ціна позову в контексті реалізації права на касаційне оскарження судового рішення. Юридична Україна. 2019. № 8. С. 66-72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_8_10
90. Лобода Ю. Про обмеження конституційного права на оскарження судових ухвал у цивільному та господарському процесі. Юридичний журнал. 2006. № 2.
91. Ломоносова Е. М. Пересмотр гражданских дел в связи с вновь открывшимися обстоятельствами. Львов. Вища школа, 1972. С.86.
92. Лужанський А. В. Межі розгляду цивільних справ судом касаційної інстанції в контексті співвідношення принципів диспозитивності та законності судочинства. Судова практика. 2007. № 12. С. 9-10.
93. Лук'янчук Т. М. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному судочинстві. Бюлетень міністерства юстиції України. 2012. № 10 (132) С. 157-159.
94. Луспенник Д. Внутрішнє переконання судді як елемент оцінки доказів. Юридичний вісник України. 2006. №43.
95. Луспенник Д. Сакара Н. Українська модель касаційного оскарження рішень у цивільних справах: проблеми та перспективи удосконалення. Право України. 2008. № 7. С. 99-107.
96. Луспенник Д. Д. Межі розгляду цивільної справи судом касаційної інстанції: деякі спірні питання. Вісник Верховного суду України. 2010. № 9 (121).
97. Майка М. Б. Сутність та зміст законної сили ухвали суду у цивільному процесі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Серія Право. Випуск 37. Том 2. С. 16-19.
98. Маркерт Т. Роль Верховного Суду в механізмі виконання зобов'язань держави у сфері захисту прав людини. Вісник Верховного Суду України. 2011. № 10 (134). С. 16-23.
99. Мельник Я. Я. Форма судового засідання як елемент режиму цивільної процесуальної безпеки при здійсненні цивільного судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Серія Право. Випуск 36. Том 1. С. 118-123.
100. Менюк Д. О. Уніфікація процедури перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у процесуальних кодексах України. Судова апеляція. 2019. № 1. С. 125-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_1_16
101. Менюк Д. О. Виключні обставини як новела цивільного процесуального законодавства України. Правова держава. 2019. Вип. 30. С. 465-473. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_56
102. Мінченко Р. М. Деякі питання касаційного провадження в цивільному судочинстві України. Актуальні проблеми держави та права: 3б.наук.пр. Вип.56. Одеса. Юридича література, 2010. С. 368.

103. Мінченко Р. М. Касаційне провадження: об'єкти та суб'єкти касаційного провадження. Наукові праці НУ ОЮА. С.182-189. URL: <http://www.naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom12/19.pdf>
104. Мінченко Р. М. Особливості відкриття касаційного провадження та підготовки справи до судового розгляду. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип.57. С. 431-432.
105. Мінченко Р. М. Проблеми провадження щодо перегляду судових рішень Верховним судом України. Наукові праці НУ ОЮА. С.226-231 URL: <http://www.naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom9/24.pdf>
106. Морозова С. Окрема ухвала суду: нові підходи до правового регулювання у цивільному судочинстві. Право України. 2017. № 8. С.65-75.
107. Мудрецька Г. В. Актуальні питання перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному процесі. Науковий вісник публічного та приватного права. 2015. Вип. 2. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppr_2015_2_10
108. Навроцька Ю. В. Розгляд справи судом касаційної інстанції в цивільному судочинстві: удосконалення правового регулювання. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2013. Випуск 57. С. 221-227.
109. Никифорчук М.І. Часові дефініції у процедурах щодо перегляду господарських справ. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. Том 30 (69). № 5. С. 100-105.
110. Нікітчук Т. Прецедент у цивільно-правових відносинах України. Юридичний журнал. 2004. № 11. С. 83-84.
111. Ніколенко Л. М. Поняття та ознаки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві. Право України. 2018. № 7. С. 115-129.
112. Нор В. Войнарович А. Адвокат як єдиний суб'єкт надання правничої допомоги у судовому провадженні: Міжнародний досвід та вітчизняні законодавчі новели. Право України, 2016. № 12. С. 9-19.
113. Оверчук С. Підсудність справ Верховному Суду України. Юридичний журнал. 2004. № 8. С. 32.
114. Панич Н.Ю. Малозначні справи згідно ч. 6 ст. 19 ЦПК України у порівнянні з § 495а ЦПК Німеччини і ч. 1 ст. 2 Регламенту (ЄС) № 861/2007 Малозначні спори: європейський та український досвід вирішення: збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної конференції, 23–24 листопада 2018 р., Київ, Україна. за заг. ред. Ізарової І., Флейшара Р., Ханик-Посполітак Р. Київ . Дакор, 2018. С. 120–133.
115. Параскева К. Трансформація ролі Європейського суду з прав людини у процесі судового нагляду за виконанням власних судових рішень: проблеми та перспективи. Вісник Верховного суду України, 2017. № 7 (203). С. 42-48.
116. Перепелюк В. Г. Окремі міркування щодо удосконалення організації та порядку діяльності Верховного Суду. Юридична Україна, 2019. № 6. С. 32-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_6_8
117. Помазанов А. В. Здійснення права на касаційне оскарження та відкриття касаційного провадження. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць, 2018. № 2 (38). С. 132–136.
118. Помазанов А.В. Деякі питання касаційного перегляду судових рішень у цивільному процесі України . Visegrad Journal on Human Rights. 2019. №1. С. 132-137.
119. Помазанов А.В. Касаційне оскарження у цивільному процесі України в контексті реалізації права на справедливий суд. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2017. №12. С.30-37.

120. Помазанов А.В. Касаційне провадження у цивільному процесі України в контексті міжнародних стандартів судочинства. Приватне право і підприємництво. 2018. №18. С. 84-89
121. Помазанов А.В. Малозначність справ у цивільному процесі України. Право і суспільство. 2018. №1. С.80-86.
122. Помазанов А. Деякі аспекти сутності та змісту касаційного перегляду у цивільному процесі України. Підприємництво, господарство і право, 2017. № 12. С. 58-62.
123. Попелюк В. П. Особливості перегляду Верховним судом України судових актів з підстав неоднакового застосування норм процесуального права. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України, 2016. № 8. С. 82-88.
124. Попелюшко В. О. Щодо призначення Верховного Суду України в системі кримінальної юстиції. Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України на сучасному етапі: Матеріали круглого столу, м. Київ, 20 травня 2011 року. К Видавець Ліпкан О. С., 2011. С. 47-49.
125. Попов О. І. Особи, які мають право на звернення про перегляд судового рішення у цивільній справі Верховним Судом України: проблема суб'єктного кола. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013. № 4(15). С. 318–325.
126. Попов О. І. Судові акти Верховного суду України в системі судових рішень у цивільному судочинстві. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7286/1/Popov_951.pdf
127. Потапенко В. Професійний погляд на касацію. Юридическая практика, 2002. 13 марта. С. 6.
128. Потильчак О. І. Реалізація принципу верховенства права у рішеннях Верховного Суду України. Вісник Академії адвокатури України, 2013. № 2 (27). С. 162-164.
129. Пошва Б. М. Судовий прецедент: проблеми запровадження в Україні. Вісник Верховного суду України, 2008. № 9 (97).
130. Редька А. І. Солоткий С.А. Судові функції Верховного Суду України: дискусійні питання. Вісник Верховного суду України, 2015. № 11. С. 35-43.
131. Рожнов О. В. Вдосконалення інституту процесуальних строків: окремі аспекти. Форум права, 2017. № 3. С. 190–198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_3_34
132. Романюк Я. Проблеми розмежування адміністративної та цивільної судової юрисдикції щодо земельних спорів: перспективи розв'язання унаслідок оновлення процесуального законодавства. Право України, 2017. № 8. С. 83-99.
133. Руснак Ю. І. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у цивільному судочинстві: практичний коментар. К. ЦУЛ, 2016. С.172.
134. Рябченко Ю . Ю. До питання визначення верховенства права як основоположного принципу цивільного судочинства і співвідношення його з принципом законності. Право і суспільство, 2017. № 1 С. 72-76.
135. Сакара Н. Ю. Проведення у зв'язку з нововиявленими обставинами та принцип правової визначеності. Університетські наукові записки. 2013. № 4 (48). С. 143-150.
136. Самілик Л. О., Овдієнко О. О. Розвиток судової практики як джерела права в Україні та перспективи застосування у цивільному процесі. Приватне та публічне право, 2018. № 2. С. 58-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2018_2_14
137. Самсін І. Л. Проведення за винятковими обставинами в адміністративному судочинстві з огляду на практику Європейського суду з прав людини. Вісник Верховного суду України, 2010. № 6 (118).
138. Святоцький О. Судовий прецедент та судова практика: порівняльно-правовий аспект. Право України, 2016. № 10. С. 64-69.

139. Селіванов А. О. Право на касаційне оскарження судових рішень: критерії реалізації. Вісник Верховного Суду України, 2013. № 1. С. 40-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvsu_2013_1_9
140. Сенік С. Оприско М. Проблеми теорії та практики перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право, 2015. № 9
141. Сенін Ю. Л. Порушення норм цивільного процесуального права як підстава для скасування судових рішень у касаційному порядку. Вісник Верховного Суду України. 2002. № 6 (34). С. 23-25.
142. Сердюк Л. Р. Окремі питання нормативно-правового забезпечення впровадження електронного судочинства в Україні. Часопис цивільного і кримінального судочинства, 2017. № 1(34). С. 169-180.
143. Сердюк В. В. Верховний Суд України і реформування системи правосуддя: організаційно-правовий аспект. Вісник Верховного суду України, 2010. № 6 (118).
144. Сердюк В. В. Верховний Суд України у цивільному судочинстві: окремі проблеми і перспективи. Юридичний вісник України, 2008. № 8. С. 2
145. Скорич О. Особливості процесуального статусу перекладача в цивільному процесі України. Підприємництво, господарство і право, 2017. № 9. С. 47-50.
146. Смокович М. І. Особливості здійснення правосуддя Верховним Судом з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Юридична Україна, 2019. № 6. С. 26-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_6_7
147. Степанюк А. Г. Касаційне оскарження судових рішень у процесуальному законодавстві України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, 2014. № 5. С. 15-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_5_5
148. Стефанчук М. Діяльність прокуратури щодо реалізації представницької функції в суді як різновид юридичної діяльності. Право України, 2016. № 9. С. 138-148.
149. Стефанчук М. Законодавчі новели реалізації прокуратурою України функції представництва інтересів громадянина або держави а суді у світлі нового Закону України «Про прокуратуру». Право України, 2015. № 6. С.109-118.
150. Тимошенко О. А. Межі розгляду судом справи в касаційному провадженні в цивільному судочинстві України. Часопис Київського університету права., 2011. № 4. С. 238-242.
151. Тимошенко О. А. Правове регулювання підстав для подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України в цивільному судочинстві: стан та перспективи розвитку. Право і суспільство, 2015. № 6. С.120-124.
152. Тимошенко О. А. Становлення та розвиток правового регулювання касаційного провадження в цивільному судочинстві України. Часопис Київського університету права, 2012. № 2. С. 234-238.
153. Ткаченко М. Мирова угода як складова частина переговорного процесу: матеріальні та процесуальні основи. Підприємництво, господарство і право, 2017. № 8. С. 51-55.
154. Ткачук А. О. Окремі форми зловживання процесуальними правами у цивільному судочинстві. Часопис цивільного і кримінального судочинства, 2017. № 5(38). С. 141-155.
155. Ткачук О. С. Процесуальна роль суду та сторін у здійсненні судочинства: еволюція національної моделі цивільного судочинства та перспективи вдосконалення. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2017. № 3(36). С.127-146.
156. Ткачук О. С. Велика Палата Верховного Суду. Її роль у забезпеченні сталості та єдності судової практики. Юридична Україна. 2019. № 12. С. 59-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_12_10
157. Ткачук А. Зловживання процесуальними правами за проектом нової редакції Цивільного процесуального кодексу України: поняття, ознаки, шляхи протидії. Право України. 2017. № 8. С. 205-214.

158. Ткачук О. Перевірка судових рішень судом касаційної інстанції. Юридична газета. 2011 . №26 (287). С. 2.
159. Ткачук О. Луспенник Д. Перегляд судових рішень Верховним Судом України: проблемні питання правозастосування. Право України. 2011. № 10. С. 107-118.
160. Ткачук О. М. Цивільний та Цивільний процесуальний кодекси: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України . Харків. Право, 2017. С. 338.
161. Трач О. М. Здійснення особами, які беруть участь у справі, цивільних процесуальних прав у касаційному провадженні. Університетські наукові записки, 2017. № 2. С. 23-34.
162. Угриновська О. І. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами: новели законодавчого регулювання. Університетські наукові записки, 2013. № 1. С. 119-126.
163. Уркевич В. Ю. Новели процесуального законодавства щодо визначення юрисдикційності спорів Великою Палатою Верховного Суду. Юридична Україна, 2019. № 12. С. 62-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2019_12_11
164. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків. Право, 2016. С. 848.
165. Цивільне судочинство. Судова практика; За заг. ред. А. Г. Яреми. К. Юрінком Інтер, 2008. С. 336.
166. Цілінко І. С. Значення перегляду судових рішень Верховним судом України в забезпеченні захисту прав людини і основоположних свобод. Вісник Запорізького національного університету, 2014. № 4 (11). С. 320-327.
167. Цілінко І. С. Проблеми визначення компетенції Верховного Суду України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2014. № 9-2. Том 1. С. 186-189.
168. Цілінко І. С. Суб'єкти права на звернення до Верховного Суду України з заявою про перегляд судових рішень. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. Випуск 6-1. Том 1. С. 227-231.
169. Цувіна Т. А. Роль верховних судів: у пошуках балансу приватних та публічних інтересів у цивільному судочинстві. Проблеми законності, 2020. Вип. 148. С. 52-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2020_148_7
170. Червинська М. Є. Касація в цивільному процесі: становлення і перспективи розвитку. Часопис цивільного і кримінального судочинства, 2015. № 5 (25). С. 69-79.
171. Шалдибін М. В. Касація як гарантія законності рішень, ухвалених у суді першої та апеляційної інстанцій. Збірник наукових праць УкрДГПІ. 2019. № 1-2. С. 110-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UDGRI_2019_1-2_10
172. Шаповал М. М. Історико-правовий дискурс розвитку підготовчого провадження в цивільному процесі. Судова апеляція, 2019. № 3. С. 67-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_3_11
173. Шевчук П. І. Досвід урегулювання касаційного оскарження в цивільному процесуальному законодавстві окремих пострадянських країн. Вісник Верховного Суду України, 2000. № 6. С. 55-60.
174. Шевчук П. І. Інститут повторної касації в цивільному судочинстві. Вісник Верховного Суду України. 2002. № 5 (33). С. 50-52.
175. Яковлев С. Суб'єкти права касаційного оскарження. Проблеми цивільного права та процесу. Матеріали науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна (22 травня 2010 року). Х: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2010. С. 456 URL: <http://www.realllook.com.ua/4851/sub-yekti-prava-kasacijnoho-oskarzhennya/>
176. Яковлев С. Ю. Касаційне оскарження судових рішень і ухвал прокурором у цивільному судочинстві. Право і Безпека, 2012. № 4. С. 303-308. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2012_4_69
177. Ясинок М. Учасники цивільного процесу як носії цивільних процесуальних обов'язків та їх цивільний процесуальний статус. Підприємництво, господарство і право, 2013. № 12. С. 3-5.

Тема 8

1. Артюр Ю. Взыскание с исполнительной службы. Юридическая практика, 2002. 19 ноября. С. 7.
2. Афанасьев В. Щодо регулювання виконавчого провадження. Право України, 1994. № 9.
3. Бахолдина М. Как Вы службу назовете, так она и ... Юридична практика, 2007. № 5 (475). 30.01.
4. Беликов О. Общие вопросы обращения взыскания. Юридична практика, 2006. № 43 (461). 24.10.
5. Білоусов Ю. В. До питання про місце правових норм, що регулюють виконавче провадження в системі права України. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права, 2000. № 3. С. 54-59.
6. Білоусов Ю. В. Виконавче провадження: навч. Посіб. К. Прецедент, 2005.
7. Білоусов Юрій. Забезпечення законності виконавчого провадження та захисту прав його учасників. Юридична Україна, 2003. № 7. С. 7-11.
8. Богдан Й. Г. Особливості виконавчого провадження за участю іноземного елемента. Й. Г. Богдан, Л. С. Фединак. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права, 2000. № 3. С. 49-54.
9. Гаврина С. Реформа исполнительного производства на Украине. Юридическая практика, 2003. 22 июля. С. 4.
10. Гетманський Т. Строки у виконавчому провадженні. Підприємництво, господарство і право, 2004. № 3. С. 28-30.
11. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Своєчасність виконання судового рішення – обов'язковий елемент правової ідеї щодо розумного строку розгляду справи (частина 5). Підприємництво, господарство і право, 2017. № 10. С. 26-31.
12. Гуйван П. Значення темпоральних чинників у практиці Європейського суду з прав людини. Проблеми національної правової системи щодо виконання судового рішення упродовж розумного строку (частина б). Підприємництво, господарство і право, 2017. № 11. С. 29-34.
13. Давиденко Г. І. Розгляд справ, що виникають у сфері виконавчого провадження. Вісник Верховного Суду України, 2001. № 6 (20). С. 30-43.
14. Жукевич І. В. Новели цивільного процесуального законодавства України щодо судового контролю за виконанням судових рішень. Форум права, 2017. № 5. С. 143-147.
URL:<http://doi.org/10.5281/zenodo.1194843>
15. Законодавство України про виконавче провадження. Науково-практичний коментар. К., 2001.
16. Карашук Е. Как надо исполнять судебные решения. Юридична практика, 2006. № 10 (428). 07.03.
17. Кармазін О. Виконання судових рішень, пов'язаних із стягненням аліментів. Право України, 1995. № 2.
18. Кармазін О. Як забезпечити виконання судового рішення. Право України, 1995. № 1.
19. Кононенко О. Правове забезпечення виконання судових рішень. Право України, 1998. № 9.
20. Луспеник Д. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Розгляд скарг на дії державного виконавця. Юридичний журнал, 2006. № 1.
21. Майка М. Доктринальна характеристика правовідносин на стадії виконання ухвал суду в цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право, 2016. № 3.
22. Мальський М. М. Правовий статус окремих учасників виконавчого провадження: перекладач, експерт, спеціаліст, суб'єкт оціночної діяльності. Судова апеляція, 2017. № 4 (49). С. 86-96.
23. Правові позиції Верховного Суду. Про особливості застосування повороту виконання рішення у цивільній справі. Право України, 2018. № 1. С. 285.

24. Рожок В. Деякі питання щодо пропозиції європейського суду з прав людини з питань невиконання рішень національних судів. *Право України*, 2009. № 5. С. 88-91.
25. Сергієнко Н. Взаємодія виконавця та працівників поліції у процесі виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). *Підприємництво, господарство і право*, 2017. № 2. С. 55-61.
26. Сібільов Д.М. Інститут форс-мажорних обставин (непереборної сили) та виконавче провадження. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2018. № 1. С. 43-45.
27. Солодкий В. Прокурорський нагляд за законністю виконавчого провадження: окремі питання теорії і практики. *Підприємництво, господарство і право*, 2002. № 4.
28. Строкач І. І. Виконавчий напис нотаріуса: законодавчі проблеми регламентації взаємодії нотаріуса і виконавця відповідно щодо процедури його вчинення та виконання даного виконавчого документа. *Судова апеляція*, 2017. № 3 (48). С.128-138.
29. Тертышников В.И. Закон Украины об исполнительном производстве. Научно-практический комментарий . Тертышников В.И., Тертышников Р. В.. Х., 2000.
30. Тісногуз В. Оскарження дій посадових осіб Державної виконавчої служби. *Право України*. 2005. № 5. С. 68-69.
31. Фурса С. Правовий сенс виконавчого провадження. *Юридичний вісник України*. 2003. 9-16 травня. С. 10.
32. Фурса С.Я. Виконавче впровадження в Україні: навч. Посібник. С.Я. Фурса, С. В. Щербак. К.: Атіка, 2002. С. 480.
33. Фурса С. Я. Законодавство про виконавче провадження: науково-практичний коментар. С.Я. Фурса, С. В. Щербак. К.: Ін Юре, 2004.
34. Хотинська О.З. Деякі проблеми виконавчого провадження. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2. С. 256.
35. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія за ред. В. В. Комарова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2016. С. 848 .
36. Цікало В.І Сфера застосування давності примусового виконання добровільно невиконаного обов'язку. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2.
37. Штефан М.Й. Виконання судових рішень: навч. посіб. Штефан М.Й., Омельченко М.П., Штефан С. М. К.: Юрінком, 2001. С. 320.
38. Щербак С. Не без участия исполнительной службы. *Юридична практика*. 2006. № 5 (423). 31.01.
39. Якимчук С. О. Ефективність виконання судових рішень. *Проблеми законності*. Х, 2012. Вип. 120. С. 296-305.
40. Якимчук С. О. Захист права на виконання судового рішення у розумний строк: порівняльно-правовий аспект. *Libeg Amicorum*. Упоряд. Т. Комарова; за ред. Т. Комарової. - Харків : Право, 2020. С.1167-1174.
41. Якимчук С. А. Защита права на исполнение судебного решения в разумный срок: сравнительно-правовой аспект. *Журнал науч. публик. асп. и докт.* 2014. №1 (91). с. 74-78.
42. Якимчук С. О. Процесуальна форма ефективного виконання судових рішень у цивільних справах. Актуальні питання правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин у контексті приведення законодавства України до європейських стандартів: монографія. М. Б. Бориславська, В. А. Ватрас, С. Д. Гринько. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2016. С.418-441.
43. Ярков В. В. Основные мировые системы принудительного исполнения. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*, 2006. № 2 (18). С. 84-101.
44. Ярков В. В. Развитие гражданского процессуального права России: краткий очерк. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*, 2006. № 1 (17). С. 51-70.
45. Ятченко Є. О. Особливості підстади звернення рішення до виконання. *Судова апеляція*, 2017. № 3 (48). С. 89-96

4. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.dvs.gov.ua/> — Державна виконавча служба України.
3. <http://www.ccu.gov.ua/> — Конституційний Суд України.
4. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
5. <https://www.facebook.com/supremecourt.ua/> — Верховний Суд.
6. <https://court.gov.ua/> — Судова влада України.
7. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
8. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
9. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
10. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
11. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
12. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
13. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.